

Gabriel Šípoš
Emília Sičáková-Beblavá
Tomáš Jacko

PROTIKORUPČNÉ MINIMUM 2010
Hodnotenia, odporúčania a stav korupcie na Slovensku

PROTIKORUPČNÉ MINIMUM 2010

Hodnotenia, odporúčania a stav korupcie na Slovensku

Gabriel Šípoš
Emília Sičáková-Beblavá
Tomáš Jacko

© Transparency International Slovensko, Bratislava, máj 2010
Všetky práva vyhradené.

Transparency International Slovensko
Bajkalská 25, 827 18 Bratislava 212
tel./fax: 02/ 5341 7207
www.transparency.sk, tis@transparency.sk

Motív na obale: FreePhotosBank.com

Vydané s podporou OPEN SOCIETY INSTITUTE

Pre Transparency International Slovensko vydal: Adin, s. r. o.

ISBN 978-80-89244-67-6

TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
SLOVENSKO

Gabriel Šípoš
Emília Sičáková-Beblavá
Tomáš Jacko

PROTIKORUPČNÉ MINIMUM 2010

Hodnotenia, odporúčania a stav korupcie na Slovensku

Bratislava

máj 2010

Vydané s podporou

OPEN SOCIETY INSTITUTE

Transparency International Slovensko (TIS) je nezisková, nestranička mimovládna organizácia so sídlom v Bratislave. Je národnou pobočkou celosvetovej mimovládnej organizácie Transparency International a na Slovensku pôsobí od roku 1998. TIS sa venuje predovšetkým otázkam spojeným s korupciou vo verejnom sektore Slovenska, a to na centrálnej úrovni ako aj na úrovni decentralizovanej správy vecí verejných. Medzi hlavné ciele TIS patrí podpora a presadzovanie takých hodnôt v slovenskom verejnom sektore, akými sú transparentnosť, zodpovednosť, dôvera a integrita, ktoré významným spôsobom pomáhajú znižovať korupciu. Aktuálne informácie sú dostupné na www.transparency.sk.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL SLOVENSKO

Bajkalská 25, 827 18 Bratislava 212

tel./fax: 02/5341 7207

www.transparency.sk

Členovia Aliancie za transparentnosť a boj proti korupcii:

Milan Banas

Anna Butašová

Iveta Griačová

Eugen Jurzyca

Mária Kolaříková

Zdenko Kováč

Katarína Mathernová

Grigorij Mesežnikov

Vladimír Pirošík (*pozastavené členstvo – poslanec MsZ v Banskej Bystrici*)

Oľga Reptová

Emília Sičáková-Beblavá

Dušan Staněk

Juraj Stern

Soňa Szomolányi

Jiří Vlach

Daniela Zemanovičová (*pozastavené členstvo – podpredsedníčka Protimonopolného úradu SR*)

OBSAH

1. Rozsah korupcie na Slovensku v rokoch 2006 – 2009 v komparatívnej perspektíve.....	7
(Emília Sičáková-Beblavá, Gabriel Šípoš)	
2. Hodnotenie činnosti vlády R. Fica v oblasti boja proti korupcii.....	19
(Gabriel Šípoš)	
3. Hodnotenie poslancov NR SR a predložených návrhov zákonov týkajúcich sa korupcie	26
(Tomáš Jacko)	
4. Hodnotenie volebných programov politických strán a hnutí z hľadiska ich protikorupčného potenciálu	42
(Gabriel Šípoš)	
5. Protikorupčné odporúčania pre novú vládu.....	59
(Gabriel Šípoš, Emília Sičáková-Beblavá, Pavel Nechala, Ivan Rončák, Vladimír Pirošík)	
O autoroch	66
Zdroje.....	67
Príloha 1: Rebríček poslancov NR SR podľa ich hlasovania pri návrhoch zákonov týkajúcich sa oblasti boja proti korupcii (2006 - 2010)	70
Príloha 2: Zoznam hodnotiteľov.....	75

1. ROZSAH KORUPCIE NA SLOVENSKU V ROKOCH 2006 – 2009 V KOMPARATÍVNEJ PERSPEKTÍVE

Emília Sičáková-Beblavá, Gabriel Šípoš

Korupcia, podľa definície mimovládnej organizácie Transparency International, predstavuje zneužitie zverenej moci na získanie osobného prospechu. Ide pritom o fenomén, ktorý vieme pomenovať, keď k nemu dochádza, avšak ťažšie je ho merať. Na rozsah výskytu korupčných transakcií v danom časovom horizonte poukazujú oficiálne štatistiky tých prípadov, keď bola korupcia zistená a objasnená políciou, ďalej konkrétne počty obžalovaných prokuratúrou a odsúdených. Výsledky prieskumov verejnej mienky dotvárajú obraz o výskyte korupcie na Slovensku.

1.1 TRENDY ROZSAHU KORUPCIE NA ZÁKLADE ŠTATISTIKY VÝSKYTU KORUPCIE V JEDNOTLIVÝCH ROKOCH

Tabuľka 1 poskytuje prehľad prípadov korupcie, ktoré v rokoch 2001 – 2009 zistila polícia, prehľad objasnených prípadov, ako aj informáciu o počte odsúdených za trestné činy spojené s korupciou.

Tabuľka 1: Počet zistených a objasnených trestných činov korupcie a počet odsúdených v rokoch 2001 – 2009

Rok	Zistené a)	Objasnené a)	Obžalovaní b)	Odsúdení c)	Odsúdení na špeciálnom súde d)
2001	83	78	84	37	-
2002	139	118	92	80	-
2003	148	97	97	75	-
2004	207	163	80	70	-
2005	238	188	74	64	16
2006	278	153	147	112	74
2007	242	141	97	168	120
2008	265	180	102	130	82
2009	238	265	160	164	127

Poznámky:

a) Informácie získané z Ministerstva vnútra SR, rok 2007, 2008 – Prezídium Policajného zboru SR

b) Informácie získané z Generálnej prokuratúry SR

c) Informácie získané z Ministerstva spravodlivosti SR

d) Informácie získané zo Špeciálneho súdu v Pezinku

Zdroj: Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo spravodlivosti SR, Generálna prokuratúra SR, Prezídium Policajného zboru SR, Špeciálny súd v Pezinku.

V tabuľke uvedené dáta naznačujú, že za ostatné štyri roky sa stabilizoval počet zistených prípadov korupcie na Slovensku, ako aj počet obžalovaných a odsúdených za trestné činy spojené s korupciou. Zároveň dané dáta naznačujú vyššiu aktivitu v oblasti postihovania korupcie po vytvorení špecializovaných inštitúcií zameraných na potrestanie korupčných praktík, medzi ktoré patrí Špecializovaný trestný súd.

SÚDY A PROKURATÚRA
(**FOCUS, november 2009/marec 2006/
máj 2004/marec 2002/október 1999,**
% respondentov)

1.2 VNÍMANIE KORUPCIE

Ďalším zo spôsobov merania rozsahu korupcie je cez metódu prieskumov verejnej mienky. Na korupciu vo verejných sektoroch jednotlivých krajín poukazuje Index vnímania korupcie (CPI). CPI 2009 uvádza poradie vnímania korupcie vo verejnom sektore v 180 krajinách. Je indikátorom miery rozšírenia korupcie takmer po celom svete tak, ako ho vnímajú respondenti prieskumov organizovaných renomovanými medzinárodnými inštitúciami. CPI 2009 je zložený index, zahŕňajúci údaje 8 prieskumov od šiestich inštitúcií. Podľa najnovšieho rebríčka korupcie **kleslo Slovensku skóre najviac v histórii** merania od roku 1998, a to **z úrovne 5,0 na úroveň 4,5**¹. Medziročne si pohoršilo aj v poradí krajín: **spadlo z 52-53. na 56-60. miesto**. Slovensko sa tento rok zaradilo medzi 9 krajín s najhorším poklesom v skóre. Vo vnímaní korupcie sa tak podľa skóre indexu vrátilo Slovensko štyri roky dozadu. **Po prvýkrát od rebríčku pre rok 2001 je Slovensko najhoršou krajinou V4**, tak ako to ukazuje tabuľka 2. Zhoršenie, no menšie ako SR, zaznamenalo aj Česko. Maďarsko stagnovalo a Poľsko sa výrazne zlepšilo.

Najrýchlejšie zlepšovanie skóre Indexu Slovensko dosiahlo v rokoch 2003-2005. Nástup novej vlády znamenal zastavenie progresu a teraz aj výrazný prepád.

Tabuľka 2: Vývoj CPI v krajinách V4 za posledných desať rokov

krajiny V4	CPI 1998	CPI 1999	CPI 2000	CPI 2001	CPI 2002	CPI 2003	CPI 2004	CPI 2005	CPI 2006	CPI 2007	CPI 2008	CPI 2009
Slovensko	3,9	3,7	3,5	3,7	3,7	3,7	4	4,3	4,7	4,9	5	4,5
Česko	4,8	4,6	4,3	3,9	3,7	3,9	4,2	4,3	4,8	5,2	5,2	4,9
Poľsko	4,6	4,2	4,1	4,1	4	3,6	3,5	3,4	3,7	4,2	4,6	5
Maďarsko	5	5,2	5,2	5,3	4,9	4,8	4,8	5	5,2	5,3	5,1	5,1

Zdroj: *Transparency International*

Od roku 1999 Transparency International Slovensko (ďalej len „TIS“) pravidelne uskutočňuje prieskum verejnej mienky zameraný na jednotlivé aspekty korupcie vo verejnom sektore, čo umožňuje definovať základné trendy vo vývoji tohto fenoménu. Na nasledujúcich stranách tak prinášame hlavné zistenia súvisiace s rozsahom korupcie, ktoré sme definovali na základe porovnania vnímania korupcie v roku 2006 (na konci vlády Mikuláša Dzurindu) a v decembri 2009 (v poslednom roku vládnutia vlády vedenej Robertom Ficom). Oblasť pôsobenia verejného sektora, v ktorých v sme sledovali rozsah korupcie za ostatné štyri roky, je možné rozdeliť do troch nasledujúcich skupín:

¹ Hodnota CPI 2008 sa pohybuje v intervale 0 až 10, pričom hodnotenie 10 znamená verejný sektor príslušnej krajiny, ktorý je vnímaný ako „čistý“. Čím je index nižší a čím sa hodnotenia jednotlivých inštitúcií viac odlišujú, tým viac je ohrozený hospodársky rast krajiny. Z výsledkov CPI 2009 je evidentný výrazný vzájomný vzťah medzi korupciou a chudobou.

- oblasti pôsobenia verejného sektora, v ktorých nedošlo k zníženiu vnímanej korupcie
- oblasti pôsobenia verejného sektora, v ktorých došlo k zvýšeniu vnímanej korupcie
- oblasti pôsobenia verejného sektora, v ktorých došlo k miernemu zníženiu vnímanej korupcie.

Bližšie sa im venujeme v nasledujúcom texte.

1.2.1 Oblasti pôsobenia verejného sektora, v ktorých sa rozsah korupcie nezmenil

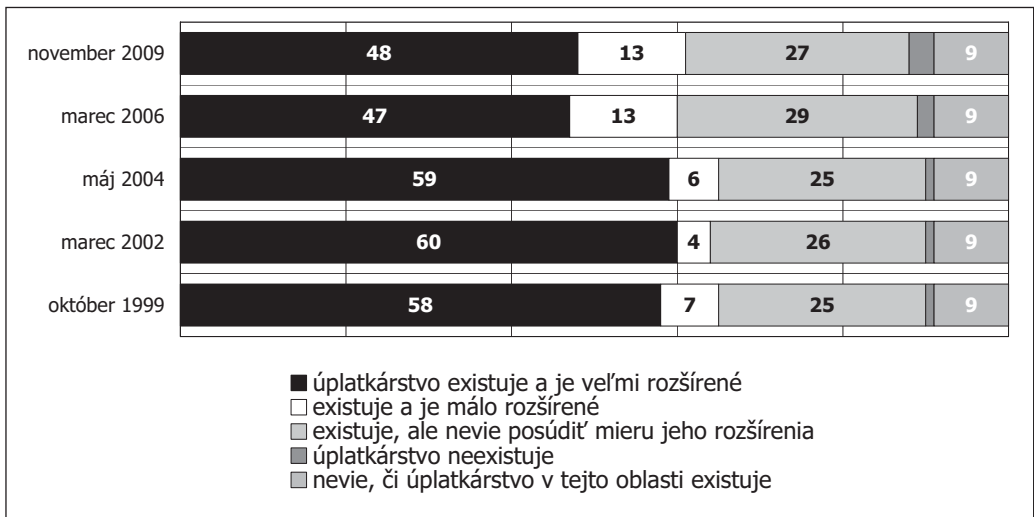
Vláde Roberta Fica sa podľa názoru verejnosti nepodarilo obmedziť korupciu v oblasti súdnictva, školstva a miestnej samosprávy. Zároveň sa korupciu nepodarilo obmedziť v takej prierezovej činnosti verejného sektora, ako je verejné obstarávanie.

Súdnicstvo patrí medzi oblasti, kde je podľa prieskumu verejnej mienky najviac rozšírená korupcia na Slovensku (myslí si to viac ako 50% respondentov). Problematika regulácie a výkonu súdnictva je jednou z najviac verejne diskutovaných tém, pričom tak ako naznačuje prieskum verejnej mienky z decembra 2009, v tejto oblasti počas pôsobenia vlády Roberta Fica nedošlo k zníženiu korupcie. Zároveň, podľa daného prieskumu, narástlo vnímanie uprednostňovania osobných záujmov na úkor verejného záujmu na slovenských sudoch (z 22% na 30%).

Tabuľka 3: Vývoj vnímania korupcie v súdnictve a prokuratúre

SÚDY A PROKURATÚRA

(FOCUS, november 2009/marec 2006/máj 2004/marec 2002/október 1999, % respondentov)

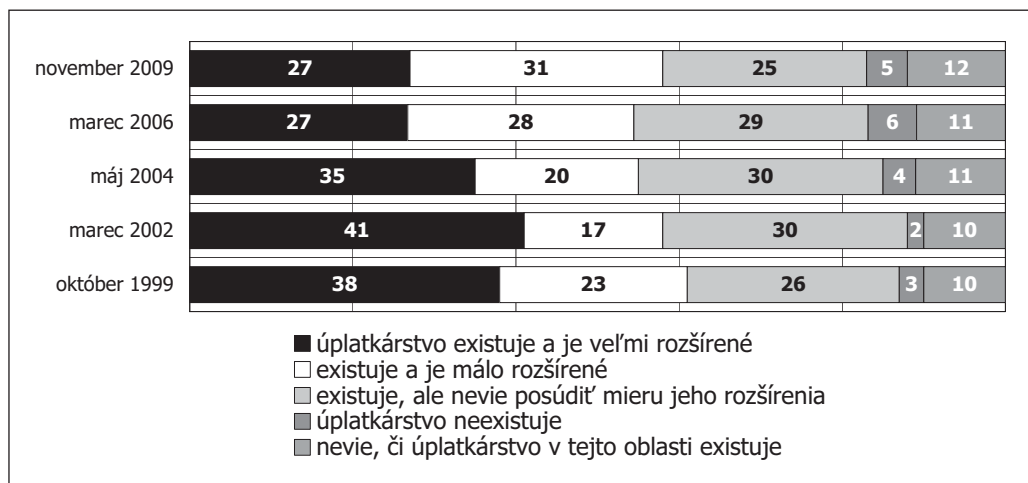
Zdroj: Focus pre TIS, 2009²

Podobne je tomu v oblasti školstva, ktoré je tak isto široko diskutovanou témou a oblasťou, ktorá si vyžaduje systémové zmeny, pričom vláde Roberta Fica sa nepodarilo obmedziť korupciu v uvedenej oblasti.

² Focus (2009) Percepcia korupcie na Slovensku: Prieskum verejnej mienky pre Transparency International Slovensko - november 2009. http://transparency.sk/wp-content/uploads/2010/03/FOCUS_Sprava-pre-TIS_november-2009.pdf

Tabuľka 4: Vývoj vnímania korupcie v školstve
ŠKOLSTVO

(FOCUS, november 2009/marec 2006/máj 2004/marec 2002/október 1999, % respondentov)

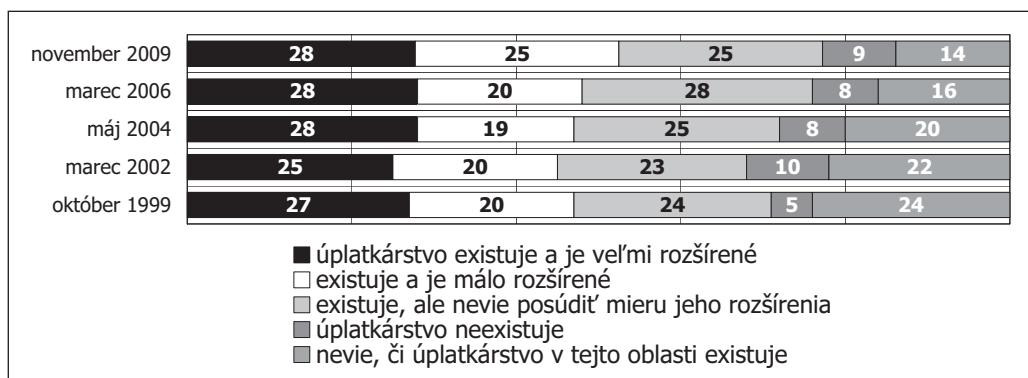

Zdroj: Focus pre TIS, 2009

Tretou oblasťou, kde neprebíhali výraznejšie systémové zmeny na obmedzovanie korupčných praktík a kde nebol zaznamenaný pokles korupcie za ostatné štyri roky, je pôsobenie miestnej samosprávy.

Tabuľka 5: Vývoj vnímania korupcie v miestnej samospráve
MIESTNE ZASTUPITEĽSTVÁ, MIESTNA SAMOSPRÁVA

(FOCUS, november 2009/marec 2006/máj 2004/marec 2002/október 1999, % respondentov)

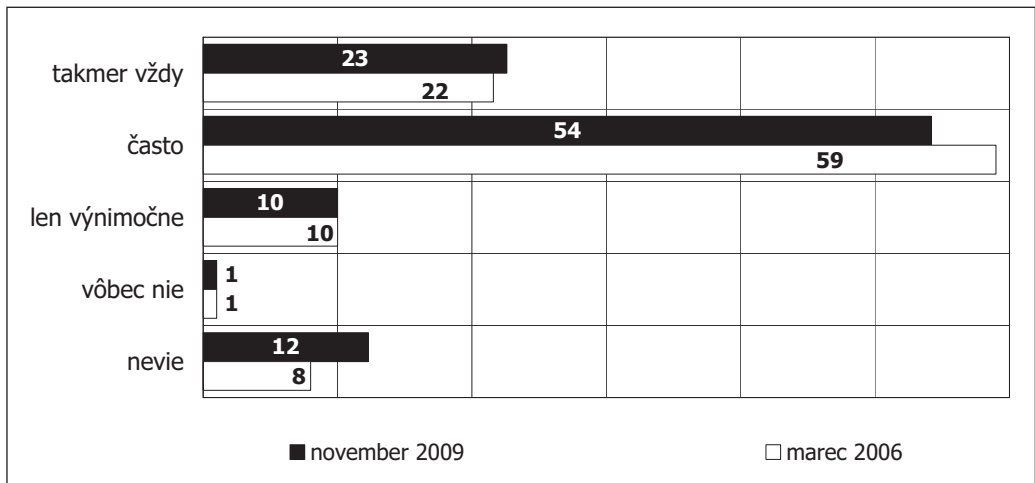

Zdroj: Focus pre TIS, 2009

Verejné obstarávanie je prierezovou činnosťou verejného sektora, cez ktoré tečie ročne cca 4.3 mld. eur.³ Ani v tejto oblasti neboli uskutočnené výraznejšie systémové zmeny (či už priamo v zákone o verejnom obstarávaní alebo v systéme kontroly), ktoré by obmedzovali priestor pre korupciu pri nakladaní s verejnými zdrojmi. Média a verejnosť diskutovali o mnohých pochybeniach inštitúcií verejného sektora v tejto oblasti, príkladom je tzv. nástenkový tender. Podľa názoru verejnosti v oblasti verejného obstarávania nedošlo k obmedzeniu korupcie za ostatné štyri roky, tak ako na to poukazuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 6: Vývoj vnímania korupcie vo verejnom obstarávaní

Dochádza na Slovensku ku korupčnému správaniu v procese verejného obstarávania?
(FOCUS, november 2009/marec 2006)

Zdroj: Focus pre TIS, 2009

1.2.2 Oblasti pôsobenia verejného sektora, v ktorých došlo k zvýšeniu vnímanej korupcie

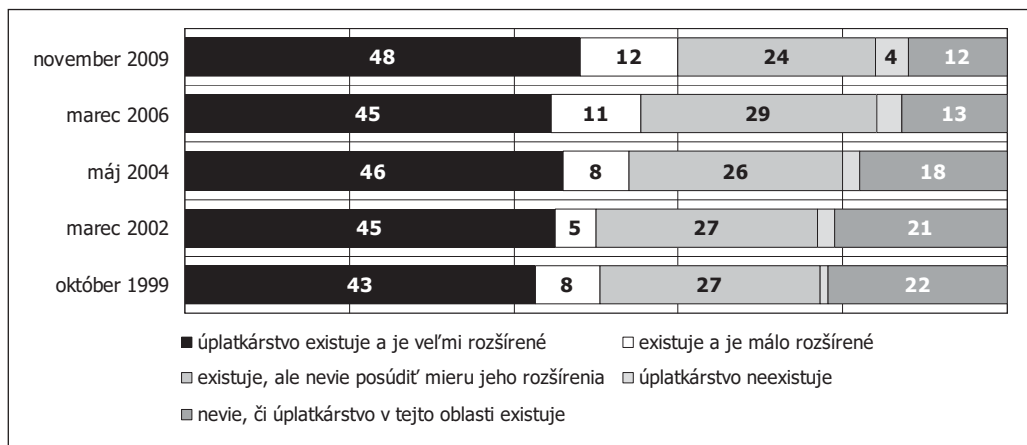
Mierny nárast vnímanej korupcie nastal v nasledovných oblastiach - činnosť ministerstiev, VÚC, daňových úradov, polície.

Tak ako naznačuje nasledujúca tabuľka, ministerstvá sú verejnosťou vnímané ako oblasť s mierne narastajúcim rozsahom korupcie za posledné štyri roky. Zároveň patria uvedené inštitúcie verejného sektora medzi oblasti, ktoré respondenti vnímajú ako najviac skorumpované (50% respondentov).

³ Pavel, J.; E. Sičáková-Beblavá; J. Vlach (2009) Hodnotenie miery transparentnosti na trhu verejného obstarávania v roku 2008. TIS. http://backup.transparency.sk/docs/studie/miera_transparentnosti_vo_2008.pdf

Tabuľka 7: Vývoj vnímania korupcie na ministerstvách
MINISTERSTVÁ

(FOCUS, november 2009/marec 2006/máj 2004/marec 2002/október 1999, % respondentov)

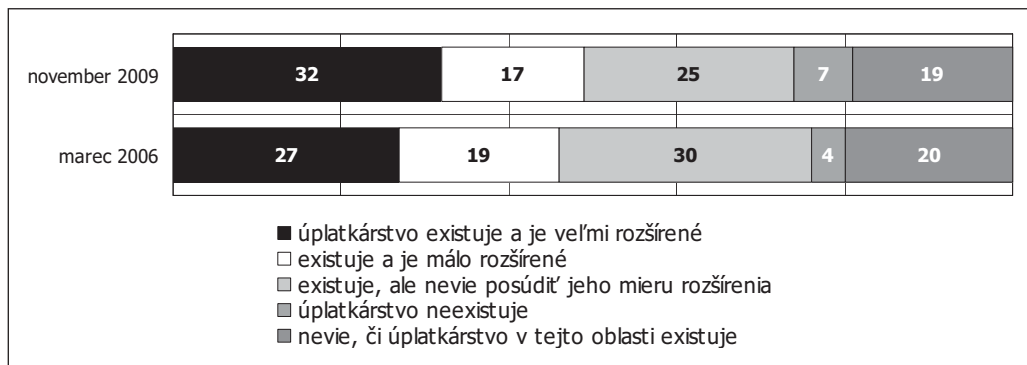

Zdroj: Focus pre TIS, 2009

Mierny nárast vnímanej korupcie bol zaznamenaný aj pri činnosti VÚC, ako to indikuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 8: Vývoj vnímania korupcie v regionálnej samospráve
VYŠŠIE ÚZEMNÉ CELKY (VÚC)

(FOCUS, november 2009/marec 2006, % respondentov)

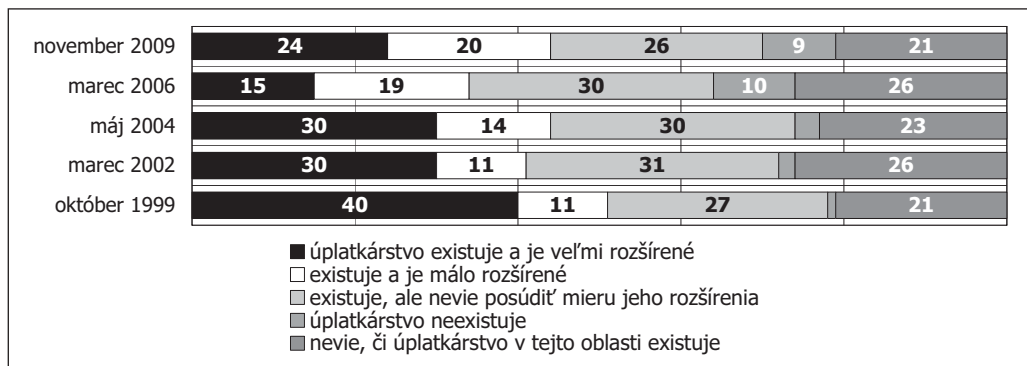

Zdroj: Focus pre TIS, 2009

Medzi ďalšie úrady pôsobiace na Slovensku, kde podľa prieskumu verejnej mienky nastal nárast korupcie, patrí daňový úrad.

Tabuľka 9: Vývoj vnímania korupcie na daňových úradoch
DAŇOVÉ ÚRADY

(FOCUS, november 2009/marec 2006/máj 2004/marec 2002/október 1999, % respondentov)

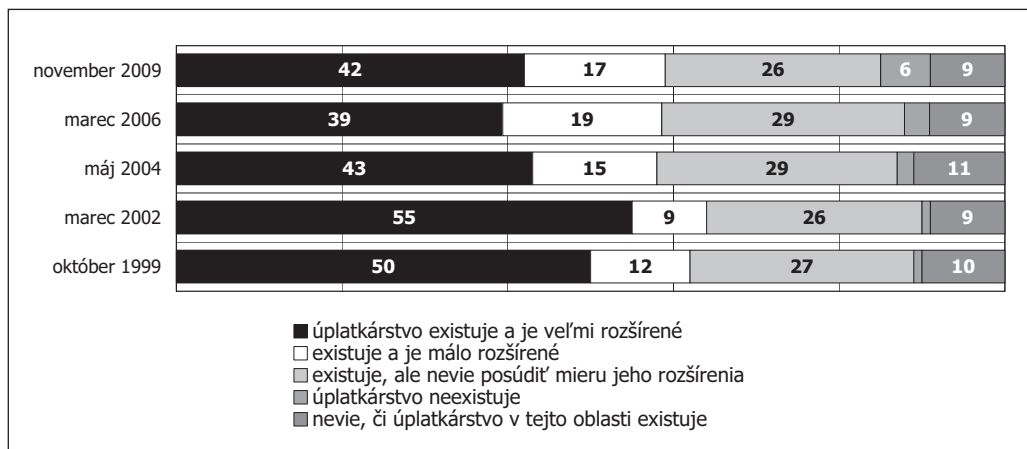

Zdroj: Focus pre TIS, 2009

Ďalšou oblasťou, pri ktorej verejnosť vníma mierny nárast korupcie za posledné 4 roky, je polícia (tabuľka 10). Ide o oblasť, ktorú respondenti vnímajú pomerne kriticky, keďže takmer 50% respondentov sa domnieva, že v danej oblasti je rozšírená korupcia. Nedostatočnú dôveru v činnosť polície vyjadruje aj neochota občanov ohlasovať prípady úplatkárstva polícii, bez čoho je v podstate nemožné účinne postihovať korupciu (tabuľka 11).

Tabuľka 10: Vývoj vnímania korupcie v polícii
POLÍCIA

(FOCUS, november 2009/marec 2006/máj 2004/marec 2002/október 1999, % respondentov)

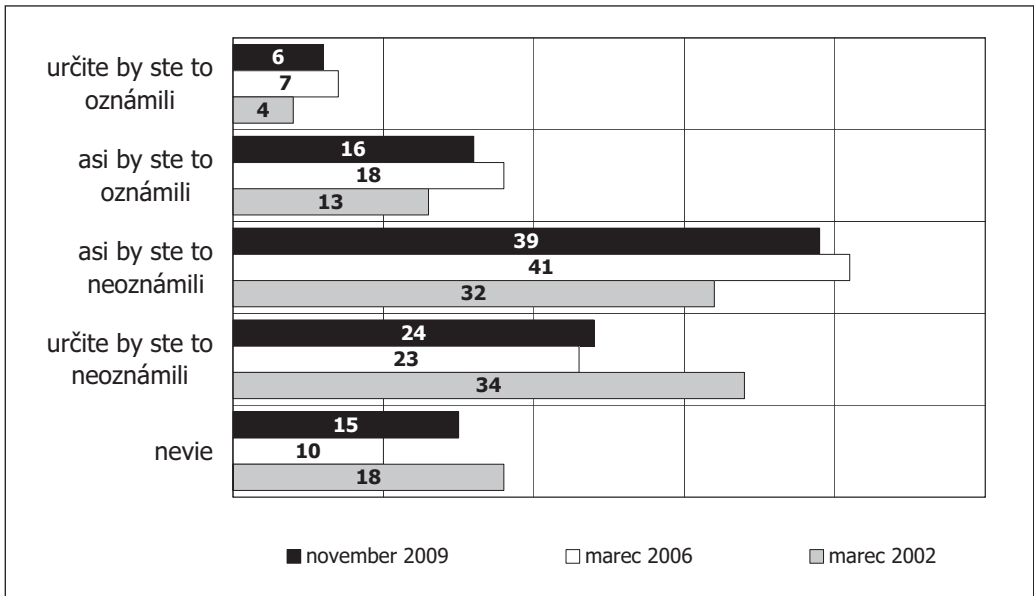

Zdroj: Focus pre TIS, 2009

Tabuľka 11: Vývoj ochoty oznamovať korupčné praktiky

Keby od Vás niekto pýtal úplatok alebo by ste vedeli o niekom, kto berie úplatky, nakoľko je pravdepodobné, že by ste to oznámili na polícii?

(FOCUS, november 2009/marec 2006/marec 2002, % respondentov)

Zdroj: Focus pre TIS, 2009

1.2.3 Oblasti pôsobenia verejného sektora, v ktorých došlo k miernemu zníženiu vnímanej korupcie

K miernemu zníženiu rozsahu vnímanej korupcie došlo za ostatné štyri roky v nasledujúcich oblastiach: zdravotníctvo, obvodné úrady a colné úrady.

Medzi oblasti, v ktorých došlo k miernemu zníženiu rozsahu vnímanej korupcie za posledné štyri roky, patrí zdravotníctvo, aj keď stále patrí tejto oblasti prvá priečka v rebríčku najskorumpovanejších oblastí pôsobenia slovenského verejného sektora. Ako však poukazuje Šípoš⁴, že hoci súčasná vláda zrušila, či znížila niektoré zdravotnícke poplatky pri návšteve lekára či nemocníc a tvrdí, že tvrdo reguluje ceny liekov, občania platia za zdravotnícke služby čoraz viac v priamych *cash* platbách aj dobrovoľných výdavkoch (podľa Štatistického úradu rástli v rokoch 2005-08 súkromné výdavky domácností na zdravotníctvo takmer trikrát rýchlejšie ako inflácia⁵). Silný nárast priamych platieb od občanov tak podľa neho ponúka vysvetlenie, že čoraz viac ľudí si štandardnú prácu lekárov jednoducho kupuje ako trhovú službu. Časť korupčných transakcií sa tak len pretransformovala do podoby legálnej platby vo forme ceny za úkony. Výsledkom je síce menej úplatkov, ale nie v dôsledku reformy verejného zdravotníctva ale rozvojom súkromného trhu v tejto oblasti.

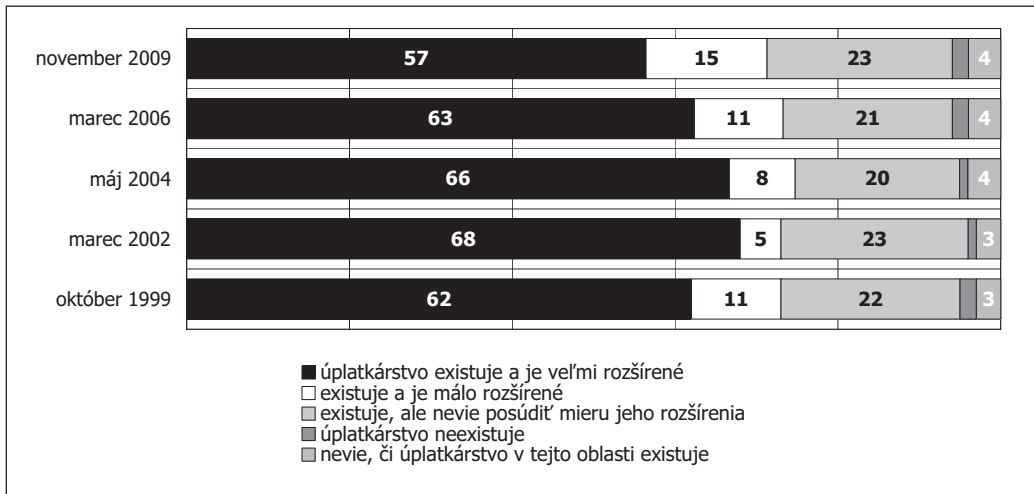
⁴ Šípoš, G. (2010) *Trpká oslava poklesu úplatkov v zdravotníctve*. Sme, 1.2.2010. <http://komentare.sme.sk/c/5219911/trpka-oslava-poklesu-uplatkov-v-zdravotnictve.html>

⁵ Sme: *Ako sa menili ceny tovarov na Slovensku od roku 2002*. <http://www.sme.sk/c/4353016/ako-sa-menili-ceny-tovarov-na-slovensku-od-roku-2002.html#ixzz0noecpOKj>

Tabuľka 12: Vývoj vnímania korupcie v zdravotníctve

ZDRAVOTNÍCTVO

(FOCUS, november 2009/marec 2006/máj 2004/marec 2002/október 1999, % respondentov)

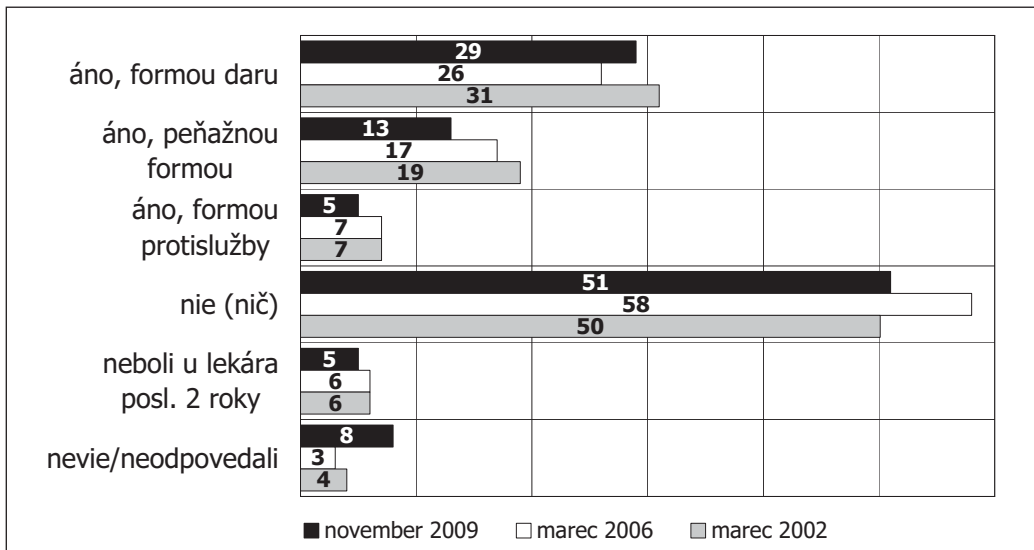
Zdroj: Focus pre TIS, 2009

Mierne sa zmenili aj formy uplácania v tejto oblasti, tak ako to naznačuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 13: Vývoj poskytovania úplatkov v zdravotníctve

Dali ste zdravotníkom pri návštevách zdravotníckych zariadení za posledné dva roky okrem oficiálnej platby aj niečo "pomimo"?

(FOCUS, november 2009/marec 2006/marec 2002, možnosť viacerých odpovedí, % respondentov)

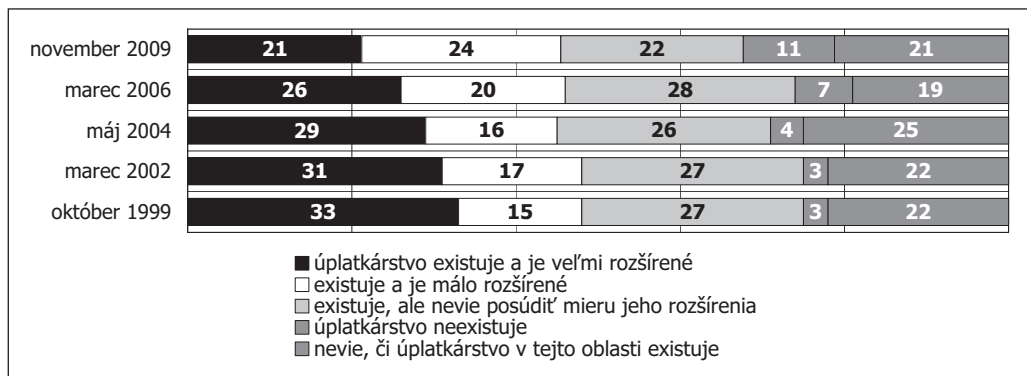
Zdroj: Focus pre TIS, 2009

Ďalšími oblasťami, kde prieskum verejnej mienky zaznamenal mierny pokles vo vnímanej korupcii, je pôsobenie obvodných úradov a colných úradov.

Tabuľka 14: Vývoj vnímania korupcie na obvodných úradoch

OBVODNÉ ÚRADY

(FOCUS, november 2009/marec 2006/máj 2004/marec 2002/október 1999, % respondentov)

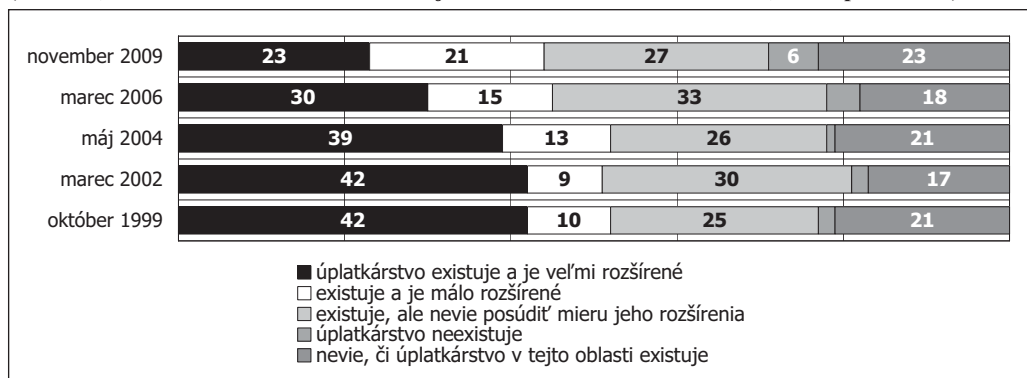

Zdroj: Focus pre TIS, 2009

Tabuľka 15: Vývoj vnímania korupcie na colných úradoch

COLNÉ ÚRADY

(FOCUS, november 2009/marec 2006/máj 2004/marec 2002/október 1999, % respondentov)

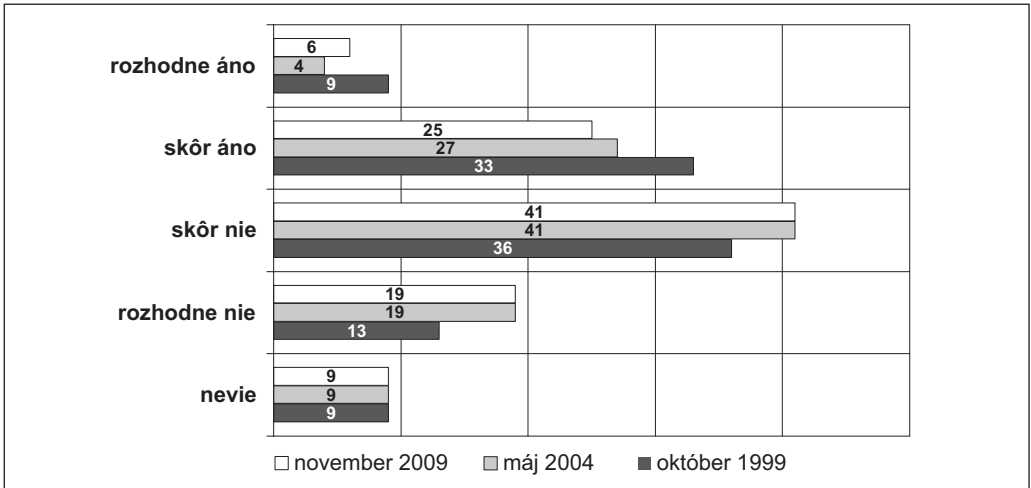
Zdroj: Focus pre TIS, 2009

Zároveň sa prieskumy zamerali na hodnotenie pôsobenia jednotlivých vlád v oblasti korupcie. Šesť z desiatich Slovákov si tak podľa prieskumu Focus pre TIS myslí, že **súčasná slovenská vláda nemá skutočný záujem riešiť problém korupcie**. Opačného názoru je necelá tretina. Pol roka pred voľbami tak vláda Roberta Fica dostala totožné hodnotenie, akými občania oznámkovali aj druhú vládu Mikuláša Dzurindu.

Tabuľka 16: Hodnotenie záujmu vlád riešiť korupciu v SR

Myslíte si, že súčasná vláda SR má skutočný záujem riešiť problémy úplatkárstva (podplácania, korupcie)

(FOCUS, november 2009/máj 2004/október 1999)

Zdroj: Focus pre TIS, 2009

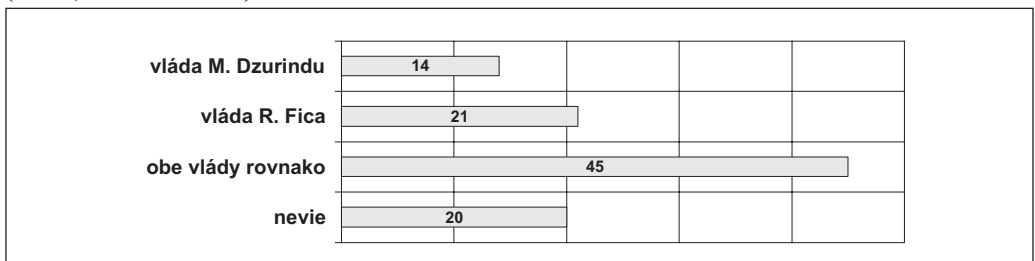
Dokonca ani len väčšina sympatizantov koalíčných strán nie je o záujme súčasnej vlády naozaj bojovať s korupciou presvedčená. Myslí si to len každý druhý priaznivec politiky Smeru, 45% voličov HZDS a 40% sympatizantov SNS. Inak to bolo v roku 2004: väčšina priaznivcov dvoch zo štyroch koalíčných strán (SDKÚ, ANO) mala názor, že vtedajšia Dzurindova vláda skutočný záujem riešiť korupciou mala.

Pri priamom porovnaní skutkov súčasnej a predchádzajúcej vlády bol ďaleko najčastejšou odpoveďou názor, že obe vlády bojovali proti úplatkárstvu rovnako (45% opýtaných). Vládu R. Fica lepšie hodnotila pätina občanov, vládu M. Dzurindu zase 14% opýtaných. Ďalších 20% opýtaných obe vlády ani nevedela zhodnotiť. Z respondentov, ktorí k otázke názor mali, tak spolu 56% odpovedalo, že obe spomínané vlády bojovali s korupciou rovnako.

Tabuľka 17: Porovnanie záujmu obmedzovať korupciu

Podľa Vás, ktorá vláda viac bojovala proti úplatkárstvu (podplácaniu, korupcii)?

(Focus, november 2009)

Zdroj: Focus pre TIS, 2009

Odpovede boli prirodzene úzko späté s politickými preferenciami. Aj tak však platí, že viac sympatizantov každej jednej súčasnej koalíčnej strany si myslí, že obe vlády bojovali s korupciou rovnako, ako že s ňou viac bojovala vláda R. Fica. Napríklad z priaznivcov Smeru 44% vidí rovnakú snahu pri oboch vládach a 36% viac oceňuje súčasnú garnitúru. Ďalších 5% voličov Smeru v prieskume tvrdí, že viac s korupciou bojovala druhá Dzurindova vláda.

Podľa expertov TIS však pri analýze protikorupčných aktivít vychádza jednoznačne aktívnejšia vláda M. Dzurindu. Založila Špeciálny súd aj prokuratúru, začala zverejňovať súdne rozsudky a nahrávať súdne pojednávania, a tiež zaviedla súdny manažment (elektronické podateľne) do praxe. Viacerými opatreniami taktiež posilnila kontrolu samospráv (rozšírenie právomocí NKÚ, rozšírenie zákona o slobodnom prístupe k informáciám). Registrácia firiem do obchodného registra sa zjednodušila, urýchlila a bezplatne sprístupnila občanom. V porovnaní s týmito aktivitami súčasná vláda bojovala s korupciou viac slovami ako skutkami. TIS síce oceňuje výmeny ministrov po korupčných aférach, ale ďaleko účinnejšie by boli systémové zmeny. Jednými z mála takýchto krokov Ficovej vlády bolo zjednodušenie registrácie živnostníkov na kontaktných miestach a bezplatné sprístupnenie online katastra nehnuteľností.

Na základe vyššie uvedenej analýzy pôsobenia vlády Roberta Fica v oblasti potierania korupcie je možné spraviť nasledujúce závery:

- najviac je korupcia v slovenskom verejnom sektore rozšírená v oblasti zdravotníctva, na ministerstvách, súdoch a prokuratúre ako aj na polícii.
- počet oblastí pôsobenia verejného sektora, v ktorých došlo k nárastu korupcie, prípadne je rovnaká ako pred štyrmi rokmi, je vyšší ako počet oblastí, kde korupcia podľa prieskumov verejnej mienky mierne poklesla. V žiadnej oblasti pôsobenia verejného sektora nedošlo k výraznejšiemu poklesu vnímania korupcie verejnosťou, čomu zodpovedá aj skutočnosť, že súčasná vládna koalícia nerobila systémové zmeny zamerané na obmedzovanie priestoru pre korupčné praktiky.
- na sklonku vlády Roberta Fica sú obyvatelia pomerne rovnako sklamaní z rozsahu korupcie a protikorupčného ťaženia tejto vlády ako boli na konci vládnutia druhej vlády Mikuláša Dzurindu.
- rovnaké vnímanie korupcie, prípadne mierne zníženie rozsahu korupcie, bolo zaznamenané v oblastiach tzv. malej⁶ korupcie spojenej s poskytovaním verejných služieb, ako je zdravotníctvo, školstvo či súdy.
- korupcia mierne narástla v oblastiach tzv. veľkej korupcie⁷, teda napr. na ministerstvách a VÚC, čo potvrdzuje trend z pred štyroch rokov, že korupcia má tendenciu sa koncentrovať v politike.

⁶ Z ang. *petty corruption*.

⁷ Z ang. *grand corruption*.

2. HODNOTENIE ČINNOSTI VLÁDY R. FICA V OBLASTI BOJA PROTI KORUPCII

Gabriel Šípoš

Vládu premiéra Roberta Fica tvorili tri politické strany: dominantný Smer-SD (ďalej Smer), Slovenská národná strana (SNS) a Ľudová strana - Hnutie za demokratické Slovensko (ďalej HZDS). Očakávania o kvalite protikorupčného boja tejto koalície zostavy boli zmiešané. Kým Smer sa dostal do vlády prvýkrát a postavil svoju kampaň na boji za právny štát a proti korupcii, SNS aj HZDS už v 90. rokoch v slovenských vládoch boli, a výsledky ich práce v protikorupčnej oblasti boli slabé (situácia sa skôr zhoršovala ako zlepšovala). Predvolebné sľuby týchto strán očakávania utvrdovali. HZDS aj SNS sa venovali korupcii v pár slovách, aj to len všeobecne bez popisu konkrétnych nástrojov. Naopak Smer téme venoval osobitnú podkapitolu, hoci celkovo hodnotila TIS v roku 2006 jeho program ako priemerný. Programy HZDS a SNS však pred 4 rokmi patrili k trom najslabším z programov desiatich hlavných politických strán.⁸

Tabuľka 18: Sumár predvolebných sľubov koalíčných strán v oblasti podpory transparentnosti a limitovania korupcie

Smer	<ul style="list-style-type: none"> • vyvinie maximálne úsilie, aby nadobudol účinnosť zákon o preukazovaní pôvodu majetku, ktorý skupina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky spochybnila pred Ústavným súdom Slovenskej republiky; Slovensko životne potrebuje právny mechanizmus, na základe ktorého bude možné v civilnom konaní siahnuť na majetok osobám neschopným preukázať pôvod svojho bohatstva. • (si kladie za cieľ) Trpezlivo a razantne odhaľovať a postihovať veľké prípady ekonomickej kriminality a politickej korupcie, aby sa ľuďom vrátila dôvera v spravodlivosť a rovnosť pred zákonom. • vyhodnotí účinnosť špeciálnych právnych nástrojov a inštitúcií v boji proti najzávažnejšej ekonomickej kriminalite a korupcii a urobí všetko nevyhnutné, aby sa skončilo obdobie politického zasahovania do ich práce. • v boji proti politickej korupcii vo forme kupovania nezávislých poslancov presadí zmenu volebného systému, aby aspoň polovica poslaneckého zboru bola volená v jednomandátových volebných obvodoch, v ktorých by voliči mali právo zbaviť poslanca jeho mandátu aj v priebehu volebného obdobia. • presadí zmeny, ktoré zabezpečia, aby verejní a štátni zamestnanci mohli bez obáv o stratu zamestnania odmietnuť priamu alebo nepriamu účasť na konaní, ktoré slúži na zakrytie korupcie ich nadriadených pri správe verejných zdrojov a vo verejnom obstarávaní. • v oblasti podpory podnikania Smer zvýši transparentnosť poskytovania štátnej pomoci centrálnym zverejnením jej príjemcov.
SNS	<ul style="list-style-type: none"> • „Legislatívu v hospodárskej oblasti budeme zameriavať na zápas proti...korupcii, klientelizmu a zneužívaniu politickej a hospodárskej moci pre úzko skupinové záujmy.“ • SNS bude presadzovať a vytvárať také legislatívne podmienky, aby sa o štátne zákazky regionálneho rozvoja a výstavby uchádzali aj slovenskí dodávatelia (včasná transparentná príprava verejných súťaží)...“
HZDS	<ul style="list-style-type: none"> • je za “dôrazné potlačanie korupcie, pričom boj proti nej pokladáme aj za súčasť boja za nezávislú justíciu“ • „prijímanie opatrení v oblasti štátnej správy tak, aby sa čo najviac zúžil priestor na korupčné správanie“

Zdroj: *Volebné programy strán z rokov 2005-6, zvýraznenie v texte TIS*

⁸ Sičáková-Beblavá, E.; P. Nechala (2006) Protikorupčné minimum 2006, TIS, str. 68-9.

Do následného programového vyhlásenia novej vlády sa dostali takmer všetky predvolebné sľuby. Výnimkou bol sľub Smeru o centrálnom verejnom registri príjemcov dotácií.

Tabuľka 19: Programové vyhlásenie 2006, body týkajúce sa boja proti korupcii

<p>Vláda SR si je dobre vedomá toho, že závažná ekonomická kriminalita a korupcia ohrozuje základné princípy sociálne orientovaného, ekonomicky prosperujúceho, stabilného, právneho a vo svete uznávaného štátu. Urobí nevyhnutné kroky na zvýšenie úspešnosti práce orgánov, ktoré sa zúčastňujú na odhaľovaní a objasňovaní tejto trestnej činnosti. Vyhodnotí účinnosť špeciálnych právnych nástrojov a inštitúcií v boji proti najzávažnejšej ekonomickej kriminalite a korupcii. Vláda SR nedopusť politiké ovplyvňovanie ich činnosti. Vyvinie maximálne úsilie, aby nadobudol účinnosť zákon o preukazovaní pôvodu majetku a aby sa jeho mechanizmy čo najskôr začali v praxi uplatňovať. V záujme efektívneho boja s korupciou vláda SR podnikne kroky na prijatie legislatívnych a technických podmienok potrebných na skrátanie času od odhalenia a objasnenia protiprávneho konania po jeho potrestanie. Znižovaním byrokracie, skvalitnením legislatívy v oblasti verejnej správy a správneho konania bude vytvárať podmienky na obmedzovanie priestoru pre korupciu.</p>
<p>Vzhľadom na existujúcu korupciu a klientelizmus vo verejnom sektore, ktoré zásadným spôsobom ohrozujú efektívnosť verejných výdavkov a reálnu konvergenciu SR v rámci EÚ, vláda SR pomocou vecne príslušných orgánov verejnej správy bude dôsledne potierať nehospodárne nakladanie s verejnými prostriedkami.</p>
<p>Vláda sa zaväzuje k takým postupným zmenám volebného zákona, ktoré odstránia niektoré existujúce deformácie spôsobené predchádzajúcou vládou a nastolia väčšiu zodpovednosť poslancov k občanom.</p>
<p>Vláda sa dôrazne zasadí za potlačanie korupcie, pričom boj proti nej pokladá aj za súčasť posilnenia nezávislosti justície.</p>
<p>Vláda vytvorí podmienky na zvyšovanie objektívnej informovanosti o súdnych konaniach a rozhodnutiach, kontrolu výkonu súdnictva verejnosťou vytváraním podmienok na postupné uverejňovanie rozsudkov súdov všetkých stupňov, ako aj zverejňovanie zoznamov súdnych pojednávaní a vyhlasovania rozsudkov na internete.</p>
<p>Vláda SR v spolupráci s orgánmi územnej samosprávy vytvorí podmienky na efektívne a transparentné využívanie fondov EÚ.</p>
<p>Súčasťou právnej úpravy (zákony o verejnej a štátnej službe) budú aj právne mechanizmy, ktoré zabezpečia ochranu zamestnancov verejného sektora v prípade odmietnutia účasti na konaní, ktoré slúži na zakrytie korupcie nadriadených pri správe verejných zdrojov a vo verejnom obstarávaní.</p>

Zdroj: Programové vyhlásenie vlády 2006, *zvýraznenie v texte TIS*

Vo všeobecnosti sa teda vyhlásenie venovalo trom dôležitým aspektom v boji proti korupcii – nezávislosti súdnictva, potrestaniu vinníkov veľkých korupčných káz, a transparentnosti v prideľovaní a používaní verejných prostriedkov a eurofondov (slovo transparentnosť je v texte skloňované 13krát). Venovalo sa aj zákonu o preukazovaní pôvodu majetku a zmene pomerného volebného systému na čiastočne väčšinový, no podľa TIS tie nemajú potenciál skutočne znížiť korupciu.

Čo programu chýbalo, bol dôraz na využívanie súťažných prvkov v rozdeľovaní peňažných či nepeňažných privilégií (napr. licencie) a predaji majetku, posilnenie postavenia Úradu pre verejné obstarávanie ako aj vybudovanie nezávislého dohľadu v oblasti majetkových priznaní, konfliktu záujmov a financovanie politických strán. Vládne strany vnímali korupciu ako problém, ktorý sa rieši najmä represívnymi nástrojmi. Podľa TIS je však na Slovensku väčší priestor pre prevenciu korupcie, najmä zvýšenou transparentnosťou a otvorejším poskytovaním informácií.

2.1 PLNENIE SĽUBOV MINIMÁLNE

Vláda za celý čas svojho pôsobenia neprijala svoj Protikorupčný program, v ktorom by verejnosti podrobne predstavila konkrétne a merateľné kroky v boji proti korupcii. Minimálne bolo naplnené aj uznesenie vlády⁹, ktoré ukladalo členom vlády a predsedom ústredných orgánov štátnej správy predkladať návrhy protikorupčných zákonov či zámerov.

Z troch hlavných sľubov - posilniť nezávislosť súdov, stíhať veľké korupčné ryby a transparentne rozdeľovať dotácie a eurofondy – koalícia nespĺnila ani jeden. Dôvera v spravodlivosť súdov ostala nízka aj po štyroch rokoch. Podľa Eurobarometra patrí k jedným z najnižších v EÚ, keď u nás súdom verí len 29% opýtaných (november 2009).¹⁰ **Zvýšenú politizáciu súdnictva** predurčila úspešná kandidatúra ministra spravodlivosti Štefana Harabina na čelo Najvyššieho súdu. Média aj opozícia tiež poukazovali na údajné nadštandardné vzťahy Š. Harabina ešte ako sudcu v 90. rokoch s osobou podozrivou s obchodovania s narkotikami.¹¹ Harabin sa opakovane dostával do sporu so sudcami, ktorí jeho politiku kritizovali. Viacerí takíto sudcovia začali byť selektívne postihovaní cez disciplinárne konania, údaje pre ich liknavé postupy v práci. O nezávislosť súdov začali mať veľké starosti aj zahraniční diplomati, najmä z USA a Veľkej Británie. Viacerí sudcovia sa začali organizovať a otvorene kritizovať pomery v súdnictve. Iniciatívu „Päť viet“ podporilo 116 sudcov (na Slovensku je ich spolu cez 1300).¹² V marci 2010 pripravila skupina sudcov súbor opatrení pre kvalitnejšie a transparentnejšie súdnictvo pod názvom „Za otvorenú justíciu.“¹³

Žiadna veľká politická korupčná kauza nebola dotiahnutá k právoplatnému odsúdeniu vinníkov. Najbližšie k tomu mal súd s ex-starostom bratislavskej Rače Pavlom Bielikom, zakladajúcim členom opozičného KDĽH, hoci šlo o prípad na úrovni miestnej samosprávy. Špeciálny súd Bielika síce dvakrát odsúdil, ale na tretíkrát po zásahu Najvyššieho súdu oslobodil. Odsúdený, aj keď stále neprávoplatne, bol v roku 2009 aj druhý najvyšší funkcionár národného futbalového zväzu Vladimír Wänke. Hoci za vlády R. Fica došlo opakovane k veľkým podozreniam z korupčnej činnosti, najmä pri verejnom obstarávaní, vyšetrenia ani raz nepokročili k obžalobe vysokopostavených politikov či úradníkov. Paragrafy Trestného zákona určené na postihovanie machinácií s verejným obstarávaním za obdobie 2006-9 boli použité na stíhanie len 9 osôb, ale ani raz neprišlo k obžalobe.¹⁴ Podobne nedošlo k obžalobám opozičných politikov za údajné veľké kauzy, ktoré im súčasná koalícia opakovanne pripisovala.

Zlyhávanie vlády v boji proti korupcii pociťuje aj široká verejnosť. V prieskume verejnej mienky Eurobarometer z jesene 2009 sa 17% respondentov vyslovilo, že úsilie vlády bojovať s korupciou je efektívne. Opačný názor malo 79% opýtaných.¹⁵ Čiastočným plnením sľubu o boji proti korupcii bolo zachovanie (teraz už) Špecializovaného súdu, ktorého ústavnosť v roku 2009 spochybnil Ústavný súd. Podľa TIS práve vďaka práci týchto inštitúcií sa zdvihlo

⁹ Uznesenie vlády SR č. 323 k návrhu presadzovania štátnej politiky boja proti korupcii, 4.4.2007, <http://www.government.gov.sk/data/files/5420.pdf>

¹⁰ Eurobarometer 72, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb72/eb72_sk_en_exec.pdf

¹¹ Šutková V. (2008) *Harabin zapiera kamaráta*. Sme, 10.7.2008.

¹² Šutková V. (2009) *Sudcovia prelomili strach*. Sme, 1.10.2009.

¹³ Tódová M. (2010) *Sudcovia sa znovu nahlas ozvali*. Sme, 29.3.2010.

¹⁴ Štatistická ročenka o činnosti prokuratúry SR za rok 2009 (2008, 2007, 2006).

¹⁵ Eurobarometer 72, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb72/eb72_sk_en_exec.pdf

percento ľudí, ktorí si myslia, že je dostatok úspešných stíhaní ľudí obvinených z dávania či prijímania úplatkov – z 21% v roku 2005 na 31% v roku 2009.¹⁶

Najväčšie kauzy vlády R. Fica vznikli kvôli netransparentného pridelovaniu dotácií (dotácie z Environmentálneho fondu, **pri verejnom obstarávaní** (napr. upratovanie na Ministerstve obrany, mýtny tender) **a predaji štátneho majetku** (napr. emisné povolenky). Obzvlášť problematické bolo používanie eurofondov (nástenkový tender, financovanie sociálnych podnikov). Za kauzy odstúpili či boli odvolaní 7 ministri vlády, z toho traja v rezorte životného prostredia a dvaja na Ministerstve výstavby a regionálneho rozvoja. Dotácie z Environmentálneho fondu¹⁷ či granty pre obce z fondov Ministerstva financií¹⁸ boli rozdeľované s prihliadnutím na stranické kritériá – nad mieru ich zastúpenia totiž dominovali ako príjemcovia akurát starostovia koalíčných strán.

Hoci premiér niektoré prešľapy ministrov tvrdo kritizoval a členov vlády aj odvolával, nerobil to konzistentne u všetkých a navyše menil názory.¹⁹ V auguste 2008 dokonca premiér pripustil stranícku príslušnosť starostov ako jeden z faktorov udeľovania dotácií²⁰:

„Dovoľte mi preto, aby som zadefinoval základné princípy, ktorými sa riadime a budeme riadiť pri hodnotení, či boli porušené zákony a iné pravidlá pri verejnom obstarávaní alebo pridelovaní dotácií. ...nebudeme považovať za neprípustné, ak napríklad v prípade dvoch rovnocenných projektov s rovnakou kvalitou a rovnakým výsledným efektom člen vlády uprednostní starostu či primátora za vládnu koalíciu. ... Nevidíme nič zlé na tom, že tam, kde to zákon umožňuje, budeme podporovať našich starostov.“

Stranícky klientelizmus sa posilnil aj v praxi. Takzvanú rezervu predsedu vlády parlament strojnásobil z bývalých 50 na 150 miliónov korún, pričom rozdeľovaná bola aj tu nadmerne v prospech obcí so starostami za vládne strany.²¹ Podobný prístup charakterizovali výjazdové rokovania vlády v regiónoch, kde sa schvaľovali účelové dotácie najmä pre vláde naklonené mestá a obce.²²

Zlým princípom bolo aj premiérom **deklarované ignorovanie porušenia neformálnych pravidiel transparentnosti**²³:

„Výsledky verejných obstarávaní nebudeme považovať za neprípustný klientelizmus, ak v nich nedôjde k porušeniu zákona a stanovených pravidiel a kritérií, a za záväzné budeme v tomto smere považovať len stanovisko Úradu pre verejné obstarávanie.“

¹⁶ Eurobarometer 72, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb72/eb72_sk_en_exec.pdf

¹⁷ Čavojec, J. (2009) *Dotácie v regiónoch sa delia stranicky*. Sme, 19.8.2009.

¹⁸ Sičáková-Beblová, E. (2009) *Stranícky klientelizmus na MF SR pokračuje*, TransparencyBlog, <http://blog.etrend.sk/transparencyblog/2009/02/13/stranicky-klientelizmus-na-mf-sr-pokracuje/>

¹⁹ Ragáčová, K. (2009) *Premiér kľučkuje pred emisiami*. Sme, 10.11.2009.

²⁰ Mimoriadna tlačová konferencia predsedu vlády SR R. Fica (2008) 22.8.2008. <http://www.government.gov.sk/11272/prepis-mimoriadnej-tlacovej-besedy-predsedu-vlady-sr-roberta-fica.php>

²¹ Kern, M. (2008) *Fico zas rozdal svojim*. Sme, 12.1.2008.

²² SITA (2010) *Väčšina rozdelených peňazí pôjde pre „smerácke“ obce*. SITA, 21.4.2010.

²³ Mimoriadna tlačová konferencia predsedu vlády SR R. Fica (2008) 22.8.2008.

ÚVO totiž nemá dostatočné kompetencie na preskúmanie efektívnosti nákupov – skúma len procesnú stránku. Navyše ani vlastné právomoci nepoužíva dostatočne.²⁴ Podobne málo aktívne bolo Ministerstvo financií, ktoré by malo strážiť efektívnosť nakladania s verejnými financiami. Zákony ani kontrolné orgány nie sú evidentne dostatočné na zabránenie jasného klientelizmu v rozdeľovaní zákaziek. Nasvedčujú tomu aj hlasné sťažnosti zahraničných investorov z USA, Nemecka, Francúzska či Rakúska – teda z pohľadu objemu investícií vplyvných krajín.²⁵

Podobne to naznačujú **poklesy v skóre v medzinárodných rebríčkoch**, ktoré sú zamerané na korupciu centrálnej vlády týkajúcej sa najmä podnikateľov:

Tabuľka 20: Medzinárodné prieskumy o výskyte korupcie a klientelizmu: hodnotenie SR

	2005	2006	2007	2008	2009
Svetové ekonomické fórum (1 max. korupcia, 7 min.) (poradie v medzinárodnom rebríčku, 1. najčistejší)	2,5 (91. zo 117)	2,8 (76. zo 125)	2,6 (101. zo 131)	2,3 (116. zo 134)	2,1 (127. zo 133)
Freedom House (1 min., 7 max. korupcie)	3,00	3,00	3,25	3,25	3,25
Transparency International, CPI (0 max korupcie, 10 min) ²⁶	4,7	4,9	5,0	4,5	n

Zdroj: INEKO, TIS

Pokiaľ ide o ďalšie sľubované zmeny, **volebný zákon nebol nijako upravený**. Na druhej strane, v marci 2010 parlament prijal zákon o preukazovaní majetku, čím sa tento sľub Smeru aj vlády splnil (koaličná strana HZDS však hlasovala proti). Verziu zákona, ktorú parlament prijal ešte v predchádzajúcom volebnom období, Ústavný súd odmietol ako protiústavnú. Tentokrát tak parlament novelizoval aj Ústavu. Kritici však naďalej vidia riziko, že aj nový zákon, účinný od roku 2011, bude súdom odmietnutý. Navyše je podľa TIS pravdepodobné, že zákon ako protikorupčný nástroj bude zlyhávať. Viacerí právnici už v marci upozornili, že nebude problémom obísť zákon deklarováním daru či pôžičky zo zahraničia.²⁷

Nezvyšila sa ani ochrana zamestnancov pred sankciami pri upozorňovaní na nekalú činnosť (tzv. whistleblowing). V najväčšom známom prípade naopak **zamestnanci Štátnych lesov**, ktorí poukázali na možné nehospodárne a netransparentné kroky vedenia v roku 2009, boli postupne zo svojich pôvodných funkcií presunutí na nižšie posty, a po niekoľkých mesiacoch následne aj prepustení.²⁸ Vládni činitelia síce vymenili riaditeľa podniku, politického nominanta za iného, ale zamestnancov-kritikov sa nezastali.

Pokiaľ ide o pokračovanie vo **zverejňovaní súdnych rozsudkov** v civilných a obchodných veciach, postupuje sa **pomaly a nekonzistentne**. Ani v týchto oblastiach nie sú rozsudky

²⁴ Tódová, M. (2010) *Škandál už Mečiarovi neprekáža*. Sme, 17.4.2010. <http://www.sme.sk/c/5332649/skandal-uz-meciarovi-neprekaza.html>

²⁵ Ráková, L. (2010) *Investorov najviac mučí korupcia*. Hospodárske noviny, 9.4.2010.

²⁶ Aktuálny index vždy zodpovedá vývoju korupcie okolo dvoch rokov dozadu. Skóre CPI v tabuľke je preto o rok posunuté dozadu.

²⁷ Leško M. (2010) *Nech je neúčinný*. Sme, 8.3.2010.

²⁸ Vražda D. (2010) *Posledný rebel odchádza z Lesov SR na vlastnú žiadosť*. Sme, 13.1.2010.

automaticky zverejňované a bývajú nadmerne anonymizované. Napriek sľubom sa vôbec nezverejňujú rozsudky z trestnoprávnych konaní.

2.2 OPATRENIA VLÁDY MIMO RÁMCA SĽUBOV

Z pohľadu transparentnosti sa dá mimo tých sľubovaných vyzdvihnúť niekoľko opatrení vlády, resp. koalície (podrobnejšie o legislatívnej aktivite v oblasti boja s korupciou v nasledujúcej kapitole). Uzákoniť sa elektronická komunikácia pri registrovaní firiem do Obchodného registra ako pokračovanie projektu predchádzajúcej vlády. Bezodplatne sa sprístupnili informácie z katastra nehnuteľností, častý zdroj malej korupcie. Mierne sa sprísnilo vykazovanie darov pre politické strany – zoznam darcov a darov musí byť na internete štvrtťoročne a dary musia byť na základe písomnej zmluvy, nad 5 tisíc eur uskutočňované len bezhotovostným prevodom. V oblasti liekovej politiky sa sfunkčnilo tzv. referencovanie cien liekov, ktorým sa znížila možnosť korumpovať kategorizačnú komisiu pri stanovovaní cien nových liekov na trhu. Pre ceny sa totiž po novom stanovuje maximum, ktoré sa počíta ako priemer cien v šiestich krajinách EÚ s najnižšími cenami daného prípravku. V neposlednom rade koalícia tiež odsúhlasila posilnenie súťažných metód pri prevode majetku na obce, ale aj v narábaní s majetkom samotnými obcami. Ku koncu volebného obdobia bola uzákonená aj trestnoprávna zodpovednosť firiem, okrem iného aj pre dávanie a branie úplatkov, hoci v mäkkejšej podobe ako v iných krajinách. Firmám sa môže zhabať majetok, prípadne zmraziť účty.

Ďalším pozitívom bolo **odvolávanie ministrov za klientelistické prešľapy a podozrenia**. Verbálny tlak predsedu vlády Roberta Fica vysielal signál, že korupcia a klientelizmus sú vo vláde neakceptovateľné. Bohužiaľ, tvrdé vyhlásenia a tlak už nepokračovali prijatím systémových protikorupčných opatrení, akými by boli vyššia transparentnosť informácií, znižovanie subjektívneho konania úradníkov, či otvorenosť voči kritike z médií alebo tretieho sektora. Celková aktivita predsedu vlády teda naznačuje, že jeho **hlavným cieľom bolo dosiahnutie imidžu bojovníka s korupciou, nie skutočného lídra** s cieľavedomým prístupom v boji proti výskytu nekalých praktík a v presadzovaní systémových zmien v tejto oblasti.

Nasvedčuje tomu aj fakt, že vláda i koalíční poslanci odmietali opozičné návrhy, ktoré zavádzali viac transparentnosti pri verejnom obstarávaní, úpravu financovania lokálnych a regionálnych volieb, či posilnenie slobodného prístupu k informáciám. Koalícia nepresadila ani zúženie či zrušenie trestnoprávnej imunity poslancov.

Hoci médiá, obzvlášť tlač, stáli za zverejnením drvivej časti korupčných a klientelistických škandálov²⁹, vládni ministri a najmä predseda vlády na novinárov a ich dôveryhodnosť opakovane tvrdo útočili, vrátane urážok. V rámci tejto antipatie bol prijatý aj nový tlačový zákon, ktorý udelil veľmi laxne definované právo na odpoveď na skutkové tvrdenie, hoci aj pravdivé, každému čitateľovi, ktorého sa to dotkne. Tvrdé osobné útoky smerovali aj do radov občianskych aktivistov a mimovládnych organizácií, ktorí koalíčne nedostatočné aktivity kritizovali a popri médiách patrili k najsilnejším nositeľom protikorupčnej agendy. Typickou vládnu metódou boli osobné invektívy či výčitky z platenej propagandy, namiesto poskytnutia vecných protiargumentov.

²⁹ Šípoš G. (2010) *Najúžitočnejšie médiá volebného obdobia: SME, Pravda, TREND*. Slovak Press Watch, 21.4.2010. <http://spw.blog.sme.sk/c/226485/Najuzitocnejšie-media-volebneho-obdobia-SME-Pravda-TREND.html>

Samotné **poskytovanie informácií médiám a verejnosti zo strany vlády bolo horšie ako v minulosti**. Novinári zhoršenie pociťovali v prístupe hovorcov ministerstiev³⁰, mimovládne organizácie v ochote zverejňovať dôležité vládne materiály.³¹ Vláda nevyužila šancu v čase rozmachu internetu výrazne uľahčiť hľadanie a triedenie vládnych dát pre širokú verejnosť. Informácie o grantoch, dotáciách a eurofondoch sú roztrúsené po mnohých rezortných stránkach. Hlavným faktorom pre zverejňovanie nie je maximalizácia pohodlia pre užívateľa, ale pre poskytovateľa, teda štátne úrady.³²

Celkovo teda hodnotíme boj proti korupcii za vlády Roberta Fica ako slabý a neúčinný. Priority tejto vlády ležali ďaleko viac v sociálnej politike a príprave veľkých investičných projektov. Vláda však ignorovala, že aj tieto oblasti prinášali nové korupčné príležitosti. Vo vláde neexistoval minister, ktorý by bral vládnu protikorupčnú agendu za významnú súčasť svojej práce.

³⁰ Dančíková, Z.; G. Šípoš (2010) *Novinári: Najlepším hovorcom P. Stano, najhorším L. Karásek*. Slovak Press Watch, 19.3.2010. <http://spw.blog.sme.sk/c/223267/Novinari-Najlepsim-hovorcom-PStano-najhorsim-LKarasek.html>

³¹ Šípoš G. (2010) *PPP analýzy zverejnené*. TransparencyBlog, 22.4.2010. <http://blog.etrend.sk/transparencymblog/2010/04/22/ppp-analyzy-zverejnene/>

³² Šípoš G. (2009) *Ďalší problém webstránok Štefanova*. TransparencyBlog, 8.12.2009. <http://blog.etrend.sk/transparencymblog/2009/12/08/dalsi-problem-webstranok-stefanova/>

3. HODNOTENIE POSLANCOV NR SR A PREDLOŽENÝCH NÁVRHOV ZÁKONOV TÝKAJÚCICH SA KORUPCIE

Tomáš Jacko

Okrem hodnotenia činnosti vlády v oblasti boja proti korupcii je potrebné sa bližšie pozrieť aj na pôsobenie priamych zástupcov občanov. Sú to práve poslanci, ktorí schvaľovali všetky zákonné opatrenia vlády R. Fica a ktorí mali tiež možnosť predstaviť svoje vlastné legislatívne návrhy na zlepšenie súčasného stavu korupcie v spoločnosti. Kapitola obsahuje zhrnutie 25 predložených návrhov zákonov týkajúcich sa korupcie, ich hodnotenie a tiež hodnotenie jednotlivých poslancov a poslaneckých klubov NR SR.

3.1 PREDLOŽENÉ NÁVRHY ZÁKONOV TÝKAJÚCE SA KORUPCIE V UPLYNULOM VOLEBNOM OBDOBÍ³³

Transparency International Slovensko vybrala 25 nasledovných relevantných návrhov zákonov, ktoré sa týkali transparentnosti a boja proti korupcii a o ktorých parlament hlasoval počas vlády R. Fica (2006 - 2010):

Schválené návrhy zákonov:

- Novela zákona o **obchodnom registri** (*elektronický obchodný register*)
- Novela zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl SR, ktorou sa menil tiež zákon o **štátnej službe**
- Novela zákona o **rozpočtových pravidlách územnej samosprávy**
- Novela zákona o **geodézii a kartografii** (*online kataster*)
- Novela zákona o **sídlach a obvodoch súdov SR** (*obnovenie okres. súdov*)
- Novela zákona o **službách zamestnanosti**
- Vládny návrh zákona o **periodickej tlači**
- Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o **verejnom obstarávaní**
- Novela **Občianskeho súdneho poriadku**
- Novela zákona o **prevode vlastníctva nehnuteľného majetku** vo vlastníctve SR na obec alebo VÚC
- Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o **výkone práce vo verejnom záujme**
- Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o **súdoch**
- Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o **politických stranách a politických hnutiach**

³³ Informácie v zhrnutiach návrhov zákonov sú čerpané z INEKO, HESO (Hodnotenie ekonomických a sociálnych opatrení), <http://www.ineko.sk/heso/>; a Sičáková-Beblavá E. (2008) *Transparentnosť a korupcia*. In: Kollár, M.; G. Mesežnikov,; M. Bútora (eds.) Slovensko 2007. IVO, Bratislava.; a Sičáková-Beblavá, E. (2009) *Transparentnosť a korupcia*. In: Kollár, M.; G. Mesežnikov,; M. Bútora (eds.) Slovensko 2008. IVO, Bratislava.; a tiež samotných návrhov zákonov, tak ako sú zverejnené na <http://www.nrsr.sk/>.

- Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o **majetku obcí**
- Návrh zákona o **Špecializovanom trestnom súde**
- Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o **verejnom obstarávaní**
- Návrh zákona o **preukazovaní pôvodu majetku**

Neschválené návrhy zákonov:

- Návrh na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa **Trestný poriadok**
- Návrh na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa ústavný zákon o **ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov** (*majetkové priznania*)
- Návrh na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava SR (**zúženie imunity poslancov NR SR**)
- Návrh na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení Ústava SR (**zrušenie poslanskej imunity**)
- Návrh na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o **verejnom obstarávaní**
- Návrh na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o **sudcoch a prísediacich**
- Návrh na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o **slobodnom prístupe k informáciám**
- Návrh na vydanie zákona o **financovaní volieb do orgánov samosprávy obcí a do orgánov samosprávnych krajov**

3.1.1 Schválené návrhy zákonov

Zákon č. 24/2007

Novela zákona o **obchodnom registri**³⁴

- Spustenie poskytovania elektronických služieb Obchodného registra SR od augusta 2007 (elektronické podávanie návrhov do Obchodného registra (OR) SR; elektronické výpisy už aj na právne účely; pri elektronických žiadostiach o polovicu nižšie registrové poplatky)

Zámer: poskytovanie plnohodnotných elektronických služieb OR SR občanom a podnikateľom; rozšírenie právnej záväznosti dokumentov OR SR vydávaných v elektronickej podobe

Obsah opatrenia:

- od 1.8.2007 sprístupnenie služieb Obchodného registra SR cez internetové formuláre webových stránok OR SR, MS SR a Ústredného portálu verejnej správy (*www.portal.gov.sk*), pričom je nutná registrácia
- možnosť elektronicky podať návrh na zápis spoločnosti do OR, žiadosť o zmenu zápisu, o výpis z registra, o výmaz spoločnosti z OR, elektronicky dokladať listiny do Zbierky listín, ako aj žiadať o výpisy z OR a kópie listín zo Zbierky listín, a to všetko získať v právne záväznej elektronickej alebo papierovej forme (dovtedy slúžili výpisy v elektronickej podobe len na informatívne účely)

Zákon č. 253/2007

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl SR a ktorým sa dopĺňa zákon o **štátnej službe**³⁵

³⁴ Detaily návrhu zákona: <http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=2017#IIICit>

³⁵ Detaily návrhu zákona: <http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=2125#IIICit>

- Rozšírenie okruhu vedúcich pracovníkov (predstavených) v štátnej správe, ktorí môžu byť odvolaní bez uvedenia dôvodu (odvolaní úradníci nemusia byť ani v priamej riadiacej pôsobnosti politických nominantov)

Zámer: vytvoríť štandardné riadiace vzťahy, ktoré sú dôležité pre efektívne fungovanie štátneho úradu a umožniť realizáciu politiky zodpovednosti v rámci organizačnej štruktúry úradu

Obsah opatrenia:

- od 1. júla 2007 je už v štátnej správe možné bez uvedenia dôvodu odvolať ktoréhokoľvek predstaveného (vedúceho pracovníka), čiže štátneho úradníka, ktorý niekoho alebo niečo (sekcii, odbor, oddelenie a pod.) riadi, a to aj keď nie je v priamej riadiacej pôsobnosti politicky dosadeného nominanta (minister, štátny tajomník, riaditeľ úradu)
- uplatňovanie princípu odvolávania predstavených bez nutnosti udania dôvodu nadriadeným vedúcim služobného úradu sa rozšírilo už aj na menšie orgány miestnej štátnej správy (napr.: obvodné lesné úrady, obvodné úrady pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie, obvodné úrady životného prostredia)

Zákon č. 324/2007

Novela zákona o **rozpočtových pravidlách územnej samosprávy**³⁶

- Povinné programové rozpočtovanie pre celú územnú samosprávu od roku 2009

Zámer: vytvoríť legislatívny rámec podmienok pre zavedenie programového rozpočtovania aj v rozpočtoch subjektov územnej samosprávy v jednotlivých etapách rozpočtového procesu, a to z hľadiska prípravy, realizácie, monitorovania a hodnotenia programov

Obsah opatrenia:

- územná samospráva (obce, mestá a vyššie územné celky (VÚC)) bude mať od roku 2009 povinnosť koncipovať svoje rozpočty formou programového rozpočtovania – rozpočty obcí a VÚC budú musieť obsahovať zámery a ciele, ktoré bude obec či VÚC realizovať z výdavkov svojho rozpočtu (programy obce, VÚC)
- programy obce a programy VÚC obsahujú zámery a ciele, ktoré slúžia na vyjadrenie hierarchie dôsledkov, výsledkov a výstupov aktivít; zámery sú formou na vyjadrenie očakávaného pozitívneho dôsledku dlhodobého plnenia cieľov, predstavujú najvyššiu strategickú úroveň, víziu, ku ktorej obec a VÚC smeruje; ciele sú formou na vyjadrenie konkrétnych výsledkov a výstupov, ktoré sa musia dosiahnuť, aby sa naplňal zámer
- obce a VÚC budú povinné počas roka monitorovať a hodnotiť plnenie programov obce a VÚC, pričom koncoročné hodnotenie plnenia programov bude obsahovať záverečný účet obce či VÚC

Zákon č. 346/2007

Novela zákona o **geodézii a kartografii**³⁷

- Sprístupnenie údajov katastra nehnuteľností bezplatne na internete od septembra 2007

Zámer: umožniť bezodplatné poskytovanie informatívnych údajov z Informačného systému katastra nehnuteľností všetkým subjektom prostredníctvom internetu cez katastrálny portál

³⁶ Detaily návrhu zákona: <http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=2163>

³⁷ Detaily návrhu zákona: <http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=zakony/zakon&ZakZborID=13&CisObdobia=4&CPT=246>

Obsah opatrenia:

- bezplatné sprístupnenie údajov katastra nehnuteľností na internetovej stránke www.katasterportal.sk pre verejnosť od septembra 2007
- portál umožňuje v rámci katastrálneho územia vyhľadávanie informácií (popisných, geodetických a štatistických údajov, údajov o vlastníctve, máp a územných jednotiek) a stavu katastrálneho konania na základe mena vlastníka, čísla parcely, čísla stavby, čísla listu vlastníctva alebo dátumu narodenia; z údajov možno vytvoriť zostavy o nehnuteľnostiach, vlastníkoch a lokalitách; hľadať možno aj v katastrálnych mapách
- údaje získané z portálu nie sú verejnou listinou, majú len informatívny charakter, nemožno ich použiť na právne účely

Zákon č. 511/2007

Novela zákona o sídlach a obvodoch súdov SR³⁸

- Obnovenie 9 okresných súdov zrušených optimalizáciou súdnej sústavy v roku 2005

Zámer: vytvoriť všetky predpoklady a podmienky pre efektívne fungovanie súdnictva v SR a zabezpečiť ústavou garantované práva na prejedanie vecí bez zbytočných prieťahov a práva na súdnu a inú právnu ochranu

Obsah opatrenia:

- obnovenie 9 z 10 okresných súdov od 1.1.2008, ktoré boli k 1.1.2005 v rámci optimalizácie súdnej sústavy SR za predošlej vlády zlúčené s inými súdmi a zrušené: okresné sudy v Malackách, Pezinku, Piešťanoch, Skalici, Bánovciach nad Bebravou, Novom Meste nad Váhom, Námestove, Revúcej a Partizánskom (posledné dva menované sudy vláda nenavrhovala obnoviť, poslanci NR SR ich však zaradili do sústavy súdov)
- zrušený zostal len okresný súd v Šali; momentálne je teda v SR 54 okresných súdov
- na (vládou navrhovaných 7) obnovených súdoch by malo pôsobiť 262 pracovníkov a 57 sudcov, ktorí budú presunutí z iných súdov

Zákon č. 139/2008

Novela zákona o službách zamestnanosti a ktorou sa mení a dopĺňa zákon o pomoci v hmotnej núdzi³⁹

- úrady práce budú určovať periodicitu návštev nezamestnaných na úrade práce; umožnenie zakladať štátom podporované sociálne podniky; obmedzenie aktivačných prác; zavedenie nových príspevkov aktívnej politiky trhu práce a pri niektorých pôvodných ich zvýšenie

Zámer: odstrániť problémy, ktoré vyplynuli z aplikačnej praxe pri uplatňovaní zákona o službách zamestnanosti a prijať nové aktívne opatrenia na trhu práce; umiestniť na trh práce rizikové skupiny nezamestnaných; riešiť nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily v niektorých regiónoch Slovenska

Obsah opatrenia:

- vytvorenie právneho rámca na zakladanie **sociálnych podnikov**, ktoré riešia tvorbu a udržanie pracovných miest pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie v týchto podnikoch a poskytovanie **príspevku na podporu vytvárania a udržania pracovných miest v sociálnom podniku**

³⁸ Detaily návrhu zákona: <http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=2259>

³⁹ Detaily návrhu zákona: <http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=2382#IIICit>

- **novela** umožňuje žiadateľovi o priznanie postavenia sociálneho podniku do 31. decembra 2010 obísť povinnosť využiť najmenej 30% zisku na vytváranie nových pracovných miest alebo zlepšovanie pracovných podmienok.

Zákon č. 167/2008

Vládny návrh zákona o **periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve [tlačový zákon]**⁴⁰

- právo na odpoveď pre každého aj v prípade zverejnenia pravdivej informácie; sankcie do 150-tisíc Sk

Zámer: zvýšiť kvalitu a presnosť mediálnych informácií produkovaných tlačou a tlačovými agentúrami; upraviť 42-ročný starý (hoci novelizovaný) tlačový zákon pre modernú spoločnosť

Obsah opatrenia:

- zákon upravuje práva a povinnosti vydavateľov a tlačových agentúr, ako aj osôb, o ktorých médiá informujú
- právo na opravu, odpoveď a dodatočné oznámenie ako forma ochrany osôb dotknutých informáciami z tlače
- **právo na opravu** sa týka nepravdivých skutkových tvrdení - žiadať o opravu možno do 30 dní od uverejnenia informácií; vydavateľ opravu nemusí uverejniť, ak môže dokázať pravdivosť svojho skutkového tvrdenia, inak opravu musí uverejniť do 8 dní od doručenia žiadosti
- **právo na odpoveď** má každý, ak článok v tlači „obsahuje skutkové tvrdenie, ktoré sa dotýka cti, dôstojnosti alebo súkromia fyzickej osoby, alebo názvu alebo dobrej povesti právnickej osoby“ - vydavateľ musí odpoveď zverejniť do 3 dní od doručenia
- **právo na dodatočné oznámenie** môžu využiť najmä osoby, o ktorých súdnom konaní tlač informovala, ale nie o právoplatnom rozhodnutí; dotknutá osoba môže žiadať o oznámenie výsledku súdneho konania
- opravy, odpovede a dodatočné oznámenia sa majú uverejňovať na rovnocennom mieste a rovnakým písmom ako pôvodné články
- o sporných prípadoch rozhoduje súd, v prípade prehry hrozí tlači povinnosť peňažnej náhrady od 50-tisíc do 150-tisíc Sk
- povinnosť novinárov zachovávať mlčanlivosť o identite zdroja a obsahu týchto informácií na žiadosť zdroja, s výnimkou, ak by sa mohlo predísť spáchaniu trestného činu
- verejné inštitúcie sú povinné poskytovať tlači informácie „včasne, pravdivo a všestranne“
- v prvom čísle kalendárneho roka sú vydavatelia povinní uviesť vlastnícku štruktúru média

Zákon č. 232/2008

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o **verejnom obstarávaní**⁴¹

- Zadávanie nadlimitných zákaziek, neprioritné služby, informačné povinnosti a elektronické verejné obstarávanie

Zámer: zabrániť často sa opakujúcim nedostatkom v procese verejného obstarávania, najmä používaniu referencií ako kritéria na vyhodnotenie ponúk, ktoré sú predmetom kontrolných zistení u subjektov povinných aplikovať zákon o verejnom obstarávaní pri čerpaní finančných

⁴⁰ Detaily návrhu zákona: <http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=2382#IIICit>

⁴¹ Detaily návrhu zákona: <http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=zakony/zakon&ZakZborID=13&CisObdobia=4&CPT=555>

prostriedkov z európskych fondov. Ďalej úpravy vo vzťahu k používaniu elektronickej komunikácie vo verejnom obstarávaní a podmienok účasti a predkladanie dokladov, ktorými uchádzač alebo záujemca preukazuje svoje postavenie vo verejnom obstarávaní.

Obsah opatrenia:

- Novela po novom upravuje postup pri **zadávaní nadlimitných zákaziek na poskytnutie tzv. neprioritných služieb**, to znamená napríklad na nákup dopravy, hotelových a reštauračných služieb, právnických, vzdelávacích služieb a pod. Došlo k sprísneniu postupov pri nákupe daných služieb, a to tak, že na základe uvedenej novely sa tieto nadlimitné zákazky neprioritných služieb zadávajú ako podlimitné (ale prioritných služieb) a len podlimitné a podprahové zákazky neprioritných služieb sa ďalej zadávajú podprahovým postupom. Hranica transparentnejších postupov sa tak posunula na [vtedy] 200 000 Sk.
- V súvislosti s novým inštitútom zakotveným touto novelou – tzv. konečným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci – vznikla Úradu pre verejné obstarávanie povinnosť uverejňovať na svojej internetovej stránke v spolupráci s Protimonopolným úradom SR tzv. **čiernu listinu podnikateľov**, o ktorých konaní sa konečným rozhodnutím rozhodlo ako o dohode obmedzujúcej súťaž vo verejnom obstarávaní.
- Novela prináša novú povinnosť pre verejných obstarávateľov **zverejňovať na svojej internetovej stránke výzvu na predkladanie ponúk**.
- **K informačnej povinnosti** pribudla Úradu pre verejné obstarávanie okrem povinnosti zverejňovať na svojej stránke informácie o uchádzačoch aj oznámenia o začatí rokovacieho konania a povinnosť vydávať Vestník.

Zákon č. 384/2008

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa **Občiansky súdny poriadok**⁴²

- Zavedenie inštitútu drobných sporov, pravidlá postupu odvolacieho súdu, elektronickej komunikácia medzi súdom a účastníkom, predbežné opatrenia, skrátené konanie, rozkaz na plnenie.

Zámer: zjednodušiť a zrýchliť súdne konania

Obsah opatrenia:

- Navrhovaná novela zavádza **inštitút drobných sporov** s jednoduchším procesným vybavovaním. Ak v priebehu konania dosiahne predmet konania sumu 500 eur, od toho okamihu ide o drobný spor. Pre drobné spory bude charakteristické, že súd prvého stupňa bude môcť rozhodnúť bez pojednávania,
- upravuje **jasné pravidlá postupu odvolacieho súdu** pri preskúvaní rozsudku súdu prvého stupňa,
- zavádza **elektronickú komunikáciu medzi súdom a účastníkom** konania,
- v najzávažnejších prípadoch, kedy hrozí nenapraviteľná ujma, poskytuje maximálne rýchlu ochranu **predbežným opatrením**,
- umožňuje sudcom **praktickým, rýchlym rozhodnutím** spravodlivo usporiadať veci účastníkov konania,
- **rozširuje skrátené konanie na všetky veci na plnenie** (t.j. nielen na plnenie peňažnej povinnosti).

⁴² Detaily návrhu zákona: <http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=2475>

- Zavádza sa nová forma rozhodnutia vydaného v skrátenej konaní - **rozkaz na plnenie**. Rozkaz na plnenie má smerovať nielen voči splneniu „peňažnej“ povinnosti, ale všeobecne k povinnosti určitého plnenia.

Zákon č. 394/2008

Návrh na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o **prevode vlastníctva nehnuteľného majetku vo vlastníctve SR na obec alebo VÚC**⁴³

- Obec získa bezodplatne prebytočný štátny nehnuteľný majetok, iba ak sa nepodarí predat' ani za 30% jeho ceny

Zámer: zvýšiť finančný prínos prevodu prebytočného nehnuteľného majetku štátu

Obsah opatrenia:

- zmena pravidiel pri prevode prebytočného nehnuteľného majetku štátu na iné subjekty
- pravidlá sa týkajú nehnuteľného majetku v správe Ministerstva obrany SR, Ministerstva vnútra SR, ich rozpočtových a príspevkových organizácií a Colného riaditeľstva SR
- ak do 30 dní od rozhodnutia o prebytočnosti majetku oň neprejaví záujem žiadna štátna rozpočtová alebo príspevková organizácia, musí sa vykonať ponukové konanie (dovtedy po tejto lehote majetok automaticky pripadol obci, na ktorej území sa majetok nachádzal; pokiaľ sa nachádzal na území viacerých obcí, alebo oň obec neprejavila záujem, pripadol príslušnému vyššiemu územnému celku (VÚC))
- v ponukovom konaní sa majetok ponúkne za jeho primeranú cenu; ak takú žiaden záujemca neponúkne, musí sa vykonať druhé ponukové konanie, kde sa požaduje minimálne 50% z primeranej ceny; pokiaľ ani v druhom konaní neponúkne žiaden záujemca požadovanú sumu, musí sa vykonať tretie konanie, kde sa požaduje minimálne 30% z primeranej ceny
- ak ani v treťom konaní neponúkne žiaden záujemca požadovanú sumu, majetok pripadáva obci, na ktorej území sa nachádza; ak sa nachádza na území viacerých obcí, alebo oň obec neprejavila záujem, prípadne príslušnému VÚC

Zákon č. 490/2008

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o **výkone práce vo verejnom záujme**⁴⁴

- Zavedenie prísnejších pravidiel vrátane konfliktu záujmu, podmienok na podnikanie a pravidiel pri náhrade škody

Zámer: zabezpečiť zosúladenie ustanovení s potrebami aplikačnej praxe a zabezpečiť profesionálnu kvalitu, efektivitu a účinné vykonávanie práce vo verejnom záujme s cieľom skvalitniť verejnú správu.

Obsah opatrenia:

- **Konflikt záujmov.** Novela určila, že vo vzájomnej podriadenosti/nadriadenosti nemôžu byť nielen dvaja príbuzní zamestnanci medzi sebou, ale ani zamestnanec a „*fyzická osoba vykonávajúca verejnú funkciu*“, t.j. starosta/primátor, resp. poslanec obecného/mestského zastupiteľstva.
- Spresnenie **podmienok na podnikanie** a výkon inej zárobkovej činnosti pri tzv. vedúcich zamestnancoch, ale aj pri „obyčajných“ zamestnancoch.

⁴³ Detaily návrhu zákona: <http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=2504>

⁴⁴ Detaily návrhu zákona: <http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=2546>

- Explicitné určenie **pravidiel pri náhrade škody**. Novela určila, že zamestnávateľ je povinný požadovať od zamestnanca náhradu škody, za ktorú mu zamestnanec zodpovedá.

Zákon č. 517/2008

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o **súdoch**⁴⁵

- Úprava postavenia súdnych úradníkov, vyššie kompetencie ministerstva spravodlivosti, väčšia moc predsedov súdov

Zámer: reagovať na praktické problémy aplikačnej praxe a nedostatky platnej právnej úpravy v oblasti statusových záležitostí sudcov a organizácie, správy a riadenia súdov.

Obsah opatrenia:

- Novela **posilňuje kompetencie ministra spravodlivosti** tým, že mu uľahčuje výmenu predsedov všeobecného súdu (Pôvodná úprava umožňovala ministrovi odvolať predsedu súdu len vtedy, ak neplnil svoje zákonom stanovené povinnosti)
- **predsedovia súdov**, ktorých bude môcť minister jednoduchšie vymieňať, budú mať sami **väčšiu moc** – napríklad pri prijímaní nových sudcov

Zákon č. 568/2008

Návrh na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o **politických stranách a politických hnutiach**⁴⁶

- prijímanie členských príspevkov, darov a zverejňovanie darcov na internete

Zámer: spresniť niektoré ustanovenia zákona upravujúce poskytovanie darov politickým stranám a politickým hnutiam, a zabezpečiť väčšiu transparentnosť vo financovaní strán

Obsah opatrenia:

- členské príspevky nad 5 000 € môže strana prijať len **bezhotovostnou platbou**,
- strana môže prijať dar alebo iné bezodplatné plnenie len na základe písomnej zmluvy, spĺňajúcej predpísané náležitosti,
- strana je povinná zverejňovať na svojej internetovej stránke štvrtročne, najneskôr do 30 dní po ukončení kalendárneho štvrtroka **zoznam darcov**,
- strana môže prijať finančný dar hotovostnou platbou od jedného darcu len jedenkrát za príslušný kalendárny rok v hodnote daru najviac 5 000 €

Zákon č. 258/2009

Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady o **majetku obcí, vrátený prezidentom SR na opätovné prerokovanie NR SR**⁴⁷

- Transparentnejšie narábanie s majetkom obcí

Zámer: zaviesť do procesu nakladania so samosprávnym majetkom viac transparentnosti a informovanosti.

⁴⁵ Detaily návrhu zákona: <http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=2532#IIICit>

⁴⁶ Detaily návrhu zákona: <http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=2610>

⁴⁷ Detaily návrhu zákona: <http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=2855>

Obsah opatrenia:

- zavádza **povinnosť predávať a prenajímať majetok s využitím súťažných metód**, cez verejnú súťaž alebo dražbu alebo za takú cenu, aká bola určená znaleckým posudkom.
- zaväzuje obec a VÚC **informovať verejnosť** o predaji.
- **možnosť výnimky** „v prípadoch hodných osobitného zreteľa“, kedy **priamy predaj** môže schváliť trojpätinová väčšina poslancov.
- V máji 2009 prezident SR vrátil novelu tohto zákona do parlamentu. Následné prerokovanie zákona znamenalo zjemnenie povinností týkajúcich sa používať verejnú súťaž pri predaji majetku obcí a vyšších územných celkov.

Zákon č. 291/2009

Návrh zákona o Špecializovanom trestnom súde⁴⁸

- Zriadenie Špecializovaného trestného súdu a tým aj zrušenie Špeciálneho súdu [kvôli nálezu Ústavného súdu]

Záměr: zriadenie nového Špecializovaného trestného súdu v sústave súdov SR, ktorý kontinuálne nadviaže na činnosť doterajšieho Špeciálneho súdu.

Obsah opatrenia:

- Špecializovaný trestný súd sa zriaďuje ako **samostatný súd so špecializovanou agendou v oblasti trestného práva**. Jeho pôsobnosť má byť zameraná na **ochranu pred korupciou, organizovaným zločinom** a dôsledkami trestných činov vyššej spoločenskej nebezpečnosti.
- **Zachovanie princípů právnej istoty** v súvislosti s doterajším rozhodovaním Špeciálneho súdu.

Zákon č. 73/2010

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o verejnom obstarávaní⁴⁹

- Predĺženie funkčného obdobia predsedu Úradu pre verejné obstarávanie do konca volebného obdobia. Výkon funkcie predsedu ÚVO končí menovaním nového.

Zámery: Zabezpečiť efektívnu kontrolu Úradu pre verejné obstarávanie do konca aktuálneho a počas ďalšieho volebného obdobia. Ďalej tiež obmedziť možnosť Úradu pre verejné obstarávanie zasahovať do súkromnoprávnych vzťahov.

Obsah opatrenia:

- **Predĺženie funkčného obdobia predsedu Úradu pre verejné obstarávanie do konca volebného obdobia**
- Výkon funkcie predsedu úradu, ktorý bol vymenovaný do funkcie podľa doterajších predpisov, končí vymenovaním nového predsedu úradu.
- Od 1. apríla 2010 ÚVO **nemôže podávať návrhy na zneplatnenie zmlúv** uzatvorených v rozpore so zákonom.

⁴⁸ Detaily návrhu zákona: <http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=2874#IIICit>

⁴⁹ Detaily návrhu zákona: <http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=3162#IIICit>

Zákon č. 101/2010

Návrh zákona o **preukazovaní pôvodu majetku**⁵⁰

- Prijatie zákona o preukazovaní pôvodu majetku

Zámery: zaplniť medzeru v právnom systéme SR a vytvoriť právny rámec účinného postupu proti osobám neschopným hodnoverne preukázať pôvod a spôsob nadobudnutia svojho majetku.

Obsah opatrenia:

- Finančná polícia bude podávať návrh prokurátorovi na **začatie konania o podozrivom majetku**, ktorý bude presahovať preukázateľné príjmy o 1 500-násobok minimálnej mzdy, čo je asi 450-tisíc eur.
- Ak prokurátor preukáže tento rozdiel, súd rozhodne o **prepade majetku z nelegálnych príjmov v prospech štátu**.

3.1.2 Neschválené návrhy zákonov

Návrh na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa **Trestný poriadok**⁵¹

- Rozšírenie pôsobnosti Špeciálneho súdu

Zámery: rozšírenie pôsobnosti Špeciálneho súdu o trestný čin prijímania úplatku a podplácania aj v menej závažných prípadoch, o **trestný čin nepriamej korupcie a úkladnej vraždy a najzávažnejšie trestné činy proti mene**.

Obsah opatrenia:

- **rozšírenie právomoci Špeciálneho súdu** o trestný čin prijímania úplatku a podplácania aj v menej závažných prípadoch, o trestný čin nepriamej korupcie a úkladnej vraždy a najzávažnejšie trestné činy proti mene.
- Navrhuje sa, aby v jurisdikcii Špeciálneho súdu a Úradu špeciálnej prokuratúry bola **aj menej závažná korupcia**

Návrh na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa ústavný zákon o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov⁵²

- Transparentnejšie majetkové priznania

Zámery: Navrhovaná zmena zabezpečí **vyššiu transparentnosť** v oblasti tzv. **konfliktu záujmov** a efektívnu možnosť na **výkon kontrolnej a sankčnej právomoci NR SR**.

Obsah opatrenia:

- navrhuje zmeniť ustanovenie predmetného ústavného zákona tak, aby bol rozsah deklarovaných majetkových pomerov **podrobnejší** ako doteraz a **obdobný, ako v prípade sudcov či prokurátorov**.
- z deklarovaných informácií bude zrejmé nielen, či verejný funkcionár vec vlastní, ale najmä to, ako ju nadobudol a akú má cenu, resp. aká bola cena nadobúdacia.

⁵⁰ Detaily návrhu zákona: <http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=3192#IIICit>

⁵¹ Detaily návrhu zákona: <http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=1977>

⁵² Detaily návrhu zákona: <http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=2024>

Návrh na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava SR⁵³

- zúženie imunity poslancov NR SR

Zámery: Lepšie zabezpečiť obranu občianskej spoločnosti pred potenciálnym zneužívaním moci, pričom navrhovaná úprava bude aj ochranou pred neprimeraným zvýhodňovaním vyčlenených skupín.

Obsah opatrenia:

- mení platný ústavný stav v smere **zúženia imunity poslancov NR SR** a sudcov a taktiež **odbúrava potrebu súhlasu NR SR**, resp. Ústavného súdu SR na **trestné stíhanie** poslancov NR SR resp. sudcov.
- **zrovnoprávňuje poslancov a sudcov s ostatnými občanmi štátu a ponecháva im imunitu len za hlasovanie v parlamente, za výroky prednesené v NR SR a u sudcov za ich rozhodovacie činnosť.**
- **Nadálej zostáva zakotvenie potreby súhlasu NR SR resp. ústavného súdu na vzatie poslanca, resp. sudcu a generálneho prokurátora do väzby.**

Návrh na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení Ústava SR⁵⁴

- zrušenie poslaneckej imunity

Zámery: **zrovnoprávnenie poslancov s ostatnými občanmi SR** vo všetkých ohľadoch

Obsah opatrenia:

- **úplné zrušenie imunity poslancov NR SR**

Návrh na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o verejnom obstarávaní⁵⁵

- Sprísnenie pravidiel verejného obstarávania

Zámery: zefektívnenie verejného obstarávania, obmedzenie plytvania verejných zdrojov, obmedzenie priestoru pre korupciu a následné významné zníženie nákladov na nákup tovaru a služieb.

Obsah opatrenia:

- Navrhuje sa, aby na rozdiel od súčasného stavu, už **nebolo možné vylúčiť uchádzača len z dôvodu neobvykle nízkej ceny.**
- Navrhuje sa tiež, aby vždy, keď je to možné, boli verejní obstarávatelia **povinní používať elektronickú aukciu** na nákup tovaru.
- tiež sa navrhuje, aby si vláda povinne vytvorila **jasne definované štandardy kvality a finančné limity** na nákup tovarov a služieb.
- Navrhuje sa tiež **spresnenie pravidiel**, kedy je možné využitie inštitútu časovej tiesne.

Návrh na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o sudcoch a prísediacich⁵⁶

- Otvorenie justície a zavedenie jej občianskej kontroly

⁵³ Detaily návrhu zákona: <http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=2023>

⁵⁴ Detaily návrhu zákona: <http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=2413>

⁵⁵ Detaily návrhu zákona: <http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=2983>

⁵⁶ Detaily návrhu zákona: <http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=2789>

Zámery: otvorenie justície občianskej kontrole pri justičných skúškach, výberových konaniach na miesta sudcov na všetkých stupňoch súdov a v rozhodovaní disciplinárnych senátov.

Obsah opatrenia:

- Navrhuje v disciplinárnych senátoch **zavedenie občianskej kontroly s kombináciou náhodného výberu členov disciplinárneho senátu.**
- Navrhuje tiež **otvoriť občianskej kontrole rozhodovanie disciplinárnych senátov**, a to tak, že členmi súdnej rady a disciplinárnych senátov budú môcť byť aj ľudia bez právnického vzdelania, ktorí dokážu **strážiť morálny a charakterový rozmer sudcu nestrannejšie** ako kolegovia.
- Navrhuje, aby sa sudca opäť mohol stať sudcom **len na základe výberového konania**, a to aj ak je záujemcom súdny čakať.

Návrh na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o **slobodnom prístupe k informáciám**⁵⁷

- Rozšírenie zákona o slobodnom prístupe k informáciám o zverejnenie všetkých uzavretých platných zmlúv

Zámery: Novela prehľbuje tzv. aktívnu transparentnosť pri zverejňovaní platných zmlúv, pri ktorých sa použili verejné finančné zdroje

Obsah opatrenia:

- Navrhuje zaviesť **povinnosť zverejniť všetky uzavreté platné zmluvy**, v ktorých sa použili verejné finančné zdroje resp. nakladalo s majetkom štátu, majetkom obce alebo majetkom samosprávneho kraja a to najneskôr do troch dní odo dňa platnosti zmluvy.

Návrh na vydanie zákona o **financovaní volieb do orgánov samosprávy obcí a do orgánov samosprávnych krajov**⁵⁸

- Zavedenie pravidiel do financovania volieb do orgánov samosprávy obcí a krajov

Zámery: Stransparentniť pravidlá do predvolebného zápasu v samosprávach

Obsah opatrenia:

- povinnosť **zverejniť zdroje financií** použitých na kampaň pri voľbách do samosprávnych orgánov obcí a krajov. [Doteraz táto povinnosť nie je]. Politická strana je **povinná zverejniť zoznam darcov** na úradnej tabuli obce a na internetovej stránke obce. Táto povinnosť platí *primerane* aj pre **nezávislých kandidátov**.
- Možnosť kryť až **50% volebných nákladov zo zdrojov štátneho rozpočtu** za podmienky neprekročenia prípustnej výšky nákladov a získania 10% hlasov voličov
- Na výdavky politických strán alebo nezávislých kandidátov na kampaň môžu prispievať **len fyzické osoby**. Právnické osoby nesmú prispievať na kampaň, okrem politickej strany. Darca musí byť zapísaný do voličského zoznamu **vo volebnom obvode kandidáta**, ktorému prispieva na kampaň.

3.2 HODNOTENIE PREDLOŽENÝCH NÁVRHOV ZÁKONOV

Transparency International Slovensko vypracovala v apríli 2010 rebríček vyššie zhrnutých 25 zákonov a návrhov zákonov predložených počas uplynulého volebného obdobia, ktoré sa týkali

⁵⁷ Detaily návrhu zákona: <http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=2935>

⁵⁸ Detaily návrhu zákona: <http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=3073>

transparentnosti a boja proti korupcii (*Rebríček protikorupčných návrhov zákonov*). Analytikmi TIS a spolupracujúcimi expertmi⁵⁹ boli **vyhodnotené ako najlepšie** zámery: **rozšíriť infozákon** (povinne zverejňovať uzavreté zmluvy, v ktorých si štát nakupuje tovary a služby, tzv. aktívna transparentnosť); **návrh novely zákona o sudcoch** (zavedenie občianskej kontroly do rozhodovania disciplinárnych senátov voči sudcom); **zákon o majetku obcí** (povinnosť predávať a prenajímať majetok obcí cez súťaže); a zavedenie **bezplatného prístupu ku katastru nehnuteľností** na internete. Prvé dva návrhy parlament neschválil, druhé dva áno.

Naopak, podľa hodnotiteľov najhoršími zákonmi v oblasti boja proti korupcii boli: **posilnenie právomocí ministra spravodlivosti voči predsedom súdov**; **zrušenie možnosti Úradu pre verejné obstarávanie napadnúť platné no nevýhodné zmluvy** ako aj politicky motivované predĺženie mandátu šéfa ÚVO; a nakoniec aj **novela o štátnej službe**, ktorá rozšírila okruh vedúcich pracovníkov v štátnej správe, ktorí môžu byť odvolávaní bez uvedenia dôvodu.

Tabuľka 21 nižšie poskytuje prehľad, poradie a rating všetkých 25 návrhov zákonov.

3.2.1 O rebríčku protikorupčných návrhov zákonov⁶⁰

TIS vybrala 25 pre transparentnosť a boj proti korupcii relevantných zákonov a návrhov zákonov, o ktorých hlasovali poslanci NR SR od začiatku vlády R. Fica až do marca 2010. Následne boli oslovení experti, ktorí sa dlhodobo zaoberajú verejným sektorom, korupciou a jej dôsledkami na Slovensku. Experti mali za úlohu ohodnotiť jednotlivé zákony podľa dvoch na sebe nezávislých kategórií: **miery súhlasu s opatrením** (od -3 do +3) a tiež podľa ich **dôležitosti pre boj proti korupcii** (od 0 do 100%). Miera súhlasu vyjadruje názor hodnotiaceho na kvalitu, resp. ním očakávaný reálny efekt navrhovaného alebo prijatého zákona, ktorý sa môže od jeho deklarovaného cieľa líšiť. Na druhej strane, čím je percentuálna hodnota opatrenia v oblasti boja proti korupcii vyššia, tým je zákon dôležitejší v oblasti boja proti korupcii na Slovensku. Výsledkom hodnotenia bol rating jednotlivých zákonov a návrhov zákonov, ktorý bol získaný zo súčtu týchto dvoch kategórií. Opatrenia mohli mať teda rating v rozpätí od -300 do 300.

Tabuľka 21: Rebríček protikorupčných návrhov zákonov⁶¹

Poradie	Rating	Číslo zákona	Zákon/návrh zákona
1	161		• Návrh na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o slobodnom prístupe k informáciám
2	144,82		• Návrh na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o sudcoch a prísediach
3	139,5	258/2009	Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady o majetku obcí
4	120	346/2007	Novela zákona o geodézii a kartografii (online kataster)
5	115,73	291/2009	Návrh zákona o špecializovanom trestnom súde

⁵⁹ Pozri prílohu 2 pre zoznam hodnotiteľov.

⁶⁰ Hodnotiaca metodika a kritériá sú použité z projektu HESO, inštitútu INEKO.

⁶¹ Bodkou • sú označené návrhy zákonov, ktoré *neboli* schválené

6	106,36		• <i>Návrh na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava SR (zúženie imunity poslancova NR SR)</i>
7	106,17		• <i>Návrh na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa ústavný zákon o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov (majetkové priznania)</i>
8	104,5		• <i>Návrh na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o verejnom obstarávaní</i>
9	91,83	24/2007	Novela zákona o obchodnom registri (elektronický obchodný register)
10	88,33	232/2008	Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o verejnom obstarávaní
11	71,67		• <i>Návrh na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Trestný poriadok</i>
12	64,17	324/2007	Novela zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy
13	63,27	384/2008	Novela Občianskeho súdneho poriadku
14	61,09		• <i>Návrh na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení Ústava SR (zrušenie poslaneckej imunity)</i>
15	55,64	490/2008	Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o výkone práce vo verejnom záujme
16	53,83	568/2008	Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o politických stranách a politických hnutiach
17	41		• <i>Návrh na vydanie zákona o financovaní volieb do orgánov samosprávy obcí a do orgánov samosprávnych krajov</i>
18	-6	394/2008	Novela zákona o prevode vlastníctva nehnuteľného majetku vo vlastníctve SR na obec alebo VÚC
19	-22,27	101/2010	Návrh zákona o preukazovaní pôvodu majetku
20	-39	511/2007	Novela zákona o sídlach a obvodoch súdov SR (obnovenie okres. súdov)
21	-62,73	139/2008	Novela zákona o službách zamestnanosti
22	-77,36	167/2008	Vládny návrh zákona o periodickej tlači
23	-98,18	253/2007	Novela zákona o štátnej službe
24	-127,64	73/2010	Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o verejnom obstarávaní
25	-136,36	517/2008	Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o súdoch

Zdroj: TIS

3.3 HODNOTENIE POSLANCOV A POSLANECKÝCH KLUBOV NR SR

Na základe porovnania **hodnotenia** predkladaných a schválených zákonov s **hlasovaním** v parlamente, zostavila TIS rebríček poslancov a politických strán (poslaneckých klubov⁶²), ktorý odráža snahu cez legislatívne hlasovanie zvýšiť transparentnosť, resp. posilniť boj proti korupcii v politike a spoločnosti.

Najlepšie hodnotenými boli poslanec *Pavol Frešo* (SDKÚ), *Július Brocka* a *Daniel Lipšic* (obaja KDH). Naopak v priemere **najhoršie** hlasovali *Marián Haľko*, *Jozef Halecký* a *Tibor Cabaj* (všetci HZDS). V hodnotení poslaneckých klubov skončilo najlepšie KDH a najhoršie HZDS.

⁶² Hodnotenie TIS vychádza zo záznamu hlasovania a zloženia *poslaneckých klubov*, tak ako je to uvedené na webe NR SR: <http://www.nrsr.sk/>.

Nasledujúce dve tabuľky poskytujú rebríček 10 najlepšie a 10 najhoršie hodnotených poslancov NR SR za uplynulé volebné obdobie. Kompletný rebríček poslancov sa nachádza v prílohe 1.

Tabuľka 22: 10 najlepšie hodnotených poslancov NR SR

1	FREŠO, Pavol	SDKÚ	63,82
2	BROCKA, Július	KDH	62,84
3	LIPŠIC, Daniel	KDH	62,84
4	MIŠŠÍK, Peter	SDKÚ	60,4
5	KUBOVIČ Pavol	SDKÚ	59,92
6	CIBULKOVÁ, Katarína	SDKÚ	58,84
7	ROSOVÁ, Tatiana	SDKÚ	57,36
8	ŽITŇANSKÁ, Lucia	SDKÚ	57,36
9	FRONC, Martin	KDH	57,02
10	IVANČO Jaroslav	SDKÚ	54,86

Zdroj: TIS

Tabuľka 23: 10 najhoršie hodnotených poslancov NR SR

152	HALKO, Marián	ES - HZDS	-45,49
151	HALECKÝ, Jozef	ES - HZDS	-43,31
150	CABAJ, Tibor	ES - HZDS	-41,3
149	TÓTHOVÁ, Katarína	ES - HZDS	-39,15
148	SÁNIOVÁ, Beata	ES - HZDS	-34,59
147	URBÁNI, Milan	ES - HZDS	-33,60
146	IZÁK, Jaroslav	SNS	-32,77
145	DŽURINA, Pavol	ES - HZDS	-32,47
144	BELOUSOVOVÁ, Anna	SNS	-32,43
143	RYDLO, Jozef	SNS	-29,62

Zdroj: TIS

Tabuľka 24: Hodnotenie poslaneckých klubov NR SR

1	KDH	53,82
2	SDKÚ	50,39
3	SMK - MKP	37,74
4	SNS	-18,28
5	Smer - SD	-19,56
6	ES - HZDS	-27,12

Zdroj: TIS

3.3.1 O rebríčku poslancov a politických strán⁶³

Skóre jednotlivých poslancov a strán sa odvíja od hodnotenia legislatívnych návrhov (viď. *Rebríček protikorupčných návrhov zákonov*) a predovšetkým od ich kladných (pozitívne opatrenie) alebo záporných (negatívne opatrenie) hodnôt. V prípade **pozitívneho** opatrenia získali plusové body iba tí poslanci, ktorí hlasovali *za*. Tí, ktorí hlasovali *proti*, *zdržali sa*, alebo *nehlasovali* (no boli v parlamente prítomní), dostali mínusové body. *Neprítomní* poslanci dostali 0 bodov za jednotlivé zákony alebo návrhy zákonov.

V prípade **negatívneho** opatrenia dostali plusové body tí poslanci, ktorí hlasovali *proti*, *sa zdržali*, alebo *nehlasovali* (no boli v parlamente prítomní). Mínusové body dostali hlasujúci *za*. *Neprítomní* poslanci dostali 0 bodov za jednotlivé zákony alebo návrhy zákonov.

V hodnotení sú zaradení *len* poslanci, ktorí nimi boli počas minimálne 51% z 25 vybraných hlasovaní. Hodnoty strán sú vypočítané z priemerných hodnotení *všetkých* poslancov, ktorí aspoň raz hlasovali v parlamente za určitú stranu.

⁶³ Hodnotiaca metodika a kritériá sú inšpirované projektom HESO, inštitútu INEKO.

4. HODNOTENIE VOLEBNÝCH PROGRAMOV POLITICKÝCH STRÁN A HNUTÍ Z HĽADISKA ICH PROTIKORUPČNÉHO POTENCIÁLU

Gabriel Šípoš

Dvoma politickými stranami s najkvalitnejšími programami v oblasti boja proti korupcii sú SaS a SDKÚ-DS. Vyplýva to z porovnania predvolebných programov všetkých 18 kandidujúcich strán a hnutí. Na treťom a štvrtom mieste skončili programy KDH a Most-Híd. Tieto štyri politické subjekty sú zároveň jedinými, ktoré ponúkajú dostatočne obsiahle programy na to, aby mali v prípade účasti vo vláde potenciál aj reálne znížiť úroveň korupcie na Slovensku. Programy všetkých ostatných strán obsahovali minimum konkrétnych návrhov opatrení a väčšinou sa obmedzili na všeobecné zmienky o nutnosti niečo urobiť. Na piatom mieste skončila s odstupom strana Smer-SD, na 6. SMK a na 7. až 9. mieste sú KSS, SNS a Únia - Strana pre Slovensko. Z ôsmich strán, ktoré majú podľa prieskumov verejnej mienky najväčšiu šancu dostať sa do parlamentu, má najslabší verejný protikorupčný program ĽS-HZDS.

Tabuľka 25: Hodnotenie volebných programov politických strán z pohľadu ich protikorupčného potenciálu

politická strana / kategória	Rozsah a forma zverejňovania informácií	Verejné obstarávanie, lobing pri legislatíve	Súdnic-tvo, prokuratúra, polícia	Majetkové priznanie, imunita, konflikty záujmov a financovanie politických strán	Územná samo-správa	Drobné úplatkárstvo (zdravotníctvo, polícia, podnikanie)	súčet bodov strán
SaS	5	4	5	4	3	4	25
SDKÚ-DS	5	4	5	4	3	4	25
KDH	5	4	4	4	2	4	23
Most-Híd	4	4	3	3	3	4	21
SMER-SD	2	3	3	0	1	0	9
SMK	1	2	3	0	0	1	7
KSS	0	1	0	3	2	0	6
SNS	0	2	3	0	0	1	6
Únia - Strana pre Slovensko	1	0	3	1	0	1	6
Európska demokratická strana (EDS)	1	0	2	2	0	0	5
SDĽ	0	0	2	1	0	2	5
ĽS-HZDS	0	0	2	0	0	3	5

Nová demokracia	2	0	1	1	0	0	4
AZEN - Aliancia za Európu národov	1	0	0	0	0	1	2
Ľudová strana Naše Slovensko	0	0	0	1	0	0	1
Strana rómskej koalície	0	0	0	0	0	0	0
ZRS	0	0	0	0	0	0	0

Zdroj: TIS

Programové návrhy boli hodnotené v šiestich oblastiach – rozsah a kvalita zverejňovania informácií; verejné obstarávanie; súdnictvo a polícia; úprava majetkových priznaní, konfliktov záujmov a financovania politických strán; transparentnosť samosprávy; a oblasti drobného úplatkárstva ako sú zdravotníctvo, dopravná polícia či podnikanie. Maximálny možný počet získaných bodov bol 30, minimum 0.

V priemere najlepšie vypracovanou oblasťou bolo súdnictvo, ktorému podľa strán chýba vyššia transparentnosť (zverejňovanie rozsudkov, nahrávanie pojednávaní), ako aj kvalita súdnych rozhodnutí (prísnejší a otvorenější výber sudcov, hodnotenia sudcov). Druhou najlepšie pokrytou oblasťou bol prístup verejnosti k informáciám, kde medzi návrhmi dominuje zverejňovanie všetkých zmlúv týkajúcich sa verejných financií v užívateľsky priateľských databázach na internete. Naopak, strany sa v programoch najmenej špecificky venovali problémom korupcie v činnosti samosprávnych orgánov a úplne ignorovali potrebu sprísniť kontrolu financovania politických strán.

Z porovnania predvolebných programov strán v rokoch 2006⁶⁴ a 2010 vyplýva, že kvalita a rozsah ich protikorupčných návrhov súvisia skôr s prioritnými hodnotami strán, nie ich pôsobením vo vláde alebo opozícii. Sľubované opatrenia v boji proti korupcii od SDKÚ patrili k najlepšie hodnoteným aj v roku 2006. Na druhej strane, programy SNS, SMK a HZDS patria z parlamentných strán k najhorším, rovnako ako tomu bolo pred štyrmi rokmi. Pritom strany, ktoré boli v opozícii počas minulých volieb, kandidujú teraz z pozície koalície a naopak.

4.1 METODOLÓGIA HODNOTENIA

Hodnotených bolo šesť oblastí, v ktorých sa opakovane vyskytuje problém nízkej transparentnosti a potenciálu pre korupciu:

- rozsah a forma zverejňovania informácií, sloboda médií
- verejné obstarávanie, lobing pri legislatíve, výber politik vládou
- súdnictvo, prokuratúra, polícia
- financovanie politických strán, úprava konfliktu záujmov, imunita poslancov, majetkové priznania
- územná samospráva (prístup verejnosti, kontrola výdavkov, financovanie politikov)
- drobné úplatkárstvo (zdravotníctvo, dopravná polícia, podnikanie)

⁶⁴ Sičáková-Beblavá, E.; P. Nechala (2006) Protikorupčné minimum 2006, TIS.

Každá z oblastí mala rovnakú váhu na celkovom výsledku. Strany mohli v každej oblasti získať maximum 5 bodov. Celkové maximum teda bolo 30, minimum 0 bodov. V jednotlivých oblastiach sa získavali body podľa nasledovnej klasifikácie:

Tabuľka 26: Stupnica hodnotenia oblastí vo volebných programoch strán

Počet bodov	Obsah vo volebnom programe
0	Bez zmienky v programe
1	Všeobecná zmienka o probléme korupcie a nutnosti ju znížiť
2	Všeobecná zmienka, no s konkrétnymi oblasťami, ktoré treba riešiť
3	Návrhy konkrétnych, hoci neefektívnych riešení
4	Konkrétne návrhy riešení, niektoré efektívne, niektoré nie
5	Konkrétne a efektívne návrhy nástrojov riešení

Pri hodnotení efektívnosti riešení sme vychádzali z odporúčaní, ktoré TIS predstavuje v kapitole *Protikorupčné odporúčania pre novú vládu*.

4.2 VOLEBNÉ PROGRAMY STRÁN A HNUTÍ - VÝBER NÁVRHOV V OBLASTI BOJA PROTI KORUPCII⁶⁵

Zoznam strán, ktoré verejne sprístupnili návrhy v oblasti boja proti korupcii:

AZEN - Aliancia za Európu národov
 Európska demokratická strana (EDS)
 Komunistická strana Slovenska (KSS)
 Kresťanskodemokratické hnutie (KDH)
 Ľudová strana - Hnutie za demokratické Slovensko (ĽS-HZDS)
 Ľudová strana Naše Slovensko
 Most-Híd
 Nová demokracia
 Sloboda a Solidarita (SaS)
 Slovenská demokratická a kresťanská únia - Demokratická strana (SDKÚ-DS)
 Slovenská národná strana (SNS)
 Smer - Sociálna demokracia (SMER-SD)
 Strana demokratickej ľavice (SDĽ)
 Strana maďarskej koalície - Magyar Koalíció Pártja (SMK)
 Únia - Strana pre Slovensko

⁶⁵ Tri politické strany (Združenie robotníkov Slovenska, Strana rómskej koalície a Paliho Kapurková) nepredložili do 10. mája 2010 verejnosti svoje predvolebné programy. Programy strán uvádzame v obsahovo nezmenenej podobe.

AZEN - Aliancia za Európu národov⁶⁶

- Vytvoríme podmienky na odbyrokratizovanie štátnej správy prehľadným systémom komunikácie s občanmi.
- Zredukujeme rozbužnený štátny aparát.
- Skvalitníme systém kontroly v štátnych inštitúciách a zabezpečíme efektívnejšie využívanie verejných zdrojov.
- Zaviesť „čisté“ a jasné podnikateľské prostredie. Podmienky pre podnikanie by mali byť jasne stanovené a rovnaké pre všetkých.
- Budeme podporovať všetky formy boja s korupciou a na všetkých úrovniach.

Európska demokratická strana (EDS)⁶⁷

- osobitná pozornosť problematike súdnictva, dôraz na dodržiavanie etických zásad sudcov a prokurátorov, eliminovanie korupcie vo vnútri justičného systému, celoplošná rekvalifikácia sudcov v otázkach ich spolupráce v rámci EÚ
- kontrola, zverejňovanie, postihy za konflikt záujmov
- zrušenie imunity poslancov NR SR
- transparentnosť a kontrola financovania politických strán
- zoštiehlenie a reorganizácia štruktúry štátnej správy
- všeobecná elektronizácia verejnej správy

Komunistická strana Slovenska (KSS)⁶⁸

- Dôsledne uplatňovať politickú a právnu zodpovednosť verejných činiteľov, rozšíriť okruh vzájomnej nezlučiteľnosti funkcií v štátnej správe a samospráve.
- Legislatívne znemožniť existenciu korupcie v ústavných orgánoch a v celej spoločnosti.
- Zabezpečiť prísnu kontrolu správy verejného majetku, zvereného do užívania samosprávnym územným celkom.
- Zaviesť transparentnosť výberových konaní pri štátnych, verejných i obecných zákazkách.
- Prijat' zákon o preukazovaní pôvodu majetku, vrátane sankcií.

Kresťanskodemokratické hnutie (KDH)⁶⁹

- Zasadíme sa za kvalitnejšie budovanie špecializovaných zložiek polície, osobitne sprísnením výberu do elitných útvarov Policajného zboru, menovite Úradu boja proti korupcii a Úradu boja proti organizovanej kriminalite.
- V boji proti korupcii a organizovanému zločinu sa zameriame na lepšie vzdelanie a kvalitnejšie finančné a materiálne zabezpečenie príslušníkov Policajného zboru.

⁶⁶ Program AZEN: <http://www.strana-azen.sk/?q=poslanie-a-programove-ciele>

⁶⁷ Program EDS: <http://www.eds-sk.sk/content/hlavne-tezy-eds?sessid4a729b6b84d89f97a149f111dabc06da=5ddd645654df9aa643e219096db2ba47>

⁶⁸ Program KSS: http://www.kss.sk/index.php?menu=volby_nrsr

⁶⁹ Program KDH: http://www.kdh.sk/data/upload/documents/KDH_volebny-program_2010.pdf

- Dôraz budeme klásť aj na kontrolu polície smerom dovnútra: osobitne právomoci a personálne zabezpečenie inšpekčných a kontrolných mechanizmov v Policajnom zbore. Ako súčasť prevencie budeme uprednostňovať kamerové systémy a naďalej budeme zvyšovať investície do policajnej techniky.
- KDH bude presadzovať zmenu, ktorá začlení orgány štátnej obžaloby pod rezort justície. Navrhujeme prijatie osobitného ústavného zákona, ktorý zabezpečí stabilitu a funkčnosť Špecializovaného trestného súdu a Úradu špeciálnej prokuratúry (špeciálneho štátneho zastupiteľstva) ako kľúčových inštitúcií boja proti organizovanému zločinu a korupcii.
- Po schválení trestnej zodpovednosti právnických osôb budeme mať nový nástroj na presadenie týchto hodnôt, ktoré chránia náš systém slobodného podnikania pred zločinom a korupciou.
- účinný zákon o preukazovaní pôvodu majetku. Navrhujeme sprísnenie platného zákona tak, aby ho nebolo možné obchádzať cez fiktívne obchodné operácie.
- Budeme presadzovať sprísnenie ústavného zákona o konflikte záujmov a zúženie imunity ústavných činiteľov len na konanie súvisiace s výkonom verejnej funkcie. Navrhujeme ústavnú úpravu „jeden mandát stačí“, ktorá zabráni kumulácii výkonu mandátu poslanca NR SR s inými volenými funkciami. Rovnako budeme presadzovať povinné elektronické verejné obstarávania (elektronické dražby) pre celú oblasť verejnej správy. Zvážime zavedenie finančných odmien pre osoby, ktoré oznámia korupčné alebo iné nezákonné praktiky, ak sa preukáže opodstatnenosť ich podnetu.
- razantnú personálnu obmenu justície. Miesta sudcov sa nesmú obsadzovať takmer výlučne rodinnými príslušníkmi sudcov. KDH bude iniciovať diskusiu o ústavných zmenách, týkajúcich sa spôsobu kreovania súdnej moci. Jednou z možností je aplikácia bezpečnostných previerok na všetkých sudcov, ďalšou možnosťou je voľba časti členov Súdnej rady občanmi v priamych voľbách alebo priama voľba sudcov.
- Po sudcoch zavedieme povinnosť publikácie majetkových priznaní na internete aj pre prokurátorov. Rovnako zavedieme výberové konanie na obsadzovanie voľného miesta prokurátora a funkčné obdobia pre vedúcich prokurátorov.
- Budeme ďalej presadzovať opatrenia na zrýchlenie a zefektívnenie súdneho konania. Kľúčovým projektom v súdnictve musí aj naďalej byť pokračovanie projektu Súdny manažment. Okrem skrátenia súdneho konania má tento projekt aj výrazný protikorupčný efekt, keďže zabezpečuje náhodné pridelovanie súdnych káuz sudcom elektronickým spôsobom.
- Budeme podporovať pokračovanie projektu zverejňovania súdnych rozhodnutí na internete.
- V rámci znižovania miery korporativizmu v našom štáte budeme presadzovať otvorenie notárskej komory a zrušenie systému *numerus clausus*.
- Podporíme zavedenie elektronického legislatívneho procesu, ktorý umožní v reálnom čase transparentnú kontrolu všetkých štádií legislatívneho konania. Budeme presadzovať zverenie verejnej politiky vrátane legislatívy do výlučnej kompetencie ministerstiev ako štátnych orgánov, ktorých predstavitelia sú priamo zodpovední zástupcom občanov — Národnej rade SR.
- KDH presadí rozvoj náležitej informačnej základne pre záujemcov o eurofondy, ktorá poskytne transparentné a jednoznačné podmienky všetkým uchádzačom.
- adekvátne zmeny nastavenia štrukturálnych fondov, a to aj s cieľom celkového zjednodušenia systému a zamedzenia korupcie pri schvaľovaní finančných prostriedkov na projekty.
- Celospoločenskú účinnosť eurofondov zvýšime tým, že projektová dokumentácia schválených projektov (vrátane uvedenia spracovateľa dokumentu a členov komisií) bude verejne dostupná (na webovom portáli príslušného ministerstva). Rovnako bude po ukončení realizácie projektu zverejnené aj vyhodnotenie (evaluácia), čím sa zvýši verejná kontrola, do akej miery boli ciele a zámery dosiahnuté.

Ludová strana - Hnutie za demokratické Slovensko (ĽS-HZDS)⁷⁰

- Prijmeme účinné opatrenia na odhalenie a spravodlivé potrestanie korupcie a klientelizmu v zdravotníctve
- Zavedieme presný systém sankcií za porušovanie dopravných predpisov, ktorý bude zohľadňovať ich závažnosť aj príjem pokutovaného občana.
- Nekompromisne zasiahneme proti trestnej činnosti, ktorá ohrozuje zdravé podnikateľské prostredie
- Zasadíme sa za odstránenie prietáhov v súdnom konaní riešením nerovnomerného obsadenia súdov, vytvorením zásad hodnotenia sudcov a systému vyhodnocovania pracovného zaťaženia.
- Zjednotíme súdnu prax cez vzdelávanie a modernizáciu postupov ich práce.
- Budeme rozvíjať podmienky pre elektronizáciu justície, online obchodný register, elektronický spis a archivácia, elektronickú zbierku zákonov a elektronický legislatívny proces so zachovaním aj ich tlačenej podoby.
- V civilnom práve vykonáme legislatívne zmeny v záujme posilňovania princípov právneho štátu, istoty právnych vzťahov a ochrany sociálne slabších účastníkov právnych vzťahov.
- Rozšírime počet pobočiek Centra právnej pomoci a jeho konzultačných kancelárií v záujme ochrany práv sociálne slabších skupín obyvateľstva.
- Budeme užšie spolupracovať so Slovenskou advokátskou komorou a s orgánmi štátnej správy a samosprávy v záujme zvýšenia právneho vedomia občanov.

Ludová strana Naše Slovensko⁷¹

- Obmedzíme imunitu poslancov len na ich politickú činnosť.

Most-Híd⁷²

- Inštitút korunného svedka v korupčných kauzách (beztrestnosť v prípade trestného oznámenia, priznania sa a pomoci pri vyšetrovaní)
- Povinnosť úradov informovať o svojom hospodárení na svojich internetových stránkach
- Otvorená webregistratúra umožňujúca sledovanie stavu prebiehajúcich konaní

V oblasti polície:

- Zaviesť všeobecnú možnosť platenia pokút, napr. prostredníctvom platobných terminálov – obmedziť možnosť platenia pokút v hotovosti.
- Zavedenie audiovideo záznamov pri vybavovaní jednotlivých úkonov príslušníkmi polície. Išlo by napríklad o zavedenie kamier na policajné vozidlá.
- V záujme predídania korupcie pri prideľovaní „prednostných“ alebo „oblíbených“ evidenčných čísel na dopravných inšpektorátoch by bolo vhodné zabezpečiť možnosť výberu evidenčných čísel za určitý poplatok.

⁷⁰ Program ĽS-HZDS: <http://www.hzds.sk/modules/download/download.php?id=84>

⁷¹ Program Ludová strana Naše Slovensko: <http://www.naseslovensko.org/obrazky/strana2v.jpg>

⁷² Program Most-Híd: <http://www.most-hid.sk/sk/content/transparent-2010>

- Presunúť agendu dopravných inšpektorátov na obvodné úrady dopravy, čím by sa nedosiahlo len zníženie korupcie, ale dosiahli by sa aj úspory v konaní, ako aj na pracovnej sile.
- Zamedziť personálnej manipulácii nadriadených policajtov a dosadzovaniu poslušných a oddaných jedincov v snahe ovplyvniť rozhodovanie pre spoločnosť nežiaducim smerom. Stabilizovať policajný zbor striktným systémom „kariérneho postupu“ policajtov, ktorý by eliminoval protekčné vymenovávanie funkcionárov a na druhej strane by umožnil príslušníkom policajného zboru odborné, ako aj funkčné napredovanie.

V oblasti súdnictva:

- Zabrániť prietahom v súdnych konaniach, a to prísny systémovým sledovaním konania ako aj spisu a tiež zamedzením možnosti vytvorenia „pingpongového“ efektu medzi jednotlivými súdmi.
- Stanoviť presné podmienky a lehoty v prípade odročenia pojednávania.
- Zabezpečiť predvídateľnosť súdnych rozhodnutí, a to kvalitnejšou legislatívou, ako aj zavedením povinnosti súdu uviesť účastníkom konania, ako sa na základe tvrdených a preukazovaných skutočností javí, právne posúdenie vecí.
- Dosiahnuť, aby súdne a iné rozhodnutia boli rýchle, účinné, prísne, a to aj prostredníctvom obligatórneho disciplinárneho postihu sudcov a iných osôb prijímajúcich rozhodnutia pri nedodržaní lehôt, ktoré bude potrebné znova prehodnotiť, a tiež zavedením iného systému platenia súdnych poplatkov.
- Zabezpečiť možnosť sledovania stavu prebiehajúcich konaní na internete prostredníctvom otvorenej registratúry, t. j. kedy bolo začaté konanie, v akom je štádiu, kedy sa skončilo atď.
- Harmonizovať a zverejňovať súdne rozhodnutia a dosiahnuť jednotnosť v rozhodovacej praxi.

V oblasti verejnej správy:

- Zabezpečiť možnosť sledovania stavu prebiehajúcich konaní na internete prostredníctvom otvorenej registratúry, t. j. kedy bolo začaté konanie, v akom štádiu je konanie, kedy sa skončilo atď.
- Dosiahnuť jednotný systém lehôt, aby mal občan ako aj úrad jasno v lehotách na vydanie rozhodnutí.
- Zaviesť integrované konania, v ktorých by občan v rámci jedného konania zároveň uskutočnil a vybavil ďalšie špecifické a na pôvodné konanie nadväzujúce konania.
- Zaviesť jednotné centrálné úradovne pre všetky listiny, kde bude môcť každý občan získať na jednom mieste všetky požadované dokumenty, ako napr. výpis z registra trestov, výpis z katastra nehnuteľností, matričné doklady, výpisy zo živnostenského alebo obchodného registra atď. V tejto sfére treba zverejniť na internete s možnosťou jednoduchého prístupu pre verejnosť všetky možné zoznamy.
- Zabezpečiť predvídateľnosť správnych rozhodnutí.
- Na úradoch zavedenie styku stránok výlučne len cez podateľňu, pričom stránkam by bola poskytnutá prvotná pomoc pri vybavovaní žiadostí a podaní príslušnými a odborne fundovanými úradníkmi, ktorí by však vo veci nerozhodovali.
- V prípadoch, kde to je možné a účelné, zvýhodniť elektronickú korešpondenciu medzi úradom a účastníkom konania.
- Skrátiť lehoty na vydanie rozhodnutí v prípade, ak podanie obsahuje všetky náležitosti a prílohy, a to na 5 dní, pričom predlžovanie lehôt by bolo možné len na základe schválenia a podpisu nadriadeného a iba v odôvodnených prípadoch, pričom o týchto skutočnostiach musí byť účastník konania informovaný.

- Zaviesť možnosť oficiálnych príplatkov za zrýchlenie konania aj v iných prípadoch ako pri zápisoch do evidencie nehnuteľností.
- Harmonizovať a zverejňovať rozhodnutia správnych orgánov a dosiahnuť jednotnosť v rozhodovacej praxi, aby sa nestalo, že na dvoch rovnakých vecne príslušných úradoch by boli v rovnakej veci vydané rôzne rozhodnutia.
- Zabezpečiť možnosť ozajstného kariérneho postupu úradníkov.
- Vo všetkých prípadoch nakladania s verejnými financiami zabezpečiť okrem vnútornej kontroly aj možnú kontrolu zo strany odbornej, ako aj laickej verejnosti – so zaozrením na regionálnu, ako aj miestnu samosprávu, ako aj na orgány verejnej moci, ktoré sú mimo štruktúr správnych orgánov, vrátane rôznych komôr, keďže tie sú v značnej miere mimo záujmu verejnosti.

V oblasti právneho povedomia:

- Zlepšiť a zvýšiť právne povedomie občanov ohľadom ich práv a povinností v jednotlivých oblastiach, kde sa môžu stretnúť s korupciou prostredníctvom informačných materiálov.
- Zefektívniť a zlepšiť činnosť centra právnej pomoci a zaviesť projekt pomoci pri vybavovaní jednotlivých záležitostí – podateľňu spojiť s informačným centrom.
- Zabezpečiť získanie občianskeho, právneho minima v školách (základných, stredných), čo sa týka jednotlivých konaní na úradoch, súdoch, polícii a v iných oblastiach (písanie žiadostí, podnetov, návrhov, atď.).
- Zjednodušiť a motivovať na použitie elektronického podpisu v úradnom styku.

V oblasti informovanosti:

- Rozšíriť infozákon o možnosť vyžiadať si informácie pri všetkých formách nakladania s verejnými financiami.
- Upraviť inštitút obchodného tajomstva vo vzťahu k verejným financiam, kde by sa určilo, že pri týchto zmluvách táto doložka nebude platná.

V oblasti verejného obstarávania:

- Zaviesť fungujúce spoločné (centrálne) verejné obstarávanie.
- Sprísniť podmienky pri podprahovej metóde verejného obstarávania (napr. špecifikovať finančný limit pre kategóriu „neprioritné služby“).
- Zaviesť elektronické verejné obstarávanie.
- Využívať elektronické aukcie a dražby v čo najväčšej možnej miere.
- Sprísniť kritériá „príliš nízkej ceny“ ako dôvodu vylúčenia účastníka zo súťaže.
- Obmedziť možnosť využitia formálnych nedostatkov ako dôvodu vylúčenia účastníka zo súťaže.
- Obmedziť možnosť argumentácie obchodným tajomstvom ako dôvodom nezverejnenia pri verejnom obstarávaní.
- Zvýšenie informovanosti a posilnenie možnosti kontroly médiami či občanmi (poskytovanie informácií o hospodárení s verejnými prostriedkami na internetových stránkach úradov a pod.).
- Prijímanie dodatkov k zmluvám výlučne len na základe prísne a vopred stanovených jasných podmienok.

V oblasti legislatívy:

- Je potrebné skvalitniť legislatívny proces prijímania právnych noriem, ako aj sprehľadniť samotný právny systém.

- Pri verejných funkcionároch zaviesť efektívnejšiu kontrolu prípadného obohacovania sa, a to zavedením prehľadnejších majetkových priznaní, v ktorých by bol uvedený aj požičaný, ako aj prenajatý majetok. Zaviesť podávanie majetkových priznaní aj na určitý okruh úradníkov.
- Zákonom zamedziť účelovým prevodom verejného majetku (tunelovanie), pričom postih za takéto konanie by nebol len vo forme zodpovednosti za škodu, ale aj vo forme trestnoprávneho postihu.
- Preskúmať možnosť upustenie od trestného stíhania osôb, ktoré sa dopustili trestného činu prijatia úplatku alebo podplácania aj v prípade ak o tom podajú trestné oznámia až po spáchaní tohto skutku.

V oblasti exekúcií:

- V prípade exekúcií prijať nový exekučný poriadok, ktorý by okrem iného umožňoval väčšie postihy pri porušení zákona, ako aj väčšiu možnosť ingerencie zo strany prokuratúry pri kontrole zákonnosti postupu a rozhodnutí exekútorov (začatie konania prokuratúry na podnet a stanovenie lehôt na prešetrenie podnetu).
- Zaviesť prísnejšiu kontrolu činnosti exekútorov, ako aj prísnejšie posúdenie ich nezákonných, ale aj neetických praktík.

Nová demokracia⁷³

- transparentná komunikácia úradov s verejnosťou
- sprísnenie postihu sudcov, prokurátorov a policajtov za odborné a morálne zlyhanie
- zvýšenie trestnej zodpovednosti exekútorov za nelegálny výkon exekúcie
- odstraňovanie korupcie a znižovanie nákladov vo verejnej správe
- elektronická forma styku občana s úradmi
- transparentnosť v činnosti politických strán

Sloboda a Solidarita (SaS)⁷⁴

- Uložiť všetkým verejným organizáciám povinnosť zverejňovať všetky platné obchodné zmluvy.
- Zrušiť tzv. zúženú informačnú povinnosť pre spoločnosti kontrolou štátu alebo samosprávy, ktorým právny rámec umožňuje obchádzať všeobecnú informačnú povinnosť v znení Zákona 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám.
- Zmeniť štruktúru parlamentného Výboru pre nezlučiteľnosť funkcií tak, aby v ňom poslanci vládnych strán mali vždy najviac jednu tretinu členov.
- Dať ústavným zákonom tomuto výboru právo predkladať prezidentovi SR návrh na vymenovanie a odvolanie predsedov a podpredsedov Najvyššieho kontrolného úradu a Úradu pre verejné obstarávanie.
- Rozšíriť okruh povinných osôb podávajúcich majetkové priznania podľa Ústavného zákona 545/2005 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov o všetkých riadiacich pracovníkoch štátnej správy a samosprávy a o všetkých členov štatutárnych orgánov spoločností s väčšinovým vlastníckym podielom štátu alebo samosprávy.

⁷³ Program Nová demokracia: <http://www.novademokracia.sk/volby.html>

⁷⁴ Program SaS: <http://www.strana-sas.sk/program>

- Vytvoriť jednotný vzor majetkových priznaní pre všetky osoby s povinnosťou podávať majetkové priznania tak, aby majetkové priznania povinne obsahovali informácie o majetku verejným funkcionárom nielen vlastneným, ale aj užívaným. Majetkové priznanie musí obsahovať informáciu o nadobúdajúcej cene majetku alebo o finančnej odplate za jeho užívanie.
- Verejným organizáciám uložiť povinnosť zverejňovať v elektronickom vestníku verejného obstarávania všetky výzvy, ponuky (aj nevíťazné), posudky komisii a výsledky a ich zdôvodnenia.
- Spustiť prehľadný centrálny vestník verejného obstarávania na internete, v ktorom bude môcť verejnosť jednoducho vyhľadávať všetky prebiehajúce zákazky podľa rôznych kritérií.
- Neumožňovať obstarávateľovi automaticky vylúčiť ponuky s najnižšou cenou alebo kvôli formálnym chybám. Cena bude za predpokladu dodržaného rozsahu predmetu obstarávania vždy rozhodujúcim faktorom pri výbere víťazného uchádzača. Počet súťažiacich nebude môcť byť limitovaný ani v prípadoch časovej tiesne.
- Vyhraďiť obstarávanie v časovej tiesni výlučne na zabezpečenie nevyhnutných opatrení vo výnimočných situáciách (živelné pohromy a iné prípady ohrozenia života a zdravia občanov).
- Uložiť Úradu pre verejné obstarávanie SR (ÚVO SR) povinnosť aktívne dohliadať na dodržiavanie zákona o verejnom obstarávaní aj na samosprávnej úrovni. V prípadoch, kedy bolo zistené porušenie zákona alebo preukázané nedostatky neboli odstránené v stanovenej lehote, bude ÚVO SR povinný voči nim bezodkladne iniciovať príslušné právne konanie.
- Uložiť verejnej správe a samospráve povinnosť využívať transparentné elektronické aukcie v prípadoch, kedy predmet obstarávania je jednoznačne kvantifikovateľný.
- Zakázať orgánom verejnej správy uzatvárať zmluvy, ktorých obsah alebo jeho časti by podliehal obchodnému tajomstvu a iné zmluvné dojednania, ktorými by sa definoval nesúhlas so zverejnením akejkoľvek časti zmluvy.
- Zakázať orgánom verejnej správy preberať na seba neprimerané úroky, poplatky alebo iné plnenia sankčnej povahy.
- Zakázať orgánom verejnej správy uzatvárať zmluvné vzťahy bez umožnenia ich predčasného ukončenia kvôli nesplneniu dohodnutých zmluvných podmienok, alebo kvôli riziku vzniku škôd a strát pre podobné právne vzťahy neobvyklých.
- Prijat' Zákon o pridelovaní verejných zdrojov, ktorý zavedie jednotný a prehľadný spôsob ich pridelovania na štátnej aj samosprávnej úrovni. Tento zákon udelí všetkým dotknutým subjektom povinnosť priebežne zverejňovať informácie o hospodárení s prostriedkami z verejných zdrojov a znemožní ich pridelovanie subjektom, ktoré nemajú vysporiadané záväzky voči verejnej správe, a ktoré si neplnia oznamovaciu povinnosť o hospodárení s pridelenými prostriedkami. Informácie o konečnom prijímateľovi pridelených zdrojov a o ich výške a priebežnom hospodárení s nimi, budú uverejnené na centrálnom internetovom portáli s možnosťou úplného vyhľadávania.
- Rozšíriť povinnosti Úradu pre verejné obstarávanie SR o dohľad nad dodržiavaním novovytvoreného Zákona o pridelovaní verejných zdrojov.
- Umiestniť na každom mieste, kde dochádza k oficiálnemu kontaktu verejného sektora s občanom, viditeľné upozornenie o závažnosti trestného činu korupcie informáciu, kam sa má občan obrátiť v prípade vážneho podozrenia z korupčného správania sa, alebo zneužitia verejných zdrojov v jeho okolí.
- Zaviesť do praxe nový internetový systém pre boj proti korupcii, s ktorým majú veľmi dobré skúsenosti napr. v Nemecku. Tento systém pridelí nahlasovateľovi korupčného prípadu jednoznačný, ale anonymný identifikátor, vďaka ktorému bude môcť udržiavať komunikáciu

s orgánmi činnými v trestnom konaní počas celého vyšetrovania prípadu bez strachu z odhalenia jeho totožnosti.

- Zaviest' výhradne elektronické, resp. bezhotovostné vyberanie pokút.
- Zmeniť sadzobník pokút tak, že výška pokuty za každý priestupok bude kategorizovaná nielen podľa potenciálnej nebezpečnosti, ale aj podľa konkrétnej nebezpečnosti konania vodiča v nasledovných kategóriách, od najzávažnejších po najmenej závažné:
 - Porušil predpis, pričom nikoho neobmedzil a neohrozil.
 - Porušil predpis a niekoho ohrozil alebo obmedzil.
 - Porušil predpis a spôsobil dopravnú nehodu.
- Zaviest' pravidlo, podľa ktorého bude každý jednotlivý prípad sudcovi pridelovaný výhradne elektronickým náhodným výberom nielen pri prvom pridelovaní, ale aj v prípade, že bol daný prípad predtým z nejakého striktno vymedzeného dôvodu inému sudcovi odobraný.
- Menovať sudcov vždy na základe transparentného výberového konania podľa vopred stanovených kritérií, ktoré preveria jeho bezúhonnosť, morálne kvality a odbornú pripravenosť po absolvovaní prípravnej sudcovskej služby. Porušenie zákonných pravidiel pri menovaní sudcu bude považované za disciplinárny priestupok nezlučiteľný s funkciou sudcu.
- Zverejňovať povinne všetky rozhodnutia na internete spolu s menami sudcov, ktorí sa na nich zúčastnili. Právoplatné rozhodnutia budú zverejnené prostredníctvom systému umožňujúceho vyhľadávanie a filtráciu údajov. Neprávoplatné rozhodnutia budú tiež zverejnené, ale len interne, pre potreby súdnych orgánov a sudcov.
- Zverejňovať audiovizuálny záznam každého v súčasnosti verejného súdneho procesu na internete. Takýto záznam bude zároveň aj prílohou k súdnemu spisu.
- Stanoviť v rámci zabezpečenia proti zneužívaniu inštitútu doživotného menovania sudcov, že všetci sudcovia (okrem sudcov Najvyšších súdov) budú každé 4 roky podrobovaní jednotnej, v tom istom čase a verejne vykonávanej atestačnej skúške. Konkrétne otázky budú z rozsiahleho okruhu stanovené tesne pred vykonaním skúšky elektronickým náhodným výberom, pričom nezloženie takej skúšky bude mať za dôsledok zánik funkcie sudcu.
- Zaviest' povinné informovanie o cene poskytnutej zdravotnej starostlivosti, priamo ako súčasť informovaného súhlasu. Poistovňa nepreplatí žiadny úkon, pokiaľ v dokumentácii nebude uvedená cena podpísaná pacientom.
- Zaviest' výpisy vyčerpanej zdravotnej starostlivosti. Zdravotná poisťovňa povinne zašle každému poistencovi, ktorému bola poskytnutá zdravotná starostlivosť, 1x ročne výpis úhrad za vyčerpanú starostlivosť.
- Zrušiť právo na odpoveď pre verejných činiteľov.
- Nahradíť "povinnosť" vydavateľa zachovávať mlčanlivosť pri ochrane zdroja a obsahu informácií "bezvýhradným právom" na ochranu zdroja informácií.
- Zrušiť povinnosť zverejňovať štruktúru vlastníckych vzťahov v prvom čísle periodika v kalendárnom roku.
- Zrušiť tie právne normy, ktoré majú snahu regulovať trhové prostredie a ovplyvňovať výsledok dobrovoľných dohôd. Napríklad navrhujeme urýchlené zrušenie:
 - zákona o obchodných reťazcoch č. 358/2003 Z. z.
 - zákona o cenách č. 18/1996 Z. z.
 - zákona o niektorých opatreniach týkajúcich sa strategických spoločností č. 493/2009 Z. z.

- ustanovení zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, ktoré sú nad rámec príslušných záväzných právnych noriem EÚ.
- ustanovení zákona 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a súvisiacich zákonov a vykonávacích predpisov, ktoré sú nad rámec príslušných smerníc EÚ.
- Obmedziť poslaneckú imunitu zrušením odsekov (3) a (4) článku 78 Ústavy Slovenskej republiky.
- doplnenie článku 84 Ústavy o ustanovenie, že v prípade, ak vláda podá návrh Národnej rade uznieť sa na skrátenom legislatívnom konaní, bude na prijatie takéhoto zákona potrebný súhlas trojpäťinovej väčšiny všetkých poslancov.
- Zamedziť novelou Zákona č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku NR SR podávaníu pozmeňovacích návrhov, ktorých účelom sú nepriame novely zákonov.

Slovenská demokratická a kresťanská únia - Demokratická strana (SDKÚ-DS)⁷⁵

- Zverejníme zmluvy na internete: Zmluvy týkajúce sa použitia verejných financií a nakladania s majetkom štátu a samospráv budú musieť byť zverejnené na internete. Inak nebudú platiť. Vytvoríme samostatnú internetovú stránku, na ktorej budú všetky zmluvy štátnych organizácií, vrátane ich zmien a dodatkov, prehľadne zverejnené. Aj podniky, v ktorých má štát majetkovú účasť, budú musieť zverejňovať uzavreté zmluvy.
- Zverejníme všetky dotácie: Všetky nenárokovateľné dotácie a príspevky z verejných zdrojov a ich príjemcovia budú zverejňované na internete. Podmienkou poskytnutia akejkoľvek nenárokovateľnej dotácie z verejných zdrojov bude súhlas prijímateľa dotácie s jej zverejnením. Vytvoríme samostatnú internetovú stránku, na ktorej budú tieto dotácie prehľadne zverejnené.
- Elektronické verejné obstarávanie bude povinné - už žiadne „nástenky“: Chceme pre štát nakupovať čo najvýhodnejšie, a preto budeme využívať súťažné metódy verejného obstarávania aj tam, kde to dnes nie je povinné. Využívanie elektronických aukcií pri nákupe tovaru a služieb z verejných zdrojov bude pre štát a samosprávy povinné.
- Vylúčime garážové firmy z verejných tendrov: Zabezpečíme, aby sa verejného obstarávania a iných zmluvných vzťahov so štátom, ako aj s podnikmi, v ktorých má štát majetkovú účasť, a so samosprávami nemohli zúčastňovať firmy, ktorých vlastníci nie sú identifikovateľní.
- Posilníme kontrolu verejných tendrov: Vyčleníme prostriedky na to, aby úrad mohol zaplatiť špičkových odborníkov, ale musíme mať istotu kvality a nestrannosti jeho vedenia. Tú zabezpečíme aj tým, že po vzore Protimonopolného úradu vytvoríme zo špičkových odborníkov Radu pre verejné obstarávanie, ktorá bude stáť nad predsedom Úradu pre verejné obstarávanie. Zároveň podobné menšie rady vytvoríme aj na kľúčových ministerstvách, ktoré nakupujú za miliardy korún, aby ešte pred vyhlásením veľkých tendrov kontrolovali ich nastavenie.
- Zvýšime šancu, že korupčník bude odhalený: Preto výrazne posilníme kapacity a akcieschopnosť policajného orgánu pre boj s korupciou.
- Otvoríme súdy pre verejnosť: Všetky súdne rozhodnutia budú povinne zverejnené na internete. Súdne pojednávania budú nahrávané. Každý súd bude mať svoju internetovú stránku s informáciami o súde, vrátane štatistických údajov o výsledkoch práce súdu

⁷⁵ Program SDKÚ-DS: <http://www.sdku-ds.sk/content/spravodlive-slovensko#31>; http://www.sdku-ds.sk/data/MediaLibrary/629/2010-04-12_SDKU-DS_program.pdf

a kompletným servisom pre občana. Zriadime telefónnu linku na hlásenie prípadov korupcie. Obchodný register aj konkurzný register (zoznam úpadcov) bude on-line na internete. Podporíme občiansky monitoring súdov.

- Súdny nesmú ovládať bratstvá ani politika: Otvoríme súdny systém občianskej kontrole, budeme presadzovať, aby aj neprávnicki, všeobecne uznávané osobnosti, mohli byť členmi Súdnej rady. Súdnu radu oddelíme od Najvyššieho súdu a zmeníme zloženie Súdnej rady tak, aby ani minister spravodlivosti, ani predseda Najvyššieho súdu, ani iná úzka skupina nemohla tento orgán ovládať. Zmeníme pravidlá tak, aby disciplinárne konania neslúžili na odstraňovanie nepohodlných sudcov, ale garantovali nestranné a spravodlivé posudzovanie konania sudcov. Presadíme, aby aj disciplinárne senáty boli otvorené pre občiansku kontrolu.
- Kvalitné rozsudky, ktorým budú ľudia rozumieť a dostanú ich včas: Budeme presadzovať zriadenie Najvyššieho správneho súdu a s tým súvisiacu rekonštrukciu Najvyššieho súdu SR tak, aby tieto inštitúcie garantovali dôveryhodnosť a kvalitu rozhodovania súdnictva. Ústavný súd nesmie rozhodovať podľa politických preferencií. Preto budeme presadzovať zmenu funkčných období Ústavných sudcov tak, aby nemohla byť zvolená väčšina sudcov Ústavného súdu jednou politickou garnitúrou.
- Najkvalitnejší právnicki do talárov: Presadíme otvorené výberové konania, aby sa o funkciu sudcu mohli uchádzať najkvalitnejší právnicki, a aby bol výberový proces pod kontrolou verejnosti. Osobnosť sudcu musí garantovať nielen odbornosť, ale aj morálku. Aj sudcovia musia byť zodpovední za výsledky svojej práce. Zavedieme preto pravidelné komplexné hodnotenie sudcov, v ktorom sudcu nebudú hodnotiť len kolegovia. Kvalitné rozhodovanie si zaslúži ocenenie. Naopak tí, ktorí nedokážu rozhodovať kvalitne a nestranné, nemôžu byť sudcami.
- Zásadne obmedzíme imunitu poslancov: Opakovane a znova budeme presadzovať výrazne obmedzenie imunity poslancov NR SR tak, aby sa imunita vzťahovala už iba na výroky a hlasovanie poslancov na pôde NR SR. Úplne zrušíme priestupkovú imunitu poslancov.
- Skutočné majetkové priznania pre politikov: Schválime a budeme zverejňovať takú podobu majetkových priznaní, ktorá skutočne poskytne širokej verejnosti informácie o majetkových pomeroch politikov a ľudia z nich uvidia, či politik počas svojho funkčného obdobia nadobudol naozaj len majetok, ktorý mohol získať z platu.
- Zjednotíme volebné zákony: Zjednotíme všetky zákony o voľbách do jedného volebného zákona.
- Nezávislá inšpekcia pomôže polícii: Budeme presadzovať oddelenie inšpekcie od ľudí, ktorí políciu riadia a vytvorenie systému nezávislého inšpektorátu.
- Zrušíme platenie pokút v hotovosti: Platenie rôznych pokút v hotovosti vytvára široký priestor na korupciu. Naopak, odstránenie tejto možnosti výrazne zníži priestor pre korupciu v polícii.
- Zavedieme maximálne čakacie doby: Zavedieme jasne definované maximálne čakacie doby na jednotlivé zdravotnícke služby. Stanovíme jasné pravidlá pre tvorbu poradovníkov na odkladnú starostlivosť.
- Elektronická komunikácia občana a štátu: Všade, kde to bude možné, zavedieme elektronickú formu administratívnych úkonov medzi občanmi, podnikateľmi a orgánmi verejnej správy. Takéto elektronické služby budú šetriť čas, peniaze aj energiu občanov a podnikov. Zároveň sa stanú jedným z najefektívnejších spôsobov boja proti klientelizmu a korupcii. Zavedieme povinné elektronické verejné obstarávanie a zverejňovanie zmlúv na internete. Presadíme tiež zverejňovanie všetkých údajov verejnej správy, ktoré nespadajú pod utajovaný režim.

- Kvóty CO₂ rozdelíme férovo: Schválime transparentný mechanizmus na rozdeľovania kvót CO₂. Celý proces bude pod prísnou kontrolou verejnosti. Dôsledne prešetříme kriminálny spôsob rozdeľovania CO₂ kvót počas súčasnej vlády a vyvodíme dôsledky.
- Znížime administratívnu náročnosť podnikania tak, aby sa čas potrebný na naplnenie požiadaviek zo strany štátu skrátil o 30%. Zrušíme napríklad povinnú pracovnú zdravotnú službu, zjednotíme výber daní a odvodov, zavedieme licencie pre malých podnikateľov. Okrem toho urobíme aj kompletný audit administratívneho zaťaženia podnikateľov s cieľom presne identifikovať ďalšiu zbytočnú záťaž.
- Presadíme, aby všetky zákony, o ktorých rokuje parlament, boli skutočne posúdené z hľadiska ich dopadov na podnikateľské prostredie, ako aj z hľadiska toho, či vytvárajú priestor pre korupciu.
- Zverejnenie ekonomických analýz zrozumiteľných a dostupných pre verejnosť bude podmienkou schválenia finančne významných rozhodnutí vo vláde alebo v parlamente.
- Po verejnej diskusii opravíme a doplníme tlačový zákon. Novela tlačového zákona posilní slobodu slova a nezávislosť printových médií a stane sa zároveň zákonom, ktorý ochráni profesiu novinára a jeho nezávislosť.

Slovenská národná strana (SNS)⁷⁶

- Budeme sa snažiť odstrániť byrokraciu sťažujúcu podnikateľskú činnosť, zjednodušiť legislatívu regulujúcu podnikanie a zamestnanosť.
- Zasadíme sa o stabilitu a zrozumiteľnosť legislatívy a posilnenie jej účinku v zápase proti korupcii, klientelizmu a zneužívaniu pre úzkoskupinové politické a ekonomické záujmy.
- spriehľadnenie a zjednodušenie právnych noriem s oznamovaním rozhodnutí súdov všetkých stupňov pre verejnosť
- zlepšenie a zrýchlenie vymáhateľnosti práva s dôrazom aj na hospodárske záležitosti a korupciu
- vyhodnotenie stavu slovenskej justície z pohľadu vymáhateľnosti práva a plynulosti súdneho konania a prípravu súboru organizačných, systémových a materiálnych vecí s cieľom podstatne zlepšiť vymáhateľnosť práva
- vytváranie podmienok pre naplnenie záruk sudcovskej nezávislosti ako základu pre nestranné rozhodovanie spojené s neustálym zvyšovaním náročnosti na kvalitu a rýchlosť konania a rozhodovania
- vo väzbe na upevňovanie nezávislosti sudcov zvyšovanie nárokov na ich občiansku bezúhonnosť a etické správanie sa na pracovisku, ale aj v súkromnom živote. V prípadoch zavineneho porušovania uvedených kritérií treba vyvodzovať zodpovednosť
- zvyšovanie objektívnej verejnej informovanosti o súdnych konaniach a rozhodnutiach s cieľom najširšej spoločenskej kontroly a výchovy spoločnosti k úcte k právu a rešpektovaniu princípov právneho štátu
- rotáciu súdnych funkcionárov po dvoch volebných obdobiach (predseda a podpredseda súdu každého stupňa), rotáciu funkcionárov prokuratúry (2 volebné obdobia)
- zjednodušenie, spriehľadnenie a vykonanie právne zrozumiteľných úprav daňového konania a tiež vytvorenie jednotnej právnej úpravy štátnych, miestnych a iných poplatkov a subsumovať ju do právnej podoby kódexového typu

⁷⁶ Program SNS: http://www.sns.sk/wp-content/uploads/2010/03/Volebny_program_20101.pdf

- zjednodušenie a sprehľadnenie legislatívy spojenej s verejným obstarávaním, umožnenie verejnej kontroly celého systému verejného obstarávania a elektronickej centralizácie systému
- účinnejšiu vonkajšiu a vnútornú kontrolu pôsobenia orgánov územnej samosprávy a zefektívnenie celého kontrolného systému z vecného aj časového hľadiska

Smer - Sociálna demokracia (SMER-SD)⁷⁷

- prehlbovať účasť opozície v kontrolných mechanizmoch na FNM SR, ÚVO (miesto predsedu ÚVO obsadí opozícia) a Slovenskom pozemkovom fonde,
- zachovať existenciu špecializovaných inštitúcií určených na boj proti kriminalite, osobitne korupcii, ako je napr. špecializovaný trestný súd,
- vytvárať podmienky na reálne uplatňovanie zákona o preukazovaní pôvodu majetku, ktorý nadobudne účinnosť 1. januára 2011,
- trvať na zriadení centrálného verejného obstarávania,
- priblížiť rozhodcovské konanie podnikateľskému sektoru ako vhodnú formu riešenia obchodno-právnych sporov a predchádzania súdnym prieťahom a predložiť potrebnú legislatívu,
- predložiť koalíčným partnerom návrh na realizáciu osobitných bezpečnostných previerok predovšetkým u sudcov rozhodujúcich obchodno-právne spory a závažnú trestno-právnu agendu, ako aj návrh na systém atestácií sudcov,
- Vláda bude dôsledne presadzovať preventívne a represívne opatrenia v boji s korupciou a tým minimalizovať množstvo korupčných príležitostí a nastaví účinný sankčný systém.
- efektívnym využívaním legislatívnych i technických nástrojov pokračovať v nastúpenom trende výrazného nárastu úspešných odhalení prípadov korupcie a vytvárať tak tlak na potieranie tohto druhu trestnej činnosti nebezpečnej pre spoločnosť. Posilníme špecializované útvary Policajného zboru SR, predovšetkým Úrad boja proti korupcii a Úrad boja proti organizovanej kriminalite,
- zvýšiť efektívnosť a transparentnosť využitia verejných zdrojov pre podporu rozvoja cestovného ruchu v súlade so strategickými zámermi v tejto oblasti,
- Vláda uskutoční ďalšiu decentralizáciu kompetencií v rámci systému riadenia a implementácie fondov EÚ. Zlepší dostupnosť spoľahlivých štatistických dát, ktoré sú potrebné pre rozhodovací proces, ako aj pre systém hodnoteniu vplyvu politik. Vláda sa bude usilovať o transparentnosť s nízkymi administratívnymi nárokmi.
- Vláda SR považuje úspešné a transparentné čerpanie fondov Európskej únie vo vzťahu k rozvoju regiónov za rozhodujúce. Vláda bude presadzovať nielen maximálne čerpanie, ale aj efektívnu kontrolu účelnosti vynakladania finančných prostriedkov.

⁷⁷ Program Smer-SD: <http://www.strana-smer.sk/files/galleries/1622/Politick%C3%A9%20posolstvo%20SMER-SD%20pre%202010-2014.doc>; <http://www.strana-smer.sk/files/galleries/1622/Programove%20zameranie%20SMER%20-%20SD.pdf>

Strana demokratickej ľavice (SDL)⁷⁸

- Nezávislosť Ústavného súdu zabezpečíme zavedením doživotného menovania ústavných sudcov. Zároveň posilíme jeho kompetencie, aby mohol aktívnejšie vyžadovať od sudcov nižších súdov rýchle a spravodlivé rozhodovanie.
- Zrušíme možnosť, aby policajti vyberali pokuty v hotovosti.
- Predložiť návrh ústavného zákona na úplné zrušenie poslaneckej imunity.

Strana maďarskej koalície - Magyar Koalíció Pártja (SMK)⁷⁹

- Zjednodušené (elektronické) vybavovanie úradných záležitostí: V záujme zjednodušenia a zefektívnenia vybavovania záležitostí občanov v štátnej správe budeme klásť dôraz na možnosť vybavovania úradných záležitostí na jednom mieste.
- Naďalej podporujeme používanie elektronickej verejnej správy (e-government), vymožeností informatizácie v práci našich samospráv, v záujme zefektívnenia vzťahu medzi občanmi a úradmi.
- Treba oveľa efektívnejšie využívať zdroje z fondov Európskej únie, preto z tohto procesu treba odstrániť klientelizmus a korupciu a podmienky súťaží zjednodušiť a transparentniť.
- Našou prioritou je zvyšovanie čistoty verejného života, potlačenie úrovne korupcie, zvyšovanie transparentnosti verejného obstarávania a rozhodnutí ekonomického charakteru.
- Zníženie byrokracie považujeme za dôležité aj v oblasti hospodárstva. Klientelizmus treba odstrániť vo všetkých oblastiach štátneho hospodárstva a čerpania štátneho rozpočtu. Je nevyhnutné zabezpečiť transparentnosť procesu verejného obstarávania, ako aj zverejnenie štátnych zákaziek v elektronickej podobe. Naším cieľom je dosiahnuť, aby sa procesu verejného obstarávania nemohli zúčastniť spoločnosti, v prípade ktorých nie sú známi skutoční vlastníci a/alebo sídlo.
- Našou snahou je stabilizovať počet bezpečnostných orgánov, vytvoriť spravodlivé a efektívne ohodnotenie a transparentné podmienky postupu v zamestnaní.
- Mechanizmus výberu sudcov treba vykonávať s väčšou mierou zapojenia verejnosti.
- budeme [sa] usilovať o zmenu tlačového zákona a odstránenie obmedzení, prijatých v uplynulom období.
- Navrhujeme, aby rozhodnutia súdov boli sprístupnené cez internet.
- našim cieľom [je] dosiahnuť odborné riadenie polície a vylúčiť politické zasahovanie a ovplyvňovanie. Chceme zaručiť samostatnú odbornú činnosť bezpečnostných orgánov a ich občiansku kontrolu.
- Naším zámerom je, aby právomoc tajných služieb nebola zneužiteľná na politické alebo iné ciele. V záujme skutočne efektívnej kontroly opätovne navrhujeme rozšírenie právomocí kontrolných parlamentných orgánov. Na základe skúseností iných štátov navrhujeme vybudovanie účinnejšieho a menej nákladného centrálného úradu, ktorý by obmedzil zneužívanie a zabezpečil technickú spravodajskú službu. Naďalej budeme trvať na vymenovaní ministra bez kresla (štátneho tajomníka) koordinujúceho prácu tajných služieb.
- SMK bude naďalej kritickým pohľadom sledovať využívanie finančných fondov a upozorňovať na všetky javy, ktoré ohrozujú čisté a transparentné využívanie európskych fondov.

⁷⁸ Program SDL: <http://www.mojasdl.sk/program>

⁷⁹ Program SMK: <http://docs.google.com/fileview?id=0B-uFWu08PUj0NDdiMTViNWQtN2Q1Mi00MjIwLTkwODEtM2Q0M2M0NTMzNjMw&hl=sk>

Únia - Strana pre Slovensko⁸⁰

- elektronizácia štátnej správy (evidencia obyvateľstva, daňové úrady, sociálna poisťovňa)
- povinné zverejňovanie súdnych rozhodnutí
- elektronizácia (zápisnice z pojednávaní), prístup verejnosti (zásada verejnosti podľa OSP)
- zavedenie systému transparentného pridelovania investičných stimulov spolu s taxatívnymi pravidlami
- zrušenie priestupkovej imunity poslancov v plnom rozsahu
- zmena tlačového zákona - právo na opravu nie právo na odpoveď

⁸⁰ Program Únia – Strana pre Slovensko: <http://www.stranaunia.sk/blade/c281/volebny-program-2010-2014.html>

5. PROTIKORUPČNÉ ODPORÚČANIA PRE NOVÚ VLÁDU

Gabriel Šípoš, Emília Sičáková-Beblavá, Pavel Nechala, Ivan Rončák, Vladimír Pirošík

Oslovení odborní oponenti: *Vladimír Balogh, Tatiana Behrová, Jozef Drahovský, Martin Filko, Tomáš Kamenec, Ctibor Košťál, Ivan Kuhn, Juraj Nemeč, Peter Pažitný, Jaroslav Pilát, Lubomír Plai, Marek Rybář, Angelika Szalayová, Lubica Slimáková, Dušan Sloboda, Luba Vávrová, Jiří Vlach.*

Transparency International Slovensko sa v protikorupčných odporúčaniach pre novú vládu zamerala na nasledujúce oblasti: štátna správa, dotácie a eurofondy; zákon o slobodnom prístupe k informáciám; verejný obstarávanie; súdnictvo; územná samospráva; financovanie politických strán; zdravotníctvo; médiá a polícia.

5.1 ŠTÁTNA SPRÁVA, DOTÁCIE A EUROFONDY

- Pri tvorbe politik a hodnotení ich dopadov zvýšiť **dôraz na kvalitu analýz, ich prínosov a nákladov**. V pripomienkovom konaní by mali byť samozrejme nielen **doložka** dopadu na verejné financie, ale aj zhodnotenie **korupčného potenciálu alternatívnych riešení**.
- Posilniť súťažné riešenia alokácie verejných zdrojov nad nesúťažnými. Napríklad **predaj licencií** (telekomunikačné, sanitkové, emisné) **uskutočňovať** skôr **aukciami** ako súťažami krásy.
- Vytvorenie **užívateľsko-kontrolných webov** – napríklad centrálny portál všetkých eurofondov a všetkých dotácií s ľahkým vyhľadávaním, prepojením na obchodný register atď. s prepojením na výsledky, ktoré budú graficky znázornené. Všetky verejné inštitúcie by mali poskytovať svoje informácie **používaním tzv. otvorených softvérových štandardov**, ktoré umožňujú verejnosti ľahké spracovanie a vytváranie externých dátových aplikácií
- Vytvorenie a zavedenie **etického kódexu pre štátnu správu** a vytvorenie pozície splnomocnenca dohliadajúceho na jeho plnenie + sankcie. Poveriť zabezpečením implementácie nestrannú inštitúciu.
- Komplexnou zákonnou úpravou **upraviť nahlasovanie nekalých praktík, tzv. whistleblowing**. Zvýšiť právnu ochranu nahlasovateľov a zväziť zavedenie finančnej motivácie pre nich.
- Podrobné zverejňovanie informácií o hospodárení s majetkom štátu - vrátane **zoznamu uhradených faktúr a celých textov zmlúv**
- Zavedenie povinnosti **vyberať štatutárov úradov miestnej štátnej správy výberovými konaniami** – s cieľom jej odpolitizovania

5.1.1 Ako zvýšiť transparentnosť pri udeľovaní eurofondov

- zverejňovať pravidlá výberu členov výberových komisií a hodnotiteľov
- zverejniť všeobecné kvalifikačné predpoklady a kritériá hodnotiteľov (napr. na internetových stránkach riadiacich orgánov)
- náhodný výber členov výberových komisií a hodnotiteľov losovaním/náhodné pridelovanie žiadostí posudzovateľom
- sprístupniť hodnotiace tabuľky a hodnotiace správy jednotlivých projektov žiadateľom a verejnosti (žiadatelia by mali možnosť zistiť, v ktorých parametroch ich projekt nespĺnil požiadavky; a tiež by sa umožnila kontrola rozhodovania výberovej komisie)
- zverejňovať zoznamy členov výberových komisií po ukončení procesu výberu žiadostí, zväziť účasť verejnosti na práci komisií.
- zverejňovať vzory zmlúv s externými posudzovateľmi

5.2 ZÁKON O SLOBODNOM PRÍSTUPE K INFORMÁCIÁM

- V súlade s trendmi EÚ⁸¹ **pokračovať v rozširovaní okruhu informácií**, ktoré sú povinné osoby povinné poskytovať proaktívnym spôsobom, t.j. **zverejňovaním**, s dôrazom **na internet**. Dôraz by pritom mal byť kladený najmä na informácie o nakladaní s verejnými prostriedkami. Základom by bol týždenne aktualizovaný základný prehľad všetkých zmlúv (zmluvné strany, predmet, cena, príp. trvanie), treba však **zväziť aj automatické zverejňovanie všetkých zmlúv týkajúcich sa nakladania s verejnými financiami** medzi povinnými osobami a inými subjektmi na internete.
- Ustanoviť, že **medzi povinné osoby** patria nielen „*právnické osoby založené povinnými osobami podľa odseku 1 a 2*“ (pozri § 2 ods. 3 ZSI), ale aj právnické osoby, ktoré síce neboli založené povinnými osobami, ale **v ktorých majú tieto vyššie uvedené povinné osoby aj majetkový podiel**, a to minimálne 10%. Rovnako by povinnými osobami mali byť dcérske spoločnosti takýchto právnických osôb.
- Spresniť, že na to, aby informácia mohla byť odmietnutá na báze **ochrany obchodného tajomstva**, nestačí len, že je tak „*označená*“ (pozri § 10 ods. 1 platného znenia infozákona), **ale že ňou aj skutočne je**.⁸² Doplňte do zákona extenzívnu definíciu verejných financií, ktorých použitie vylučuje porušenie alebo ohrozenie obchodného tajomstva. Mala by zahŕňať akékoľvek nakladanie s akýmikoľvek finančnými prostriedkami a majetkom tzv. povinnými osobami v zmysle zákona o slobodnom prístupe k informáciám.
- **Zväziť zvýšenie pokuty za priestupok na úseku práva informácie z 50 tisíc Sk (1660 eur) na dvojnásobok**. S ohľadom na diskrečnú právomoc priestupkového (správneho) orgánu podľa § 21a ods. 2 („*za priestupok podľa odseku 1 možno uložiť pokutu do 50 000 Sk a zákaz činnosti až na dva roky*“), a pri zohľadnení faktu, že priestupkové orgány nezriedka prístupujú k ukladaniu nízkych pokút na úrovni 17-33 eur, resp. k ich úplnému odpusteniu,

⁸¹ Vid' napr. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/98/ES zo 17. novembra 2003 o opakovanom použití informácií verejného sektora (Ú.v. EÚ L 345, 31.12.2003), Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/4/ES z 28. januára 2003 o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí a ktorou sa zrušuje smernica Rady 90/313 EHS (Ú.v. EÚ L 041, 14.2.2003).

⁸² T.j. že informácia napĺňa súbežne všetkých päť hmotnoprávných atribútov ochrany obchodného tajomstva podľa § 17 zákona č. 513/1991 Zb., Obchodného zákonníka („*Obchodné tajomstvo tvoria všetky skutočnosti obchodnej, výrobnéj alebo technickej povahy súvisiace s podnikom, ktoré majú skutočnú alebo aspoň potenciálnu materiálnu alebo nemateriálnu hodnotu, nie sú v príslušných obchodných kruhoch bežne dostupné, majú byť podľa vôle podnikateľa utajené a podnikateľ zodpovedajúcim spôsobom ich utajenie zabezpečuje.*“).

zvážiť **zavedenie spodnej hranice pre pokutu**. S ohľadom na obsolentnosť sankcie „zákaz činnosti“ túto zo zákona zároveň vypustiť. Novonavrhnutý § 21a ods. 2 by tak znel: „*Za priestupok podľa odseku 1 sa uloží pokutu od 100 eur do 3 320 eur*“.

5.3 VEREJNÉ OBSTARÁVANIE

- Verejný obstarávateľ a obstarávateľ zavedie **register zmlúv a zmluvných vzťahov**, ktorý je verejne **dostupný na ich internetovej stránke**.
- Verejná zmluva vstúpi do platnosti až jej zverejnením na internetovej stránke verejného obstarávateľa a obstarávateľa.
- Každý verejný obstarávateľ a obstarávateľ zavedie **na svojej internetovej stránke profil verejného obstarávateľa/obstarávateľa**, v ktorom budú verejne dostupné **informácie o každej zákazke** obsahovať minimálne nasledovné typy informácií:
plán verejného obstarávania, ex ante analýzu, súťažné podklady, zápisnicu z otvárania ponúk, hodnotenie podmienok účasti, dôvody vyradenia uchádzačov, hodnotenie predložených ponúk (vrátane predloženej cenovej ponuky), ponuky, zmluvy a k nim všetky dodatky.
- Na budovanie elektronizácie verejného obstarávania verejným sektorom na Slovensku sa vyčlenia verejný zdroje z operačného programu OPIS.
- **Vestník verejného obstarávania bude pretransformovaný na webový portál** tak, aby umožnil vyhľadávanie informácií podľa víťaza zákazky, objemu zákazky, počtu uchádzačov, a geografickej lokality uchádzača. Zároveň by **si užívateľ ľahko zoradil historické údaje** v štatistikách ako napr. uchádzači/obstarávateľia s najväčším objemom zákaziek, víťazi zoradení v závislosti od foriem obstarávania a počtu konkurenčných uchádzačov, a podobne.
- Každý verejný obstarávateľ a obstarávateľ **povinne zavedie elektronické aukcie na obstarávanie tovarov a služieb**, pričom pri stanovovaní maximálnej ceny bude vychádzať z referenčných cien definovaných ako trhové ceny zistené na základe trhového prieskumu.
- **Výber predsedu Úradu pre verejné obstarávanie sa uskutoční výberovým konaním**, v rámci ktorého sa bude vyžadovať od potenciálnych záujemcov aj odborná znalosť v odbore. Záujemcovia o pozíciu predsedu Úradu pre verejné obstarávanie predložia svoje projekty posilnenia tohto úradu a rozvoja agendy verejného obstarávania na najbližších 5 rokov a predstavia ich aj verejnosti.
- Pre uzatváranie koncesii na služby a **koncesie** na práce budú platiť **tie isté finančné limity ako pri uzatváraní verejných zákaziek**, s čím súvisí aj používanie stanovených postupov podľa finančných limitov.
- **Zruší sa kategória neprioritných služieb** a teda pre obstarávanie všetkých služieb budú platiť jednotné pravidlá.
- Zákon o verejnom obstarávaní bude obsahovať aj vymenovanie a definovanie princípov verejného obstarávania, tak ako ich uvádzajú Smernice EÚ.
- Do zákona o verejnom obstarávaní a zákonov súvisiacich s kontrolou sa zavedie **povinnosť posudzovať výsledok verejného obstarávania podľa zákonnosti v kombinácii s dosiahnutým výsledkom**.
- Zákonom o verejnom obstarávaní sa posilnia súťažné aspekty rokovacieho konania bez zverejnenia a so zverejnením.
- Zákonom o verejnom obstarávaní sa **umožní prítomnosť pozorovateľov** na procese vyhodnocovania ponúk, s tým, že nebudú mať hlasovacie právo a nemusia mať odbornú prax v oblasti verejného obstarávania.

- Umožní sa obstarávať autorské práva tak, aby sa zabezpečilo dodržanie princípov transparentnosti, súťaživosti a efektívnosti verejného obstarávania.
- Zavedie sa podrobné **vyhodnocovanie stavu verejného obstarávania vo výročnej správe** pripravovanej **Úradom pre verejné obstarávanie**.

5.4 SÚDNICTVO

Pri budovaní moderného súdneho systému je možné zovšeobecniť skupiny problémov⁸³, ktoré je nevyhnutné riešiť a odporučiť nasledovné riešenia:

5.4.1 Vymenovanie sudcov

- Výberové konania na sudcov by mali byť anonymizované, aby členovia výberovej komisie nepoznali meno uchádzača o funkciu sudcu. Okrem vzdelanostných kritérií vo výberovom konaní na funkciu sudcu zaviesť aj kritériá etické.
- Zvážiť voľbu sudcov na určité primerane dlhé obdobie (napr. 12 rokov) bez možnosti opätovného zvolenia do funkcie.

5.4.2 Podmienky výkonu funkcie

- Zaviesť pravidelné, merateľné hodnotenia sudcov, zverejňovanie takéhoto hodnotenia prostredníctvom internetu. Tiež zaviesť jednotný systém sledovania výkonnosti, dochádzky a domácej práce sudcov.
- Odstraňovať prieťahy presunom väčších právomocí na predsedu súdu, ktorý by tiež mohol nariadiť sudcovi vo veci konať v určitom termíne.
- Pokračovať v reformách súdneho manažmentu, t.j. v zlepšovaní organizácie práce sudcov, odbreňovaní ich od aktivít, ktoré môžu vykonávať aj menej kvalifikované osoby, a pod.

5.4.3 Zodpovednosť, etika

- Zaviesť pravidelný tréning etického správania sa sudcu a pracovníkov súdov.
- Vykonávanie školení a prednášok sudcami pre súkromné spoločnosti spochybňuje ich nestrannosť. Sudcovia by nemali prijímať odmenu od súkromných spoločností za žiadnu činnosť.
- V zákone definovať zásady sudcovskej etiky v rozsahu minimálnych medzinárodných štandardov⁸⁴ a zaviesť pravidelný tréning etického správania sa sudcu a pracovníkov súdu.

5.4.4 Transparentnosť

- Vyhотовovať a sprístupňovať zvukové, resp. zvukovo-obrazové záznamy zo všetkých verejných pojednávaní. Publikovať všetky rozhodnutia a rozsudky súdov v prehľadnej

⁸³ TI (2007) *Corruption in Judicial Systems*. Global Corruption Report 2007, Transparency International.

⁸⁴ Napríklad tzv. Bangalórsky kódex (Bangalore Principles of Judicial Conduct), ktorý určuje základný rámec dovoleného správania sa sudcu a bol schválený Hospodárskou a sociálnou radou OSN v roku 2006. Medzi nevyhnutné opatrenia by mala patriť aj povinnosť vzdelávať sa, zachovať si prísnu osobnú integritu sudcu, vyhnúť sa uprednostňovaniu osôb, s ktorými sa pravidelne stretáva pri výkone funkcie (advokáti, prokurátori a podobne) a ďalšie.

a ľahko spracovateľnej podobe. Povinne zriadiť webovú stránku pre každý súd a obsadiť funkciu hovorca.

- Zvýšiť kvalitu a zmeniť štruktúru odôvodnení rozhodnutí súdov tak, aby sa súd vysporiadal so všetkými námietkami strán a jasne uviedol právny názor.
- Posilniť laický prvok v rozhodovaní Súdnej rady a disciplinárnych senátov. Väčšinu pri rozhodovaní Súdnej rady a disciplinárnych senátoch by nemali mať sudcovia a ani bývalí sudcovia. Podarí sa tak zmenšiť podozrenie z tzv. falošnej kolegiality pri rozhodovaní týchto orgánov. Rovnako by mal byť laický prvok zavedený v niektorých druhoch civilných konaní (napríklad žaloby na ochranu osobnosti).

5.5 ÚZEMNÁ SAMOSPRÁVA

5.5.1 Otvoriť verejnosti činnosť a rozhodovanie orgánov obce

- Sprístupniť verejnosti zasadnutia obecnej rady a komisií pri obecnom zastupiteľstve.

5.5.2 Posilnenie transparentnosti v oblasti rozhodovania samospráv

- Povinná elektronická úradná tabuľa obce.
- Začiatky konaní zverejňovať na elektronickej úradnej tabuľi obce.
- Informovanie o mestských financiách – na webe obce všetky faktúry, zmluvy.
- Zverejňovať informácie o obchodných spoločnostiach s min. 50 perc. podielom obce / samosprávneho kraja – rozpočty, záverečné účty.
- Povinné e-aukcie.

5.5.3 Posilnenie kontroly a transparentnosti v oblasti financií

- Povinnosť predkladať a zverejňovať majetkové priznania všetkých samosprávnych verejných funkcionárov
- Regulyovanie financovania kampane na regionálnej a miestnej úrovni
- Povinná súťaž o dotácie udeľované samosprávou
- Právo žaloby vo verejnom záujme rozšíriť na všetky rozhodnutia samosprávy; osobná zodpovednosť volených predstaviteľov obce za úmyselnú škodu

5.5.4 Zavedenie centrálnych registrov pre obce a samosprávne kraje

Cieľom je uľahčenie prístupu verejnosti k informáciám.

Centrálny register **obcí** - obsah:

- Mená a priezviská starostov a poslancov a ich majetkové priznania
- Obchodné spoločnosti s majetkovým podielom obce; pri viac ako 50 percentnom podiele aj účtovné dokumenty
- Mená hlavných kontrolórov a obce, v ktorých robia kontrolu

Centrálny register **samosprávnych krajov (SK)** - obsah:

- Mená a priezviská predsedov SK a poslancov a ich majetkové priznania
- Obchodné spoločnosti s majetkovým podielom SK; pri viac ako 50 percentnom podiele aj účtovné dokumenty
- Mená hlavných kontrolórov a SK, v ktorých robia kontrolu

5.6 FINANCOVANIE POLITICKÝCH STRÁN

- Ustanoviť **inštitúciu pre dohľad a kontrolu** nad financovaním politických strán. Zároveň je potrebné stanoviť systém garancií na zabezpečenie nestrannosti voľby členov tejto inštitúcie. Takúto voľbu by malo realizovať viacero subjektov (napr. prezident, vláda a iní) a volebné obdobie by sa malo dĺžkou líšiť od volebného obdobia poslancov NR SR. Ďalej zaviesť možnosť participácie zástupcov občianskej spoločnosti pri výkone činnosti inštitúcie pre kontrolu a dohľad nad financovaním politických strán. Táto inštitúcia by mohla prevziať aj agendu Výboru pre nezlučiteľnosť funkcií NR SR pri uplatňovaní tzv. ústavného zákona o konflikte záujmov.
- **Zjednodušenie darovania a zvýšenie informovanosti o daroch** politickým stranám. Zaviesť centrálnu evidenciu príjmov a výdavkov politických strán a dennú aktualizáciu údajov. Centrálnu evidenciu by prevádzkovala inštitúcia pre dohľad a kontrolu nad financovaním politických strán. Ďalej by sa mal zvýšiť limit hodnoty darov a iných bezodplatných plnení, pri ktorých sa vyžadujú notársky overené podpisy darcov na darovacích zmluvách. Zachovaná by však mala byť verejná informovanosť o každom dare alebo inom bezodplatnom plnení.
- Posilniť **dôslednú kontrolu predovšetkým iných bezodplatných plnení**, stanoviť povinnosť poskytovateľom iného bezodplatného plnenia alebo aj odplatného predložiť doklady kontrolnému orgánu. Tým by sa vytvorili podmienky pre kontrolu aj na strane politickej strany ako aj na strane poskytovateľa plnenia.
- Zaviesť mechanizmy podporujúce **diverzifikáciu zdrojov financovania politických strán**, napr. tzv. model „matching funds“ – politické strany by mali nárok na príspevky od štátu po preukázaní schopnosti zabezpečiť si finančné prostriedky z iných zdrojov. Prípadne niektoré štátne príspevky (príspevok za hlasy a príspevok na činnosť) by sa odvíjali od iných získaných zdrojov na základe stanoveného koeficientu. Taktiež podpora darovania politickým stranám prostredníctvom možnosti daňového zvýhodnenia darcov za súčasného zníženia priamej podpory zo štátneho rozpočtu.
- Zaviesť povinnosť politických strán v deň prijatia členského príspevku alebo iného bezodplatného plnenia, resp. dňom získania vedomostí o nich **zverejňovať** na svojich internetových stránkach prehľady prijatých **členských príspevkov a iných bezodplatných plnení** v rovnakom rozsahu ako je to pri daroch.
- Zaviesť **povinnosti jednotlivým kandidátom** po skončení volieb predložiť detailnú správu o použitých finančných prostriedkoch vynaložených vo volebných kampaniach, ktorá bude súčasťou správy predkladanej politickou stranou/hnutím.
- Zaviesť **pravidlá pre financovanie kampane pre voľby** do Európskeho parlamentu, vyšších územných celkov, obecných a mestských zastupiteľstiev, primátorov a starostov.
- **Sfunkčniť systém majetkových priznaní**, aby umožňoval kontrolu nárastu majetku počas výkonu verejnej funkcie. Teda presne definovať čo má majetkové priznanie obsahovať a túto deklaráciu rozšíriť aj na deklarovanie záujmov verejného funkcionára (napr. členstvá v združeniach, kluboch a pod.)

5.7 ZDRAVOTNÍCTVO

- **Zverejniť obsah zmlúv medzi poskytovateľmi a poisťovňami**, ako aj finančných indikátorov všetkých poskytovateľov (výkaz ON 0104). Podobne kvôli minimalizovaniu korupčného potenciálu **zverejniť žiadosti farmaceutických firiem do kategorizačnej komisie**, vrátane kritérií, členov komisie, a následného vyhodnotenia.

- Vybudovať **užívateľský portál pre pacientov**, kde by si vedeli vybrať poskytovateľov (cenníky, otváracie hodiny, počet oprávnených sťažností z Úradu na dohľad, životopis lekárov atď.). Portál by dával možnosť triedenia a prípravy štatistík, a obsahoval by spätnú väzbu pacientov (diskusie, dotazníky).
- Zaviesť (prípadne so štátnou dotáciou podporiť) **povinný ročný výpis poisťovní pre pacientov** so zoznamom a cenami výkonov, liekov a liečebných pomôcok. Šlo by o obdobu bankového výpisu pre zdravotníctvo s cieľom kontroly čo poskytovatelia vykazujú poisťovniam, ale aj zvýšenia povedomia pacientov o nákladnosti ich zdravotnej liečby.

5.8 INÉ: MÉDIÁ A POLÍCIA

- **Zrušiť právo na odpoveď** pre tlač
- **Sprísniť** možnosť verejných funkcionárov či inštitúcií podávať **žalobu na ochranu osobnosti proti médiám**
- Urýchliť **zavedenie kamerového systému** pre kontrolu práce dopravnej polície pri vymáhaní zákonov
- Znížiť/**odstrániť flexibilitu dopravných policajtov pri rozhodovaní o pokutách** zavedením tabuľkového systému s odstupňovaním sankcií podľa okolností a závažnosti priestupkov

O AUTOROCH

Tomáš Jacko vyštudoval politológiu a medzinárodné vzťahy, a verejnú správu na University of Manchester. Pôsobil ako stážista v TIS, v televízii TA3 a na Ministerstve hospodárstva SR. Od januára 2010 pracuje v TIS ako programový koordinátor.

Pavel Nechala vyštudoval Právnickú fakultu UK v Bratislave. Venuje sa problematike legislatívnej úpravy konfliktu záujmov, súdnictvu, podnikateľskej etike, prístupu k informáciám a regulácii lobingu. Pracuje ako externý spolupracovník TIS, je zároveň koordinátorom Právnej protikorupčnej poradne.

Vladimír Pirošík je advokát a mediátor. Absolvoval Právnickú fakultu UK v Bratislave a viacero krátkodobých študijných pobytov a právnych programov (Washington, Des Moines, Budapešť, Štrasburg, Varšava, Brusel). Venuje sa tzv. právu verejného záujmu, predovšetkým ochrane ľudských práv a problematike prístupu k informáciám, ale aj komunálnemu a správnenmu právu. Bol jedným zo spoluautorov zákona o slobodnom prístupe k informáciám (2000) a zúčastnil sa aj na príprave vládneho návrhu zákona o konflikte záujmov (2002 – 2003). Od roku 2000 pracuje ako externý spolupracovník Transparency International Slovensko pre problematiku práva na informácie, konfliktu záujmov a komunálnej korupcie. Publikoval v rôznych domácich i zahraničných časopisoch a odborných zborníkoch. Od roku 2006 je nezávislým poslancom Mestského zastupiteľstva v Banskej Bystrici.

Ivan Rončák vyštudoval históriu a politológiu na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. V TIS pôsobí ako programový koordinátor. Venuje sa verejnej kontrole moci, predovšetkým v rámci územnej samosprávy, ako aj politickej publicistiky. Pôsobí zároveň ako doktorand na Ústave verejnej politiky a ekonómie FSEV UK v Bratislave.

Emília Sičáková-Beblavá je absolventkou Ekonomickej univerzity v Bratislave, kde ukončila aj doktorandské štúdium. Absolvovala viaceré študijné pobyty, napr. na Georgetown University, Yale University či v Svetovej banke. Pracovala ako výskumníčka CPHR. Od roku 1998 do 2009 pôsobila ako prezidentka Transparency International Slovensko. V súčasnosti je programovou riaditeľkou TIS a tiež docentkou na Ústave verejnej politiky a ekonómie FSEV UK v Bratislave. Venuje sa otázkam činnosti verejného sektora, najmä z hľadiska transparentnosti, etiky, korupcie a kontroly. Aktívne sa zúčastňuje konferencií, venuje sa výskumu a publikuje.

Gabriel Šípoš vyštudoval ekonómiu a politológiu na Stredoeurópskej univerzite (CEU) v Budapešti, a žurnalistiku na Academia Istropolitana Nova v Bratislave. Od roku 2001 pracoval ako analytik v inštitúte INEKO, predovšetkým na projekte zlepšovania profesionality a etiky médií – blogu Slovak Press Watch. Riaditeľom TIS je od roku 2009.

ZDROJE

Čavoje, J. (2009) *Dotácie v regiónoch sa delia stranicky*. Sme, 19.8.2009.

Dančíková, Z.; G. Šípoš (2010) *Novinári: Najlepším hovorcom P. Stano, najhorším L. Karásek*. Slovak Press Watch, 19.3.2010. <http://spw.blog.sme.sk/c/223267/Novinari-Najlepsim-hovorcom-PStano-najhorsim-LKarasek.html>

Eurobarometer 72, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb72/eb72_sk_en_exec.pdf

Focus (2009) *Percepcia korupcie na Slovensku: Prieskum verejnej mienky pre Transparency International Slovensko - november 2009*. http://transparency.sk/wp-content/uploads/2010/03/FOCUS_Sprava-pre-TIS_november-2009.pdf

INEKO, HESO (Hodnotenie ekonomických a sociálnych opatrení), <http://www.ineko.sk/heso/>

Kern, M. (2008) *Fico zas rozdal svojim*. Sme, 12.1.2008.

Leško M. (2010) *Nech je neúčinný*. Sme, 8.3.2010.

Mimoriadna tlačová konferencia predsedu vlády SR R. Fica (2008) 22.8.2008. <http://www.government.gov.sk/11272/prepis-mimoriadnej-tlacovej-besedy-predsedu-vlady-sr-roberta-fica.php>

Pavel, J.; E. Sičáková-Beblavá; J. Vlach (2009) *Hodnotenie miery transparentnosti na trhu verejného obstarávania v roku 2008*. TIS. http://backup.transparency.sk/docs/studie/miera_transparentnosti_vo_2008.pdf

Programové vyhlásenie vlády 2006

Ragáčová, K. (2009) *Premiér kľučkuje pred emisiami*. Sme, 10.11.2009.

Ráková, L. (2010) *Investorov najviac mučí korupcia*. Hospodárske noviny, 9.4.2010.

Sičáková-Beblavá, E.; P. Nechala (2006) *Protikorupčné minimum 2006*, TIS.

Sičáková-Beblavá E. (2008) *Transparentnosť a korupcia*. In: Kollár, M.; G. Mesežnikov; M. Bútora (eds.) Slovensko 2007. IVO, Bratislava.

Sičáková-Beblavá, E. (2009) *Stranicky klientelizmus na MF SR pokračuje*, TransparencyBlog, <http://blog.etrend.sk/transparencyblog/2009/02/13/stranicky-klientelizmus-na-mf-sr-pokracuje/>

Sičáková-Beblavá, E. (2009) *Transparentnosť a korupcia*. In: Kollár, M.; G. Mesežnikov; M. Bútora (eds.) Slovensko 2008. IVO, Bratislava.

SITA (2010) *Väčšina rozdelených peňazí pôjde pre „smerácke“ obce*. SITA, 21.4.2010.

Sme: *Ako sa menili ceny tovarov na Slovensku od roku 2002*. <http://www.sme.sk/c/4353016/ako-sa-menili-ceny-tovarov-na-slovensku-od-roku-2002.html#ixzz0noecpOKj>

Šípoš G. (2009) *Ďalší problém webstránok Štefanova*. TransparencyBlog, 8.12.2009. <http://blog.etrend.sk/transparencymblog/2009/12/08/dalsi-problem-webstranok-stefanova/>

Šípoš G. (2010) *Najuzitočnejšie médiá volebného obdobia: SME, Pravda, TREND*. Slovak Press Watch, 21.4.2010. <http://spw.blog.sme.sk/c/226485/Najuzitocnejsie-media-volebneho-obdobia-SME-Pravda-TREND.html>

Šípoš G. (2010) *PPP analýzy zverejnené*. TransparencyBlog, 22.4.2010. <http://blog.etrend.sk/transparencymblog/2010/04/22/ppp-analyzy-zverejnene/>

Šípoš, G. (2010) *Trpká oslava poklesu úplatkov v zdravotníctve*. Sme, 1.2.2010. <http://komentare.sme.sk/c/5219911/trpka-oslava-poklesu-uplatkov-v-zdravotnictve.html>

Štatistická ročenka o činnosti prokuratúry SR za rok 2009

Šutková V. (2008) *Harabin zapiera kamaráta*. Sme, 10.7.2008.

Šutková V. (2009) *Sudcovia prelomili strach*. Sme, 1.10.2009.

TI (2007) *Corruption in Judicial Systems*. Global Corruption Report 2007, Transparency International.

Tódová M. (2010) *Sudcovia sa znovu nahlas ozvali*. Sme, 29.3.2010.

Tódová, M. (2010) *Škandál už Mečiarovi neprekáža*. Sme, 17.4.2010. <http://www.sme.sk/c/5332649/skandal-uz-meciarovi-neprekaza.html>

Uznesenie vlády SR č.323 k návrhu presadzovania štátnej politiky boja proti korupcii, 4.4.2007, <http://www.government.gov.sk/data/files/5420.pdf>

Vražda D. (2010) *Posledný rebel odchádza z Lesov SR na vlastnú žiadosť*. Sme, 13.1.2010.

Web NR SR: <http://www.nrsr.sk/>

Programy strán:

Program **AZEN**: <http://www.strana-azen.sk/?q=poslanie-a-programove-ciele>

Program **EDS**: <http://www.eds-sk.sk/content/hlavne-tezy-eds?sessid4a729b6b84d89f97a149f111dabc06da=5ddd645654df9aa643e219096db2ba47>

Program **KSS**: http://www.kss.sk/index.php?menu=volby_nrsl

Program **KDH**: http://www.kdh.sk/data/upload/documents/KDH_volebny-program_2010.pdf

Program **ES-HZDS**: <http://www.hzds.sk/modules/download/download.php?id=84>

Program **Ľudová strana Naše Slovensko**: <http://www.naseslovensko.org/obrazky/strana2v.jpg>

Program **Most-Híd**: <http://www.most-hid.sk/sk/content/transparent-2010>

Program **Nová demokracia**: <http://www.novademokracia.sk/volby.html>

Program **SaS**: <http://www.strana-sas.sk/program>

Program **SDKÚ-DS**: <http://www.sdku-ds.sk/content/spravodlive-slovensko#31>; http://www.sdku-ds.sk/data/MediaLibrary/629/2010-04-12_SDKU-DS_program.pdf

Program **SNS**: http://www.sns.sk/wp-content/uploads/2010/03/Volebny_program_20101.pdf

Program **Smer-SD**: <http://www.strana-smer.sk/files/galleries/1622/Politick%C3%A9%20posolstvo%20SMER-SD%20pre%202010-2014.doc>; <http://www.strana-smer.sk/files/galleries/1622/Programove%20zameranie%20SMER%20-%20SD.pdf>

Program **SDĽ**: <http://www.mojasdl.sk/program>

Program **SMK**: <http://docs.google.com/fileview?id=0B-uFWu08PUj0NDdiMTViNWQtN2Q1Mi00MjIwLTkwODEtM2Q0M2M0NTMzNjMw&hl=sk>

Program **Únia – Strana pre Slovensko**: <http://www.stranaunia.sk/blade/c281/volebny-program-2010-2014.html>

PRÍLOHA 1:

Rebríček poslancov NR SR podľa ich hlasovania pri návrhoch zákonov týkajúcich sa oblasti boja proti korupcii (priemerné skóre), o ktorých parlament hlasoval počas vlády R. Fica (2006-2010)

1	FREŠO, Pavol	SDKÚ	63,82
2	BROCKA, Július	KDH	62,84
3	LIPŠIC, Daniel	KDH	62,84
4	MIŠŠÍK, Peter	SDKÚ	60,4
5	KUBOVIČ Pavol	SDKÚ	59,92
6	CIBULKOVÁ, Katarína	SDKÚ	58,84
7	ROSOVÁ, Tatiana	SDKÚ	57,36
8	ŽITŇANSKÁ, Lucia	SDKÚ	57,36
9	FRONC, Martin	KDH	57,02
10	IVANČO Jaroslav	SDKÚ	54,86
11	KÖTELES László	SMK - MKP	54,82
12	GIBALOVÁ, Monika	KDH	54,67
13	GALBAVÝ, Tomáš	SDKÚ	53,95
14	PADO, Martin	SDKÚ	53,71
15	ŠIMKO Jozef	KDH	53,1
16	HORVÁTH, Zoltán	SDKÚ	52,55
17	BAUER, Rudolf	pôvodne KDH	52,21
18	GÁL, Gábor	pôvodne SMK - MKP	50,37
19	HRUŠOVSKÝ Pavol	KDH	50,07
20	SABOLOVÁ, Mária	KDH	50,03
21	FEDOR, Martin	SDKÚ	49,24
22	BÁRDOS Gyula	SMK - MKP	49,24
23	PATAKY, Ján	SDKÚ	48,37
24	PROKOPOVIČ, Pavol	SDKÚ	48,33
25	KAHANEK Stanislav	KDH	48,10
26	DEVÍNSKY Ferdinand	SDKÚ	47,46
27	MICHEL, Ľuboš	pôvodne SDKÚ	47,17
28	MINÁRIK Pavol	pôvodne KDH	46,80
29	ŠTEFANEC, Ivan	SDKÚ	46,11
30	ABRHAN, Pavol	KDH	45,70
31	BERÉNYI, József	SMK - MKP	45,07
32	SÁRKÖZY, Klára	SMK - MKP	44,99
33	MIKLOŠ, Ivan	SDKÚ	44,67

34	VÁŠÁRYOVÁ, Magdaléna	SDKÚ	44,49
35	RADIČOVÁ, Iveta	SDKÚ	42,80
36	SIMON, Zsolt	pôvodne SMK - MKP	41,90
37	LIŠKA, Juraj	pôvodne SDKÚ	41,39
38	DZURINDA, Mikuláš	SDKÚ	41,23
39	KUKAN, Eduard	SDKÚ	41,11
40	KURUC, Martin	pôvodne SDKÚ	40,85
41	MIKLÓS, László	SMK - MKP	40,74
42	JUHÁSZ, György	SMK - MKP	40,71
43	JANIŠ Stanislav	SDKÚ	40,70
44	MARKOVIČ, Peter	SDKÚ	40,43
45	MIKLOŠKO František	pôvodne KDH	39,78
46	ANDRUSKÓ, Imre	SMK - MKP	39,46
47	HORT, Milan	SDKÚ	39,14
48	BIRÓ, Ágnes	SMK - MKP	38,63
49	MIKUŠ, Jozef	SDKÚ	38,29
50	CSÁKY, Pál	SMK - MKP	38,21
51	BUGÁR, Béla	pôvodne SMK - MKP	37,46
52	NOVOTNÝ, Viliam	SDKÚ	36,99
53	TKÁČOVÁ, Jarmila	SDKÚ	36,98
54	PÁSZTOR, István	SMK - MKP	36,81
55	SZÖGEDI, Anna	SMK - MKP	36,48
56	FARKAS Iván	SMK - MKP	35,71
57	DURAY Miklós	SMK - MKP	34,70
58	PALKO, Vladimír	pôvodne KDH	34,00
59	SZIGETI János	SMK - MKP	33,02
60	NAGY, László	pôvodne SMK - MKP	32,88
61	SZIGETI, László	SMK - MKP	32,70
62	BASTRNÁK Tibor	pôvodne SMK - MKP	32,60
63	KUŽMA, Štefan	SDKÚ	32,01
64	GABURA, Peter	pôvodne KDH	30,39
65	SLAFKOVSKÝ, Alexander	SDKÚ	29,43
66	PAŠKA, Jaroslav	SNS	10,96
67	SMOLKOVÁ, Monika	Smer - SD	7,06
68	LÍŠKA, Jozef	SNS	2,83
69	GALIS, Dušan	Smer - SD	2,68
70	DAMBORSKÁ, Marta	SNS	-2,57
71	DUBRAVAY, Peter	SNS	-2,62

72	ZALA, Boris	Smer - SD	-3,54
73	ĎURAČKA, Jozef	SNS	-4,05
74	JARJABEK, Dušan	Smer - SD	-5,07
75	SLOTA, Ján	SNS	-5,12
76	CHELEMENDIK, Sergej	SNS	-5,64
77	ZÁHUMENSKÝ, Marián	Smer - SD	-7,61
78	VETEŠKA, Viliam	ĽS - HZDS	-7,63
79	KORBA, Anton	pôvodne SNS	-9,49
80	ZVONÁR, Ján	Smer - SD	-9,57
81	CHRBET, Ján	SNS	-9,77
82	RICHTER, Ján	Smer - SD	-9,96
83	ROŠKOVÁ, Ľubica	Smer - SD	-9,96
84	VALOVÁ, Jana	Smer - SD	-11,83
85	BABIČ, Ján	Smer - SD	-12,07
86	HRADECKÝ, Boris	Smer - SD	-12,35
87	KONDRÓT, Maroš	Smer - SD	-12,66
88	BELÁSOVÁ, Milada	SNS	-12,88
89	MAMOJKA, Mojmir	Smer - SD	-13,24
90	PUČÍK, Rudolf	SNS	-13,41
91	GOGA, Pavol	Smer - SD	-13,81
92	ZELNÍK, Štefan	SNS	-13,87
93	GREČKOVÁ, Lea	Smer - SD	-13,90
94	SENKO, Ján	Smer - SD	-14,14
95	MADEJ, Róbert	Smer - SD	-14,79
96	RAFAJ, Rafael	SNS	-14,80
97	BURIAN, Jozef	Smer - SD	-15,10
98	ŠVIDROŇ, Valentín	SNS	-15,47
99	KOVARČÍK, Ján	ĽS - HZDS	-15,5
100	MARTINÁK, Ľuboš	Smer - SD	-15,56
101	ČÍŽ, Miroslav	Smer - SD	-15,81
102	FAIČ, Vladimír	Smer - SD	-16,11
103	REHÁK, Milan	ĽS - HZDS	-16,18
104	BOBRÍK, Anton	Smer - SD	-16,61
105	VARGA, Ivan	Smer - SD	-16,94
106	KRAMPLOVÁ, Zdenka	ĽS - HZDS	-16,98
107	KOTIAN, Miroslav	pôvodne SNS, neskôr ĽS - HZDS	-17,04
108	VESTENICKÝ, Emil	SNS	-17,23
109	SLABÝ, Ján	SNS	-17,31

110	KOŠÚTOVÁ, Magda	Smer - SD	-17,59
111	BAČÍK, Branislav	Smer - SD	-18,07
112	ČECH, Ján	Smer - SD	-18,07
113	GABÁNIOVÁ, Darina	Smer - SD	-18,07
114	GLENDA, Tibor	Smer - SD	-18,07
115	JÁNOŠ, Vladimír	Smer - SD	-18,07
116	JASAŇ, Viliam	Smer - SD	-18,07
117	KRAJKOVIČ, Mikuláš	Smer - SD	-18,07
118	KUBÁNEK, Stanislav	Smer - SD	-18,07
119	KVORKA, Ján	Smer - SD	-18,07
120	LAŠŠÁKOVÁ, Jana	Smer - SD	-18,07
121	LEBOCKÝ, Tibor	Smer - SD	-18,07
122	LUKŠA, Michal	Smer - SD	-18,07
123	MATEJČKA, Vladimír	Smer - SD	-18,07
124	MAZÚROVÁ, Viera	Smer - SD	-18,07
125	MÜLLEROVÁ, Emília	Smer - SD	-18,07
126	NACHTMANNOVÁ, Oľga	Smer - SD	-18,07
127	OBRIMČÁK, Peter	Smer - SD	-18,07
128	PELEGRINI, Peter	Smer - SD	-18,07
129	PETRÁK, Ľubomír	Smer - SD	-18,07
130	PODMANICKÝ, Ján	Smer - SD	-18,07
131	VALOCKÝ, Jozef	Smer - SD	-18,07
132	KOVAČÓCY, Marián	Smer - SD	-18,99
133	MEČIAR, Vladimír	ĽS - HZDS	-19,05
134	PAVLIS, Pavol	Smer - SD	-20,22
135	ŠAŠKO, Ivan	SNS	-20,51
136	HORVÁTH, Juraj	Smer - SD	-22,27
137	PAŠKA, Pavol	Smer - SD	-22,45
138	ZMAJKOVIČOVÁ, Renáta	Smer - SD	-22,87
139	MIKUŠ, Tibor	pôvodne ĽS - HZDS	-22,94
140	JUREŇA, Miroslav	ĽS - HZDS	-23,73
141	TARČÁK, Jozef	ĽS - HZDS	-24,66
142	MUŠKOVÁ, Ľudmila	ĽS - HZDS	-27,99
143	RYDLO, Jozef	SNS	-29,62
144	BELOUSOVOVÁ, Anna	SNS	-32,43
145	DŽURINA, Pavol	ĽS - HZDS	-32,47
146	IZÁK, Jaroslav	SNS	-32,77
147	URBÁNI, Milan	ĽS - HZDS	-33,60

148	SÁNIOVÁ, Beata	ES - HZDS	-34,59
149	TÓTHOVÁ, Katarína	ES - HZDS	-39,15
150	CABAJ, Tibor	ES - HZDS	-41,3
151	HALECKÝ, Jozef	ES - HZDS	-43,31
152	HALKO, Marián	ES - HZDS	-45,49

Zdroj: TIS

PRÍLOHA 2:

Zoznam hodnotiteľov návrhov zákonov

Nechala Pavel, TIS – Transparency International Slovensko
Rončák Ivan, TIS
Sičáková-Beblavá Emília, TIS
Šípoš Gabriel, TIS
Mesežnikov Grigorij, IVO – Inštitút pre verejné otázky
Nemec Juraj, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
Pilát Jaroslav, MESA 10
Plai Lubomír, bývalý predseda Úradu pre štátnu službu
Sloboda Dušan, Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika
Vlach Jiří, spolupracovník TIS
Zachar Dušan, INEKO
Zuberská Martina, konateľka CFCU, s.r.o. (kolektív CFCU, s.r.o.)

